A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM

CCI-szám: 2007HU161PO001

Verzió:	GOP_070702.doc
Oldalszám összesen:	136 oldal

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Gazdaságfejlesztési Operatív Program

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítésére irányuló programként a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (kormányszinten el nem fogadott) Versenyképességi Koncepciójával összhangban, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (a magyar Nemzeti Stratégiai Referencia Keret) gazdaságfejlesztési prioritásának végrehajtására készült. Átfogó célját, a magyar gazdaság tartós növekedését a fizikai és a humán tőke minőségének, valamint a teljes tényezőtermelékenységnek a javításával kívánja elősegíteni. A növekedési tényezők erősítése érdekében négy specifikus célt jelöltünk ki:

- A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése
- A vállalati kapacitások komplex fejlesztése
- Az üzleti környezet fejlesztése
- A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése

A GOP az Európai Unió újrafogalmazott lisszaboni stratégiájában megfogalmazott (Integrált Iránymutatások) tíz mikrogazdasági célkitűzés közül hármat (kutatás-fejlesztés, innováció, kis- és középvállalkozások) közvetlenül, négy másikat (információs társadalom, termelési bázis, fenntartható erőforrás-használat és üzleti környezet) és egy foglalkoztatási iránymutatást (humántőke-befektetés) közvetve támogat.

Fejlesztések

A Gazdaságfejlesztési Operatív Programra mintegy **2 936,2 millió euró*** áll rendelkezésre.

Prioritás	**A prioritás kerete (euró)**	**Százalékos megoszlás**
K+F és innováció a versenyképességért	990 673 529	33,7%
A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	910 515 298	31,1%
A modern üzleti környezet erősítése	225 500 081	7,7%
Pénzügyi eszközök	703 806 890	23,9%
Technikai segítségnyújtás	105 703 163	3,6%
Összesen	**2 936 198 961**	**100,0%**

** folyó áron, 15% nemzeti hozzájárulással;*

Az Európai Regionális Fejlesztési Alapból és hazai költségvetési forrásokból támogatott program nem terjed ki a Közép-magyarországi régió területére.

Az operatív program beavatkozásainak hatékonyságát, az egymást erősítő fejlesztések integrált megvalósítását zászlóshajó projektként segítik például a versenyképességi pólusok, vagy a leszakadó térségek felzárkóztatását segítő programok.

Gazdaságfejlesztési hatás

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a gazdaságfejlesztés területén a strukturális alapokat kiegészítő nemzeti társfinanszírozással együtt, mintegy 1100-1500 milliárd forint támogatást lehet felhasználni. Ez az összeg a Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) keretében rendelkezésre álló, a KM OP gazdaságfejlesztési területén rendelkezésre álló, valamint az egyes konvergencia régiók operatív programjaiban a gazdaságfejlesztési területre kijelölt forrásaiból adódik.

A vissza nem térítendő támogatások – az operatív programok keretében meghirdetett egyes pályázati konstrukciók támogatási intenzitását figyelembe véve, a magánforrásokkal együtt – mintegy 2000-2500 milliárd forint beruházás megvalósulásához járulnak hozzá.

A pénzügyi programok (garancia, hitel, tőke) összesen 2200 milliárd forint külső forrást, a vállalkozások saját forrásaival együtt várhatóan mintegy 3800 milliárd forint összegű forrást mozgatnak meg fejlesztési célra.

Ennek értelmében megállapítható, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében a GOP, valamint az abban kijelölt fejlesztési irányvonalakat kiegészítő KMOP és a regionális operatív programok gazdaságfejlesztési forrásai a magánforrásokkal együtt 2007-2013 között mintegy 5800-6300 milliárd forint fejlesztés megvalósulásához járulnak hozzá.

Partnerség

A GOP egyes tervezési mérföldköveinek lezárásaként a szakmai és társadalmi partnerek részvételével nyílt szakmai konferenciákra került sor (2006. február 23., 2006. július 6.). Ezeken a partnerségi eseményeken több mint 70 szakmai, civil, társadalmi szervezet vett részt. A javaslatok között hangsúlyosan jelent meg a mikro és kisvállalkozások erőteljesebb támogatása és egyes horizontális célok figyelembe vétele.

Az operatív programot a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2006. október 16-án bocsátotta társadalmi egyeztetésre, egyidejűleg elérhetővé tette a www.nfh.hu oldalon. A véleményeket november 8-ig fogadta be az Ügynökség.

Az Ügynökség mintegy 4000 partnerszervezetet kért fel közvetlenül postai vagy elektronikus levélben az egyeztetésben való részvételre. A társadalmi vita nyitott volt, hiszen az Ügynökség honlapjáról bárki letölthette az operatív programot a hozzá tartozó kérdőívvel együtt, és véleményét elküldhette az operatív programonként létrehozott e-mail címre.

Az Ügynökség ezenfelül az operatív program megvitatására egyeztető fórumsorozatot szervezett a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium képviselőinek és a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület illetékes tagjának részvételével. A GOP-ot a kiemelt makrofórumok, többek között az Országos Érdekegyeztető Tanács – amelynek a döntés-előkészítő Nemzeti Fejlesztési Bizottságával az NFÜ rendszeresen ülésezik –, a Gazdasági és Szociális Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Környezetvédelmi Tanács, az Országos Területfejlesztési Tanács, valamint a 2006. szeptember 5-én megalakult Nemzeti Fejlesztési Tanács is napirendjére tűzte. A beérkezett vélemények és javaslatok elbírálását követően a véleményező szervezetek személyre szóló válaszleveleket kaptak.

TARTALOMJEGYZÉK

Vezetői összefoglaló **2**

Tartalomjegyzék **5**

Preambulum **8**

Partnerség **10**

1. Helyzetelemzés **13**

1.1. Bevezető 13

1.2. Versenyképességi helyzetkép 14

1.3. K+F, innováció 15

1.4. A hazai vállalkozói szektor 23

1.5. Üzleti környezet 30

1.6. KKV-k külső forráshoz jutása 35

1.7. Általános munkaerőpiaci helyzet 38

Foglalkoztatás 39

Munkanélküliség 39

Munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok 39

Roma népesség 39

Megváltozott munkaképességű és fogyatékossággal élő emberek 39

Nők 40

1.8. A 2004-2006 közötti időszak tapasztalatai 41

1.9. SWOT elemzés 44

2. Stratégia **46**

2.1. A Gazdaságfejlesztési Operatív Program fő célkitűzése 46

A tartós növekedést biztosító (versenyképességi) tényezők 47

2.2. A Gazdaságfejlesztési Operatív Program specifikus céljai 47

2.3. A Gazdaságfejlesztési Operatív Program stratégiája 49

2.3.1. A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás és együttműködés növelése 49

2.3.2. A vállalati kapacitások komplex fejlesztése 50

2.3.3. Az üzleti környezet fejlesztése 51

2.3.4. A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése 52

2.3.5. A GOP-stratégia nemzetközi dimenziója 52

2.4. Horizontális célkitűzések 54

2.4.1 Esélyegyenlőségre és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó politika 54

2.4.2 Fenntarthatósági politika 56

2.4.3 Területi politika 57
2.5. A GOP kapcsolódása más stratégiákhoz és OP-khoz 58
2.5.1. Koherencia a nemzeti szakpolitikákkal 58
2.5.2. Koherencia a Nemzeti Akcióprogrammal és a Közösségi Stratégiai Iránymutatásokkal 60
2.5.3. Koherencia a 7. Kutatási-, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogrammal 63
2.5.4. Koherencia az Új Magyarország Fejlesztési Tervvel és más operatív programokkal 63
2.5.5. Koherencia a konvergencia célkitűzés regionális operatív programjaival és a Közép-magyarországi Operatív Programmal 66
2.6. A GOP ex ante értékelésének összefoglalója 67
2.6.1. Az ex ante értékelés folyamata 67
2.6.2. Az ex ante értékelés kulcskérdései 68
2.6.3. Az ex ante értékelők észrevételeire adott tervezői válaszok 70
2.7. Hivatalos nyilatkozat a Gazdaságfejlesztési OP stratégiai környezeti vizsgálatáról 71
Az OP stratégiai környezeti vizsgálatának menete 71
Összefoglaló ismertetés arról, hogy a környezeti szempontokat hogyan illesztették be a programba 73
A hatóságok és a társadalmi szervezetek véleménye és az arra adott tervezői válaszok összefoglalása 75
Határokon átnyúló hatások 76
Monitoring intézkedések 76
3. Prioritási tengelyek 78
3.1. K+F és innováció a versenyképességért 78
3.2. A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése 82
3.3. A modern üzleti környezet erősítése 85
3.4. Pénzügyi eszközök 87
3.5. A GOP lebonyolításának finanszírozása (technikai segítségnyújtás) 89
3.5.1. Cél 89
3.5.2. Technikai segítségnyújtás az ÚMFT-ben 89
3.5.3. A technikai segítségnyújtás prioritás által támogatott tevékenységek 89
3.5.4. Indikátor 90
4. Pénzügyi tábla 91
5. Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap és az Európai Halászati Alap által finanszírozott intézkedésekkel való összefüggés 93
6. Az operatív program végrehajtására vonatkozó rendelkezések 97
6.1. Menedzsment 97

6.1.1. Stratégia és koordináció 97
6.1.2. Irányító Hatóság (IH) 100
6.1.3. Közreműködő szervezet 102
6.1.4. Az OP lebonyolítása során használt eljárások 105
6.1.5. A végrehajtás adminisztratív kapacitása 106
6.2. Monitoring és értékelés 107
6.2.1. Monitoring 107
6.2.2. Értékelés 109
6.3. Pénzügyi irányítás és ellenőrzés 112
6.3.1. Igazoló Hatóság – feladatai 112
6.3.2. Pénzügyi irányítás szabályai 113
6.3.3. Kedvezményezett részére történő kifizetés folyamata 113
6.3.4. Az Európai Uniós támogatások ellenőrzése 114
6.4. Információ és nyilvánosság biztosítása 116
6.4.1. Tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos rendelkezések. 116
6.5. Közösségi Politikák és horizontális elvek – Fenntarthatóság, esélyegyenlőség és partnerség, állami támogatások, közbeszerzések 118
6.5.1. Fenntarthatóság, esélyegyenlőség és a diszkrimináció tilalma 118
6.5.2. Állami támogatások: 120
6.5.3. Közbeszerzés 120
6.6. Az elektronikus adatközlésre vonatkozó rendelkezések a Bizottság és a tagállam között 120
7. Nagyprojektek 122
MELLÉKLETEK 123
1. Melléklet: A GOP partnerségi egyeztetésébe bevont szervezetek, szereplők 124
2. Melléklet: A GOP és a konvergencia célkitűzés alá tartozó regionális operatív programok közötti lehatárolás szabályai 129
3. Melléklet: A Gazdaságfejlesztési Operatív Program számszerű céljai 132
4. Melléklet: A Közösség alapjaiból származó források kategoriánkénti hozzájárulása az operatív programhoz 136

PREAMBULUM

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program (GOP) az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT, a magyar Nemzeti Stratégiai Referencia Keret) hat konvergencia régióra kiterjedő ágazati operatív programja, a programok közül a legközvetlenebbül járul hozzá az ÚMFT-ben meghatározott növekedési cél teljesítéséhez.

A GOP a középtávú gazdasági fejlesztéspolitika ***jövőképének*** elérését, **a magyar gazdaság fejlett, tudásalapú gazdasággá válását** szolgálja**.** Ehhez szükséges az információs társadalom megteremtése, valamint hogy a gazdaság dinamikus növekedése biztosítsa a jövedelmek és az életszínvonal emelkedését a jelenleginél lényegesen több és jobb munkahely mellett. A tudásalapú gazdaság megvalósításához, a vállalkozások nemzetközi versenyben való helytállásához, a társadalmi, gazdasági és területi kohézió erősítéséhez, a gazdasági és társadalmi változásokhoz való alkalmazkodóképesség növeléséhez, valamint a jövő generációi számára szükséges erőforrások rendelkezésre állásához erősítenünk kell a magyar gazdaság globális gazdaságba és az egységes piacba való további integrációját.

A növekedési célú beavatkozások gazdaságpolitikai keretei

Magyarország legfontosabb gazdaságstratégiai dokumentumai, „A Magyar Köztársaság Kormányának programja a sikeres, modern és igazságos Magyarországért" (kormányprogram), A Magyar Köztársaság aktualizált konvergencia programja (konvergencia program), az Új Magyarország Fejlesztési Terv, valamint a Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és Foglalkoztatásért 2005-2008 (NAP) egyaránt hangsúlyozzák, hogy a tartós gazdasági növekedést elősegítő tényezők érvényesülésének előfeltételei vannak. Ezek:

- a makrogazdasági stabilitás (átlátható és következetes gazdaságpolitika, fenntartható államháztartási és fizetési mérleg hiány, alacsony infláció, alacsony (hosszú távú) kamatszint, stabil árfolyam) fenntartása;
- a torzító hatású állami gazdasági beavatkozások (kedvezőtlen szerkezetű vagy terjedelmű adórendszer, újraelosztás, állami tulajdonosi és foglalkoztatói szerepvállalás) kerülése; valamint
- a versenyélénkítő és vállalkozásbarát szabályozási és intézményrendszer (versenypolitika, szabályozás, adminisztráció, közszolgáltatások, jogbiztonság, oktatás és képzés, stb.) kialakítása.

A fejlesztéspolitikai beavatkozások, köztük a Gazdaságfejlesztési Operatív Program megfelelő érvényesülése, a kormányzati stratégiák végrehajtása és a piaci kudarcok orvoslása elképzelhetetlen ezen gazdaságpolitikai feladatok színvonalas teljesítése nélkül.

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program célkitűzései

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program fő célja **a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítése**, a produktív szektor versenyképességének és a tartós növekedési tényezőknek az erősítése révén.

A magyar gazdaság tartós növekedésének megalapozása érdekében az alábbi **négy specifikus célt** jelöltük ki:

- **A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése** a K+F eredmények jobb hasznosítása, ezzel a tudásalapú gazdaság fejlesztése érdekében;

- **A vállalati kapacitások komplex fejlesztése**, hogy a növekedési potenciállal rendelkező magyar vállalkozások sikerrel szerepelhessenek a nemzetközi versenyben, illetve hogy a hazai kkv-szektor csökkenthesse a termelékenység és jövedelemtermelő képesség terén megfigyelhető lemaradását a nagyvállalatokkal, illetve a külföldi versenytársakkal szemben;
- **Az üzleti környezet fejlesztése** a növekedési tényezők kedvező alakulásának elősegítése érdekében;
- **A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése** az mkkv-szektor növekedési potenciáljának fokozása érdekében.

PARTNERSÉG

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program megfelel a Tanács 1083/2006. rendeletében (IV. fejezet, 11. cikk) megfogalmazott partnerségi követelményeknek. A Magyar Kormány a 2006. október 11-i ülésén megtárgyalta és társadalmi egyeztetésre bocsátotta a Gazdaságfejlesztési Operatív Programot.

A partnerségi egyeztetési folyamat célja, alapelve

Az operatív program társadalmi egyeztetésének alapelve – a hivatkozott EK rendeletnek megfelelően – a lehető legszélesebb körű tájékoztatás, a szakmai és társadalmi partnerek, illetve a nagyközönség véleményének, javaslatainak begyűjtése, kiértékelése és az azok felhasználásáról szóló visszacsatolás volt, az OP minél nagyobb mértékű társadalmi elfogadása érdekében. A társadalmi egyeztetés során célunk az volt, hogy a legszélesebb közönség számára elérhetővé, véleményezhetővé tegyük a program dokumentumait.

Az egyeztetési folyamatba bevont partnerek, célcsoportok

A Gazdasági és Közlekedési Minisztériumon (GKM) belül az operatív program tervezéséért felelős egység az egyes prioritások kidolgozásába bevont szakfőosztályok aktív részvételével állította össze mindazon társadalmi, gazdasági szervezetek listáját, amelyeket, illetve amelyek tagsági körét a programban foglalt intézkedések kiemelten érintik, és amelyek észrevételeikkel elő tudják segíteni az operatív program szakmai megalapozottságát.

A partnerségi egyeztetés folyamán a társadalmi, gazdasági, szakmai, érdekképviseleti és civil szervezeteket, regionális, térségi szereplőket és a nagyközönséget szólították meg, illetve vonták be az operatív program tervezésének folyamatába (partnerségi lista: ld. 1. melléklet).

Az alábbi négy szinten folyt az egyeztetés:

Tervezési munkacsoport: A program tervezése kapcsán folyamatosan felmerülő szakmai kérdések, és a partnerségi folyamat során a résztvevőktől beérkezett javaslatokkal kapcsolatos szakmai álláspontok kialakítására egy ún. tervezési munkacsoport alakult. A munkacsoportban a GKM-ben működő tervezési részleg, az irányító hatóság és a GKM-en belüli szakfőosztályok képviselői vettek részt. A munkacsoport legfontosabb feladata az operatív program keretében megjelenő konkrét beavatkozások szakmaiságának felügyelete, a szakmai keretfeltételek kialakítása.

Szakmai műhelymunka: Az operatív program tervezési folyamatában, a programnak egy konzisztens egészként történő kezelését megelőzően, szükségessé vált a legfontosabb stratégiai fejezetek keretfeltételeinek, alapelveinek külön-külön történő kialakítása is. Ennek érdekében az irányító hatóság, a tervezési folyamatban érintett társtárcák és a GKM legszorosabb szakmai partnereinek bevonásával került sor az OP egyes fejezeteinek, részeinek külön-külön történő megvitatására, és a szakmai javaslatok megismerésére. A tervezési folyamatnak megfelelően az alábbi fejezetek kialakítására rendeztünk szakmai műhelytalálkozókat.

- Helyzetértékelő workshop: 2005. november 2.
- SWOT workshop: 2005. december 12. -20.
- Stratégiai workshop 1. (célrendszer és prioritások): 2006. január 23.
- Stratégiai workshop 2. (prioritások és beavatkozási területek): 2006. május 8.

Szakmai konferencia: A GOP egyes tervezési mérföldköveinek lezárására a szakmai, illetve a társadalmi partnerek részvételével nyílt szakmai konferenciákat szerveztünk (Időpontok: 2006. február 23.; 2006. július 6.). Az egyes nyilvános partnerségi konferenciákon több mint 70 szakmai,

civil, társadalmi szervezet vett részt és javaslataikkal képviselték több száz tagvállalatuk érdekeit. A meghívást elfogadó szervezetek megtették írásos szakmai észrevételeiket a készülő operatív programra. A beérkezett szakmai javaslatokat a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium tervezéssel foglalkozó részlege a szakterületen illetékes főosztályok bevonásával értékelte. A szakmailag megalapozott és a program hatáskörébe tartozó javaslatok beépültek a GOP-ba, hozzájárulva ezzel a dokumentum formájának és szerkezetének kialakításához.

Teljes nyilvánosság: A GOP tervezésében történő folyamatos részvétel jegyében az operatív program aktuális verziója már a tervezési folyamat kezdete óta megtalálható volt a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium honlapján (www.gkm.gov.hu), biztosítva a legszélesebb társadalmi, szakmai rétegek számára a javaslattételi lehetőséget és a betekintést a tartalmi részletekbe.

Az operatív programokat a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség 2006. október 16-án bocsátotta társadalmi egyeztetésre, egyidejűleg elérhetővé téve őket a honlapon, a www.nfh.hu oldalon. A véleményeket november 8-ig fogadta be az Ügynökség.

A partnerségi egyeztetés módszertana az Új Magyarország Fejlesztési Terv vitája során alkalmazott eszközökön alapult. Az Ügynökség mintegy 4000 partnerszervezetet – köztük szakmai, érdekképviseleti és civil szervezeteket, a gazdaság és a tudományos élet képviselőit – kért fel közvetlenül postai vagy elektronikus levélben az egyeztetésben való részvételre. A társadalmi vita nyitott volt, hiszen az Ügynökség honlapjáról bárki letölthette az operatív programot a hozzá tartozó kérdőívvel együtt, és véleményét elküldhette az operatív programonként létrehozott e-mail címre.

Az egyeztetés bázisát egy elektronikus, strukturált kérdőív adta, amely technikailag megkönnyítette a beérkező vélemények feldolgozását és beépítését. Összesen csaknem 100 szervezet juttatta el véleményét az elektronikus kérdőívek segítségével, valamint esszé formájában, amelyek az átláthatóság érdekében bárki számára megtekinthetők voltak a honlapon.

Az Ügynökség ezenfelül az operatív program megvitatására egyeztető fórumsorozatot szervezett a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium képviselőinek és a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület illetékes tagjának részvételével. A fórumokra meghívott szervezetek körét az a közel 4000 partnerszervezetet számláló adatbázis szolgáltatta, amely valamennyi tervezési egység – minisztériumok, országos hatáskörű hivatalok és a regionális fejlesztési tanácsok – partnereinek listáját tartalmazza. A vitafórumokra kb. 20-25, a téma szempontjából meghatározó véleményformáló szociális, szakmai, tudományos és civil szervezet kapott meghívót. Az egyeztető fórumok időpontjait a honlapon feltüntettük, és azon szervezetek jelentkezését is elfogadtuk, amelyek meghívót előzetesen nem kaptak. A közel 2 órásra tervezett beszélgetések mindegyikéről szerkesztett emlékeztető készült, amelyek az Ügynökség honlapján ugyancsak elérhetők. Az egyes operatív programokat a kiemelt makrofórumok, többek között az Országos Érdekegyeztető Tanács – amelynek a döntés-előkészítő Nemzeti Fejlesztési Bizottságával az NFÜ rendszeresen ülésezik –, a Gazdasági és Szociális Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Környezetvédelmi Tanács, az Országos Területfejlesztési Tanács, valamint a 2006. szeptember 5-én megalakult Nemzeti Fejlesztési Tanács is napirendjére tűzte. A határidőig beérkezett valamennyi véleményt táblázatos formában, az adott operatív program struktúrájának megfelelően dolgozta fel az Ügynökség. Az így elkészült táblázatokban található hozzászólásokhoz az adott témáért felelős tervezési egységek készítették el a választervezeteiket, feltüntetve, hogy a javaslat elfogadott, elutasított, vagy részben befogadható-e. Az egyes javaslatok végleges sorsát mind az ágazati, mind a regionális operatív programok esetében először az Operatív Program Tárcaközi Koordinációs Bizottságok tárgyalták meg, majd a Tervezési Operatív Bizottság döntött.

A beérkezett vélemények és javaslatok elbírálását követően a véleményező szervezetek személyre szóló válaszleveleket kaptak.

A partnerségi egyeztetés legfontosabb tapasztalatai

A partnerségi folyamatba bevont szereplők mintegy harmada juttatta el javaslatát a GKM tervezési részlegére. Általánosságban elmondható, hogy a program kedvező fogadtatásra talált, a véleményt adók egyetértettek a fő stratégiai irányokkal, célokkal. Ugyanakkor – érdekeltségtől függően – az adott prioritásra rendelkezésre álló pénzügyi források felosztására vonatkozóan jelentős véleménykülönbségek, eltérő hangsúlyok adódtak.

A javaslatok között szerepelt a mikro- és kisvállalkozások erőteljesebb támogatása (főként vissza nem térítendő támogatás formájában), a rendelkezésre álló források jelentősebb hányadának számukra történő megítélése.

Az esélyegyenlőség előmozdításával és a környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek szintén megfogalmazták véleményüket, elsősorban a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítését javasolva mind a programozás, mind pedig az OP végrehajtása során.

Számos olyan kiegészítés, javaslat is érkezett, amelyek bár rendkívül fontos területeket érintettek, a strukturális alapokat és a Kohéziós Alapot érintő szabályozások miatt a Gazdaságfejlesztési OP-ban nem támogathatóak, hanem az ÚMFT másik operatív programjában kaphatnak helyet. Mindemellett jónéhány olyan javaslat is érkezett, amelyek nem szerepelnek az ÚMFT stratégiai céljai között, vagy pedig az uniós szabályozással ellentétesek, ezért nem kerülhettek be az operatív program által kijelölt fejlesztendő területek közé.

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. BEVEZETŐ

A magyar gazdaság teljesítményének felzárkózása a fejlett nyugat-európai országokéhoz az elmúlt évtizedben folyamatos: a hazai növekedés a tíz év átlagában meghaladta az évi 4 százalékot, és az EU átlagához viszonyított felzárkózás Magyarország esetében volt a legnagyobb mértékű a visegrádi országok között. Az utóbbi néhány évben ugyanakkor Magyarország relatív teljesítménye romlott, egyes jelek – mindenekelőtt a többi térségbeli ország Magyarországhoz képest látványosan javuló teljesítménye a növekedés, a működőtőke-beáramlás és a versenyképességi listákon elfoglalt helyezés tekintetében - arra utalnak, hogy a hazai gazdaság teljesítménye elmarad a lehetőségektől, relatív (a térségbeli vetélytársakhoz viszonyított) versenyképességi pozíciója romlott.

Az 1990-es években végbement radikális szerkezetváltás eredményeként Magyarországon kiemelkedően magas a – külföldi működőtőke-befektetések által dominált – high-tech ágazatok aránya a termelő szektoron belül. A magas technológiai színvonal azonban még nem feltétlenül jelent önmagában magas hozzáadott értéket, a beszállítói kapcsolatok kezdeti hiánya korlátozza a technológia átadását a hazai vállalkozói kör felé. Az elmúlt évek tendenciái már azt mutatják, hogy a korábbi gyors fejlődést meghatározó, magas technológiai színvonalat képviselő, de alacsony hozzáadott értéket előállító, alapvetően összeszerelő jellegű tömegtermelés mellett, illetve helyett a gazdaság fejlődésében egyre nagyobb szerepet játszik a tudásintenzív, magasabb hozzáadott értékű tevékenységek megtelepedése is. A gazdasági szerkezetváltás második, innováció vezérelte szakasza tehát egyértelműen beindult, de átütő erőt elsősorban az adhat neki, ha a szerkezeti modernizációban meghatározó szerepet játszó nemzetközi nagyvállalatok mellett **a kis és közepes méretű hazai vállalkozások is nagyobb arányban lesznek képesek új, versenyképes termékeket, innovatív eljárásokat létrehozni** és piacra vinni, és ezáltal sikeresen helytállni az EU-csatlakozás óta – és általában a világgazdaság globalizálódásával párhuzamosan – megváltozott piaci versenyben.

A versenyképességi célú fejlesztéspolitikának elsősorban a második gazdasági szerkezetváltást kell elősegítenie, azaz támogatnia kell a tudásintenzív tevékenységek térnyerését a hazai vállalkozásoknál. A helyzetelemzés ezért elsősorban a K+F és innovációs aktivitás hazai tendenciáira, és az ebben leginkább elmaradással küzdő kkv-k helyzetére koncentrál, emellett külön vizsgálja az üzleti környezetnek a gazdaság valamennyi szereplője számára (nemzetközi) versenyhátrányt okozó kedvezőtlen elemeit.

A versenyképesség javítását célzó intézkedések és a vállalkozások fejlődési/növekedési törekvései ugyanakkor a hatásosságukat korlátozó, a fejlesztéspolitika számára külső feltételek között csak nehezen tudnak érvényesülni, ezért az alábbi kedvezőtlen körülmények javítása szintén kormányzati feladat[1]:

[1] *A felsorolt problémák többsége megjelenik a lisszaboni Nemzeti Akcióprogramban, illetve az ÚMFT-ben és a megfelelő OP-kban egyaránt.*

- a makrogazdasági stabilitás hiánya; a magas ikerdeficit (döntően a fiskális fegyelem hiánya[2] és az alacsony hazai megtakarítási ráta következtében) és a stop-and-go jellegű gazdaságpolitika;
- a politikai konszenzus hiánya (nincs egyetértés a versenyképesség – kohézió – fenntarthatóság viszonyáról, a versenyképesség érdekében elkerülhetetlen reformokról és költségeik megoszlásáról);
- a kedvezőtlen szerkezetű állami beavatkozás (pl. torzító hatású adórendszer[3], az állami beavatkozás követő és döntően korlátozó/büntető jellegű, a nagy újraelosztó rendszerek kiadási struktúrája előnytelen: a pazarló működési kiadások alacsony fejlesztésekkel párosulnak);
- a gyenge piacszabályozás (a deregulációs törekvések ellenére a monopol- illetve oligopol-piacok magas aránya, például a hálózatos iparágak esetében);
- a hosszú távon kedvezőtlen demográfiai trendek;
- az oktatás és képzés strukturális problémái (képzési és intézményi szerkezet, a felsőoktatás finanszírozása), a gazdasághoz nem kellő mértékben kapcsolódó szakképzés;
- az alacsony foglalkoztatási és aktivitási ráta, a tartósan munkanélküliek magas aránya a munkanélküliek között, a piaci kereslethez igazodó munkaerő-kínálat korlátozottsága;
- a szürkegazdaság jelentős aránya (az inaktívak magas arányával, illetve az adórendszer problémáival összefüggésben);
- a közlekedési infrastruktúra rossz állapota.

1.2. VERSENYKÉPESSÉGI HELYZETKÉP

Magyarország a komplex versenyképességi ranglistákon[4] az EU-15-ök átlagos eredményétől általában jelentősen lemaradva (ugyanakkor Olaszországot és Görögországot megelőzve), az újonnan csatlakozott közép-kelet-európai országok átlagának megfelelően teljesít (amelyből csupán Észtország teljesítménye emelkedik ki következetesen).

Az ország nemzetközi versenyképessége tehát összességében fejlettségének megfelelő, ám a WEF GCI és BCI különböző rész-indexeinek tanúsága szerint Magyarország területenként egyenlőtlen teljesítményt nyújt: az üzleti környezet, a technológiai színvonal és a közintézmények alindexe jobb, a vállalkozások működését és stratégiáját, illetve a makrogazdasági feltételeket értékelő alindex rosszabb képet mutat az ország átlagos nemzetközi helyzeténél.

---

[2] *A korábbi adósságterhek jelentős csökkenéséből adódó lehetőségeket a gazdaságpolitika nem használta ki a versenyképességi tényezők javítására: a 2000-ben még jelentős elsődleges többletet produkáló államháztartás 2002-2003-ban már kamatfizetések nélkül is hiánnyal zárt.*

[3] *Különösen magas a munkát terhelő adó- és járulékteher, ami részben felelős az alacsony foglalkoztatásért is.*

[4] *A Világgazdasági Fórum (WEF) növekedési versenyképességi (GCI) és üzleti versenyképességi (BCI) indexei, valamint az IMD svájci üzleti iskola világgazdasági versenyképességi rangsora..*

A Növekedési Versenyképességi Index (WEF GCI) pontszám								
	GCI		**Technológiai alindex**		**Közintézmé-nyek alindexe**		**Makrogazda-sági alindex**	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Magyarország	4,56	4,38	4,66	4,08	5,07	5,15	3,95	3,91
V-4	4,38	4,28	4,60	4,04	4,49	4,66	4,05	4,14
EU+8	4,54	4,41	4,64	4,05	4,77	4,82	4,23	4,35
EU-15	5,13	5,00	4,87	4,57	5,82	5,72	4,93	5,00

Forrás: WEF
Megj.: 1-től 7-ig terjedő skálán, a nagyobb érték a magasabb versenyképességet tükrözi

1.3.K+F, INNOVÁCIÓ

A hazai K+F szektor, bár több területen nemzetközi szinten kiemelkedő jelentőségű eredményeket ér el, az EIS 2005 jelentés SII aggregált mutatójának tanúsága szerint lemaradásban van az EU átlagához képest is[5]; a lisszaboni akcióprogramban megfogalmazott célok teljesítése terén az elmaradás még nagyobb. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy a kilencvenes évek végétől induló jelentős fejlesztési és átszervezési folyamat[6] után a hazai innovációs rendszer az elmúlt években teljes átalakuláson ment keresztül[7] (újjáalakult a Tudomány- és Technológiapolitikai Kollégium , önálló kormányhivatal, független pályázati ügynökség jött létre, K+F adókedvezmény[8] igénybevételére van lehetőség, önálló innovációs alap működik, innovációs járulék fizetésére kötelezettek egyes vállalkozások), aminek hatása még nem jelentkezett mérhetően, bár a fejlesztések iránya megegyezik az uniós irányokkal.

Az innováció területén kedvező fejleménynek nevezhető, hogy Magyarország az EU-n belül a felzárkózó országok közé tartozik (az EIS 2005 felmérés szerint, az SII növekedése alapján). Emellett vannak kedvező részeredményeink, például a csúcstechnológiai iparban foglalkoztatottak aránya, az innovatív kkv-k együttműködési készsége, vagy a csúcstechnológiai iparban megtermelt hozzáadott érték szerinti helyezésünket nézve a 25 EU-tagállam sorában. Alacsony pontszámot kapott viszont a hazai innovációs szakpolitika, és gyenge az innovatív termékek iránt mutatkozó kereslet. Aggodalomra adhat továbbá okot a szabadalmak, közösségi védjegyek és ipari formatervek létrehozása tekintetében tapasztalható jelentős lemaradásunk is.

[5] Az Európai Innovációs Helyzetjelentés (European Innovation Scoreboard, EIS) 2005 összesített innovációs indexének (SII) értéke Magyarország esetében 0,31, szemben az EU-25 átlag 0,42-vel.

[6] Ennek eredménye volt a felsőoktatási expanzió, a doktori iskolák létrehozása, az egyetemi integrációs program, az akadémiai intézetek konszolidációja.

[7] A kutatás-fejlesztésről és a technológiai innovációról szóló 2004. évi CXXXIV. törvény 2005. január 1-jén lépett hatályba.

[8] A z OECD összehasonlító vizsgálatai szerint Magyarország 2005-re az élmezőnyben volt a K+F ösztönzésére alkalmazott adókedvezmények tekintetében. Jelentős feszültségek láthatók viszont az élőmunkát terhelő járulékok területén.

Fontosabb K+F és innovációs mutatószámok az EU-15 átlagához viszonyítva

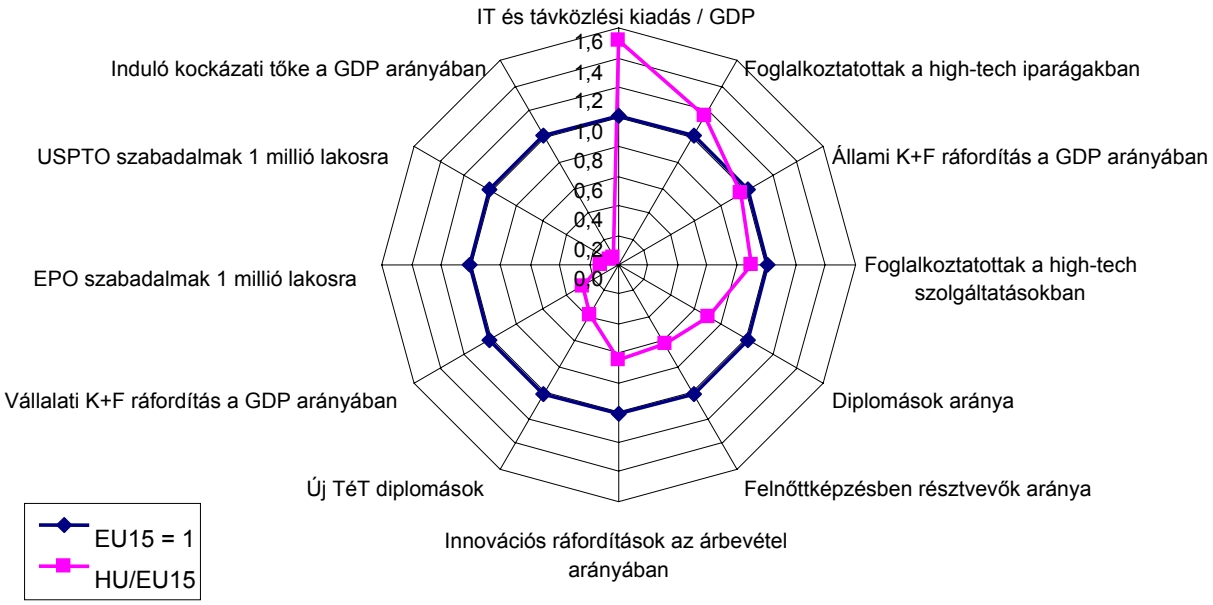

Forrás: EIS 2005

Az EIS 2005 a következőkben foglalta össze a szakpolitika fő kihívásait:

Az innováció terjedésének elősegítése:

- Élethosszig tartó tanulás ösztönzése (a hazai érték a vonatkozó EU-átlag 46%-a)
- Innovációs kiadások növelése (EU-átlag 20%-a)
- A vállalat és a piac számára új termékinnovációk értékesítésének növelése (EU-átlag 30%, ill. 18%-a)

A kreatív innováció fejlesztése:

- Természettudományos és műszaki végzettséget szerzők arányának növelése (EU-átlag 39%-a)
- Üzleti K+F ráfordítások növelése (EU-átlag 29%-a)
- Magvető tőke programok fejlesztése (EU-átlag 6%-a)

<u>Alacsony teljes és vállalati K+F ráfordítás, stagnáló K+F beruházás</u>

A bruttó hazai K+F ráfordítások (GERD) GDP-hez viszonyított aránya tekintetében Magyarország jelentősen elmarad az EU-átlagtól. Ráadásul az alacsony K+F ráfordításnak is mindössze kb. egyharmadát finanszírozza a vállalati szektor, jelentősen elmaradva nemcsak a kívánatosnak tartott kétharmados aránytól, de a megfelelő (55 százalék körüli) EU-átlagtól is.

Bruttó hazai K+F-ráfordítás a GDP százalékában (GERD)					
	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**
EU-25	1,86	1,89	1,90	1,90	1,86
EU-15	1,91	1,94	1,95	1,95	1,92
Magyarország	0,79	0,94	1,01	0,94	0,89
Bruttó vállalati K+F finanszírozás a GERD százalékában					
EU-25	55,2	55,3	55,0	54,3	..
EU-15	55,5	55,6	55,3	54,6	..
Magyarország	37,8	34,8	29,7	30,7	37,1

Forrás: Eurostat, EIS2005

A K+F szektor hosszú távú versenyjavító és tudástermelő képessége szempontjából kedvezőtlen tendencia a K+F beruházási dinamika szinte monoton csökkenése: a KSH adatai szerint a 2000. évi közel 43%-os növekedési ütem 2001-ben 31, 2002-ben 10, 2003-ban pedig 7,6%-ra csökkent, és a 2004-es erőteljes visszaesést (-10,4%) összességében alig kompenzálta a 2005-ös növekedés (27,8%). Ezzel a 2004-es 25 milliárd forintnyi K+F beruházás a nemzetgazdasági beruházás 0,61%-ára csökkent. Megfigyelhető, hogy a költségvetési megszorítások hatására az állami és a vállalkozói K+F szektor beruházási kiadási ellentétesen változtak: míg az előbbiben 2004-ben a költségvetési megszorítások következtében 41%-kal csökkentek és 2005-ben is stagnáltak (+2%), addig a vállalkozási szektorban 17 ill. 26%-kal növekedtek a beruházások. Ezzel az üzleti szféra részesedése a K+F szektor beruházási ráfordításának 63%-a, és a beruházásoknak az összes ráfordításokhoz viszonyított aránya a vállalkozási K+F helyeken jelentősen meghaladja a kutató-fejlesztő intézetek és a felsőoktatási kutatóhelyek beruházási aránymutatóit.

A kutatási és innovációs aktivitás vállalatmérettől függetlenül alacsony

Az alacsony vállalati K+F aktivitás nagyobb része a tőkeerős, külföldi tulajdonú nagyvállalatoknál jelenik meg: a hazai kkv-szektor kutatás-fejlesztésben játszott szerepe ugyan jelentős (a BERD 24,4%-a, miközben az EU-25 átlag 22,4%, az USA teljesítménye 14,1%), ez azonban az általánosan alacsony vállalati ráfordítási szint tükrében nem tekinthető a gazdaság erősségének. Ezt megerősíti, hogy a KSH 2004-es adatai szerint Magyarországon 630 vállalat foglalkozik K+F tevékenységgel, de 17 nagyvállalat adja a vállalati K+F ráfordítások mintegy felét. Az EIS 2005 felmérés szerint a magyar vállalkozásoknak 4%-a stratégiai innovátor, 6%-uk innovál időszakosan, további 7%-uk technológiai innovációt, 6%-uk technológia átvételt valósít meg – 77%-uk viszont nem innovatív.

A vállalkozások mérete döntő fontosságú az innovációs tevékenység tekintetében is. A GKM 2005-ös felmérése jelentős vállalatméret szerinti eltéréseket tárt fel a vállalati K+F és innovációs tevékenység tekintetében egyaránt. Ráadásul az innovációs tevékenységek vállalati működési terület szerinti megoszlása kedvezőtlen: csak a középvállalatokra jellemző, hogy a termelés és az irányítás területén jelentős arányban vezetnek be újítást; az innovációk nagyobb része a termékek megújításához kötődik, csak négytizedük az eljárások korszerűsítéséhez.

A K+F tevékenység aránya a vállalkozások körében létszámnagyság-kategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Végez K+F tevékenységet	5,2	8,6	20,2	27,8	6,7
Nem végez	94,8	91,4	79,8	72,2	93,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jelentősnek minősített fejlesztések (innováció) aránya a vállalkozások körében létszámnagyság-kategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Valamilyen területen újított	16	38	54	72	23
Nem újított	84	62	46	28	77
Összesen	100	100	100	100	100

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

Egyenlőtlenségek a K+F és az innováció ágazati és területi megoszlásában

A magyar gazdaságszerkezet átalakításával, a multinacionális vállalatok megjelenésével és meghatározóvá válásával az ipar kutatás-fejlesztési készsége és érdeklődése megváltozott. A gazdaságszerkezetben a technológia-intenzív ágazatok aránya fejlettségi szintünkhöz képest nagy, az itt működő vállalatok azonban elsősorban a nemzetközi hálózatokban elérhető eredményekre építenek, és alig igényelnek magyarországi fejlesztést. A hazai gazdaság ágazati szerkezete így megfelel a fejlett gazdaságokénak, a K+F tevékenység intenzitása azonban nem.

A hazai K+F és innovációs tevékenység meghatározó, bizonyos területeken nemzetközi fontosságú központja Budapest. Itt található a legfejlettebb kutatási és oktatási kapacitás, a nagyvállalati központok, és itt a legélénkebb az innovatív termékek iránti kereslet is. A nagy egyetemi központtal (Észak- és Dél-Alföld [Debrecen, ill. Szeged]) rendelkező, illetve befektetési célterületként szereplő (Közép- és Nyugat-Dunántúl) régiókban érzékelhető számottevő K+F aktivitás. Az elemzést nehezíti, hogy az egyes régiókban végrehajtott K+F beruházások nagysága nagy időbeli volatilitást mutat, amit magyaráz, hogy a vállalati K+F tevékenység a vállalkozások szűk körére korlátozódik és rendkívül koncentrált, így egy-egy nagyberuházás jelentősen módosíthatja a K+F beruházások regionális megoszlását.

A kutatás-fejlesztési tevékenység területi vonatkozásai, 2005									
	Kutató-fejlesztő helyek ráfordításai (nemzetgazdasági szintű %-ában)			**Kutató-fejlesztő helyek beruházásai (nemzetgazdasági szintű %-ában)**			**Számított K+F létszám összesen (nemzetgazdasági szintű %-ában)**		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Közép-Magyarország	69,1	64,3	66,8	69,4	57,8	74,0	64,9	64,6	63,4
Közép-Dunántúl	6,2	6,0	4,7	9,9	14,0	3,4	5,4	5,3	5,0
Nyugat-Dunántúl	3,5	4,5	3,2	2,6	9,3	2,0	3,8	3,9	4,2
Dél-Dunántúl	3,1	3,2	3,1	2,0	1,7	2,6	4,7	5,4	5,8
Észak-Magyarország	2,5	2,6	2,8	1,5	2,0	2,1	4,1	4,7	4,1
Észak-Alföld	7,8	8,1	8,6	6,6	11,1	10,7	8,1	7,7	8,4
Dél-Alföld	7,9	6,6	7,1	8,0	4,1	5,1	9,1	8,4	9,1
Magyarország (M Ft; fő)	166 629	181 525	207 764	28 106	25 188	32 197	23 311	22 826	23 23 9

Forrás: KSH

A közfinanszírozású kutatóhelyek tevékenysége nem hasznosítás-orientált

Magyarország a szűkösen rendelkezésre álló K+F forrásainak nemzetközi összehasonlításban nagy részét fordítja az innovációs folyamat legkockázatosabb fázisának, az alapkutatásnak a finanszírozására. A hazai K+F tevékenységeknek csak kisebb része hasznosul a gazdaságban, aminek oka a fejletlen üzleti kultúra, az oktatási-kutatási és üzleti szereplők közti együttműködés korlátozottsága, a piaci információk és piacravezetést támogató mechanizmusok hiánya. A forráshiány és mentalitásbeli okok miatt főként csak a vállalati kutatóhelyek törekednek eredményeik termékben megnyilvánuló közvetlen hasznosítására, illetve szabadalmaztatására. A vállalati K+F ráfordítások alacsony aránya mellett ezért csak a kutatások egyharmada köthető az innovatív ötletek új termékként való, közvetlen piaci megjelenését elősegítő kísérleti fejlesztéshez.

A helyzetet jól jellemzi, hogy miközben Magyarország az OECD országok között a legnagyobb alapkutatási költségaránnyal rendelkezik (30,3% 2001-ben és 35,9% 2004-ben), az alapkutatási költségeknek a GDP-hez viszonyított aránya (0,24%, illetve 0,26%) alapján a sereghajtók közé tartozik (az erős K+F intenzitású országokban ez a mutató 0,40% és 0,70% között szóródik).

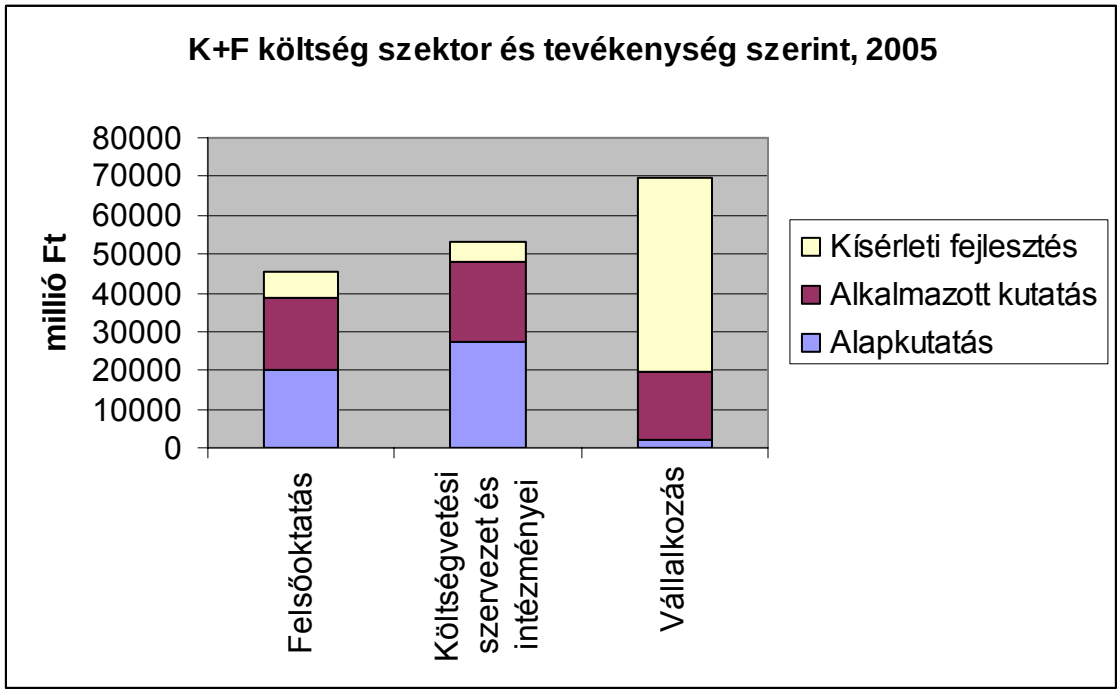

Forrás: KSH
Megjegyzés: K+F beruházások nélkül

Szétaprózott kutatási és innovációs folyamatok, gyenge együttműködés

A K+F és innovációs folyamatok egyes részfolyamatai szétaprózottak, a meglévő kutatási eredmények nagy része nem jut el az alkalmazhatóságig. Hiányosak az innovációs folyamatban résztvevő szereplők (különösen az egyetemek/kutatóintézetek és a vállalkozások) közötti együttműködés formái.

A kutatási eredményeit továbbadó kutatóhelyek részaránya (%)				
Tudás-átadás módja	**egyetemi**	**akadémiai**	**vállalati**	**Összesen**
	kutatóhely			
Tanulmány vállalatoknak	40	38	62	40
Szabadalom, stb. értékesítés	16	15	62	19
Új termék, szolgáltatás értékesítése	13	11	62	18
Gép, berendezés értékesítése	6	15	38	11
Tanulmány az állami szférának	42	46	38	44
Tanulmány nemzetközi szervnek	20	31	15	22
Publikáció, konferencia-előadás	89	88	69	86
Oktatás	62	50	46	59

Forrás: a GKI és a BME HFI 2002 tavaszi felmérése

Az Innobarometer 2004 felmérés szerint a házon belüli kutatást végző vállalatok aránya nem marad el az EU-25 átlagától (52%, illetve 53%), a kutatások elvégzésével külső szervezeteket – más cégeket, kutatóintézeteket, egyetemeket – megbízó vállalkozások aránya ugyanakkor mindössze 9% (EU-25 átlag: 20%). Az élenjáró országokhoz képest alacsony az innovációs tanácsadási szolgáltatásokat igénybe vevő vállalatok aránya: mindössze 8% vett igénybe közfinanszírozású és 11% magáncéges (ezen felül 3% mindkettőt a kutatást megelőző 2 év folyamán) szolgáltatást (EU-25 átlag: 5%, 16%, ill. 5%). Pozitív fejlemény, hogy a K+F és

innovációs tevékenységről beszámoló kkv-k többsége valamilyen vállalati együttműködésnek is részese. A hazai vállalkozások és kutatóhelyek nemzetközi kutatási együttműködésben való részvétele ugyanakkor kevéssé jellemző, korlátozott például az EU 6. Keretprogramjában való magyar szerepvállalás.

A 6. Keretprogramban való részvétel és a kapott támogatások (2005. március 11-ig)				
	Résztvevők		**Kapott támogatás[9]**	
	száma	**aránya (%)**	**millió euró**	**aránya (%)**
EU-15	21 066	80,5	5076,7	90,0
EU-25	23 278	88,9	5 280,0	93,6
Magyarország	390	1,5	40,2	0,7

Forrás: Európai Bizottság, FP6 mid term review

Egyenlőtlen színvonalú K+F alapinfrastruktúra

Magyarország lemaradása érzékelhető a modern kutatásokhoz szükséges nagy kutatási infrastruktúrák hiányában[10]. A hazai kutatók ezért fokozottan érdekeltek az Európai Kutatási Térség keretében létrehozott összeurópai kutatási infrastruktúrákban való részvételben, illetve új infrastruktúrák létrehozásában, ezek Magyarországra vonzásában.

Az IKT alapinfrastruktúra tekintetében viszont a K+F és oktatás versenyképességében, a nemzetközi együttműködés sikerességében meghatározó szerepet betöltő hazai kutatói hálózat, a NIIF Program évek óta az EU-15 országok színvonalának megfelelő infrastruktúrát biztosít a hazai felsőoktatási, kutatási és közgyűjteményi kör számára[11]. Az elektronikus alapinfrastruktúra területén lemaradás csak a szuperszámítástechnika, illetve AAI (autentikációs és autorizációs infrastruktúra) fejlesztési területeken tapasztalható a TERENA (Trans-European Research and Education Networking Association) felmérései szerint.

Fejletlen inkubáció és tőkeprogramok

A magyar innovációs rendszer intézményi hiányossága, hogy fejletlen az innovatív kkv-k alapítását és megerősödését szolgáló technológiai és üzleti inkubáció, jórészt hiányoznak a hídképző (bridging), innovációs szolgáltató intézmények. A szakpolitika által preferált „ipari park + inkubátorszolgáltatás" elve a gyakorlatban egyelőre csak korlátozottan érvényesül. Habár az inkubátorok nagy többsége olyan településeken jött létre, ahol egyébként ipari park is van, közülük jelenleg csak 5 inkubátor működik ipari parkon belül[12]. Az ipari parkok és az inkubátorok alig vannak kapcsolatban egymással, mivel az ipari parkok jó részének (pl. a többségében multinacionális cégeket tömörítő ipari parkoknak) nincs inkubációs szolgáltatásra igénye.

A létező inkubátorházak viszont egyéb források hiányában piaci gazdálkodásra kényszerülnek, így nem érdekeltek kockázatos tevékenységek felvállalásában, a technológiai inkubáció erősítésében, az ötletgondozásban, az innovatív tevékenységek felkutatásában és támogatásában – ezért nincs

---

[9] Kiválósági hálózatok nélkül.

[10] Jelenleg egy berendezés, az anyagkutatási, minősítési, fejlesztési bázisként szolgáló csillebérci kutatóreaktor és a hozzá kapcsolódó Budapesti Kutatóreaktor Neutronforrás (BKN) tekinthető e kategóriába tartozónak.

[11] Az NIIF program jelenleg több mint 420 intézményt és 600.000 felhasználót szolgál ki. Az NIIF nemzetközi adathálózati kapacitása a lehetséges legnagyobb az összeurópai GEANT hálózatban: a hálózathoz csatlakozó 34 ország közül a 10Gbps-os kapcsolattal rendelkező felső egyharmadba tartozik. Emellett a rendelkezésre álló kapacitás kihasználása terén is kedvező pozícióban vagyunk, a GEANT-on belül a legnagyobb forgalmat lebonyolító és legjobban kihasznált kapcsolatok között szerepel a NIIF.

[12] Elsősorban felsőoktatási központokban működnek bővebb innovációs szolgáltatásokat nyújtó innovációs parkok, például a:budapesti INNOSTART Nemzeti Üzleti és Innovációs Központ, a Budaörsi Ipari és Technológiai Park, a győri INNONET Innovációs és Technológiai Központ, a Debreceni Tudományos Műszaki Park és a Veszprémi Regionális Innovációs Centrum.

egyetlen működő specializált technológiai inkubátorunk sem (kettő kialakítása jelenleg folyamatban van). Ezt támasztja alá a SEED Kisvállalkozásfejlesztési Alapítvány 2002-es felmérése is, mely szerint bár magas a létező[13] inkubátorházak kihasználtsága, a bérlők többsége növekvő piacon tevékenykedő, de nem innovatív és nem kezdő mikrovállalkozás, amelyek elsősorban az infrastruktúra biztosítására tartanak igényt, tanácsadási, menedzselési támogatásra jóval kevésbé. Az inkubátorházak szolgáltatáskínálatában ezért korlátozott az innovatív elem: az ingatlan bérbeadás lehetőségeit kihasználják, de informatikai hálózatuk alacsony színvonalú, az adatbázis szolgáltatás, az oktatás, a tanácsadás, a partnerkeresés, a pályázatfigyelés, a projekt-menedzsment támogatása csak lassan terjed. A technológia transzfer segítése ritka, a kutatási szolgáltatás kivételes. Hiányoznak a hálózati jellegű együttműködések és a külföldi kapcsolatrendszerek. Az intézményekhez nem kapcsolódik sem a vállalkozás megindításához szükséges forrás (pre-seed), sem az indulási fázist finanszírozó magvető tőke forrás.

A magyar start-up vállalkozások átlagos tőkeszükséglete kisebb a nagyobb gazdaságokban jellemzőnél, és nem találkozik egymással a magvető tőke kereslete és kínálata[14]. Jórészt hiányoznak a megfelelő intézményi mechanizmusok és szereplők[15] ennek a piaci kudarcnak az ellensúlyozására, a kockázati és magvető tőke innovatív vállalkozásokba tereléséhez. Ezért fordulhat elő, hogy (a Magyar Kockázati- és Magántőke Egyesület felmérései szerint) az elvileg a piacon jelenlévő mintegy négymilliárd eurónyi tőke ellenére egyetlen, kifejezetten a magvető tőke finanszírozásra létrehozott befektető cég sincs, a befektetők elsősorban a már érettebb, piaci múlttal rendelkező cégek iránt érdeklődnek.

Magvető tőke befektetések a GDP százalékában (start-up vállalkozások is)					
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
EU-15	0,044	0,028	0,021	0,023	0,022
Magyarország	0,027	0,003	0,000	0,000	0,004
Kockázati tőke befektetések (a GDP százalékában)					
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
EU-15	0,096	0,079	0,086	0,084	0,116
Magyarország	0,018	0,021	0,029	0,118	0,049

Forrás: Eurostat

A K+F és innováció humán erőforrás feltételei korlátozottak

A K+F és innováció humán erőforrás feltételei sem érik el a kívánt szintet. A kutatás-fejlesztésben alkalmazott K+F létszámnak a lakosságszámhoz viszonyított aránya mindössze fele az európai átlagnak. A kutató-bázis öregedik, korösszetétele romlik (különösen az állami szférában). A kutatási tevékenység elaprózott, 2005-ben 100 K+F szakemberre 144 kutatási-fejlesztési téma, a nemzetközi átlag tízszerese jutott. A műszaki és természettudományos végzettséget szerzők aránya a 20-29 éves népességen belül csak harmada az EU-15 átlagának, jelentős a technikusok és szakmunkások hiánya is.

[13] *A 2005-ös Nemzeti Technológiai Inkubátor és Magvető Tőke Program 41 inkubátorról tesz említést.*

[14] *Az innovatív induló vállalakozások inkább a 10 és 50 millió forint közötti forrásokat keresik, a kockázati tőke az 1.000.000 dollár feletti befektetéseket részesítené előnyben.*

[15] *Habár már 2000 júniusában alakult ún. Üzleti Angyal Klub,tevékenysége eddig korlátozott eredménnyel járt..*

Műszaki és természettudományos végzettséget szerzettek aránya (a 20-29 évesek körében, ezrelék)					
	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**
EU-25	10,2	11,0	11,5	12,3	12,7
EU-15	11,0	11,9	12,4	13,3	13,6
Magyarország	4,5	3,7	4,8	4,8	5,1

Forrás: Eurostat

Habár az Eurostat adatainál kedvezőbb képet mutatnak a hazai statisztikák, a mérnöki és természettudományos végzettséget szerzők aránya ezek szerint is csökken. A diplomások alacsony száma mellett az e területen kutatónak készülő PhD diákok aránya is alacsony (Magyarországon 13%, miközben az EU-25 átlaga 49%, az USA-é 41%), és még tovább csökken.

A felsőfokú képzés területe	**A képzési területeken tanulók száma:**			
	1990-1991	**2002-2003**	**2003-2004**	**2005-2006**
Természettudományok	1 647	5 917	6 338	7 217
Informatika	2 662	13 048	14 346	12 791
Mérnöki tudományok	20 223	50 590	50 368	50 974
Felsőoktatás összesen	102 387	341 187	366 947	380 632

Forrás: OM, KSH: Oktatási adatok

Kedvezőtlenül hat a hazai innovációs potenciálra a végzett műszaki szakembereket érintő külföldi agyelszívás mértéke is. Elsősorban Németországban (2000 augusztusa és 2003 júniusa között 503 magyar IT szakember vállalt munkát), de a többi EU tagállamban, valamint az USA-ban és Japánban is dolgoznak magyar informatikusok, villamosmérnökök és egyéb műszaki végzettségű szakemberek.

A K+F hasznosulásával foglalkozók szerint hiányoznak az olyan menedzserek, akik a K+F eredmények átvételét tudnák segíteni speciális szaktudásukkal.

Összességében elmondható, hogy a tudásintenzív, magasabb hozzáadott értékű tevékenységeknek a hazai gazdaságban való szélesebb körű terjedéséhez enyhíteni kell a kutatások szétaprózottságát, növelni kell a kutatási eredmények hasznosulásának hatékonyságát (beleértve a piaci hasznosítást), emellett fokozni kell a vállalkozások (különösen a kkv-k) innovációs készségét és aktivitását is.

1.4. A HAZAI VÁLLALKOZÓI SZEKTOR

A mikro-, kis- és középvállalkozások jelentős szerepet töltenek be az ország gazdasági életében: az alkalmazottak 65%-át foglalkoztatták, a bruttó hozzáadott érték felét állították elő, az exportértékesítés 36%-át realizálták 2004-ben. Ez a rövid adatsor is mutatja azonban, hogy termelékenységük elmarad a nagyvállalatokétól, és csak kis részük képes az egységes piacon és harmadik piacokon való megjelenésre, a gazdaság szerkezeti modernizációjában csak töredékük képes aktívan részt venni. Többségük gazdálkodását magas munkaerő- és alacsony tőkeintenzitás jellemzi, jóval nagyobb mértékben részesednek a foglalkoztatásból, mint az árbevételből vagy a jövedelemtermelésből. Ez a tény önmagában természetes, de nemzetközi összehasonlításban a magyar kis- és nagyvállalkozások közötti különbség meglehetősen nagynak tűnik. Fontos tehát a kkv-k széles köre számára vonzóvá és elérhetővé tenni a tudásintenzív, magasabb hozzáadott értékű tevékenységek és együttműködések végzését, hogy segítsük megerősödésüket, felzárkózásukat a szerkezeti modernizációban előrébb járó nagyvállalatokhoz.

A kis- és középvállalkozások aránya alacsony

A nyilvántartásba vett vállalkozások száma az elmúlt három évben töretlenül nőtt. A regisztrált vállalkozások száma a 2000. évi 903 ezerről 2004 végére 964 ezerre nőtt (a gazdasági tevékenységet folytató adószámmal rendelkező magánszemélyekkel együtt számuk 1,2 millió), azonban a működő vállalkozások száma 2004-ben csak 708 ezer volt.

Működő vállalkozások száma és megoszlása létszámnagyság-kategóriák szerint 2003. és 2004. december 31-én				
	Vállalkozás (darab)		**Megoszlás (%)**	
	2003	**2004**	**2003**	**2004**
0-9 fő	667 100	673 527	95,2	95,1
10-49 fő	27 782	28 806	4,0	4,1
50-249 fő	5 015	5 028	0,7	0,7
250 fő felett	958	946	0,1	0,1
Összesen	700 855	708 307	100,0	100,0

Forrás: KSH

A Magyarországon működő vállalkozások 99,9%-a mikro-, kis- vagy középvállalkozás. Ezen belül az alkalmazott nélküli, illetve 1-9 fős vállalkozásokat együttesen jelentő mikrovállalkozások aránya magas (az összes működő vállalkozás 95,1%-a)[16], míg különösen a középvállalkozásoké nemzetközi összevetésben alacsony.

A kkv-k fontos szerepet játszanak a foglalkoztatásban

Míg az egyéni vállalkozók foglalkoztatásban betöltött szerepe az elmúlt időszakban némileg csökkent, a társas vállalkozásoké, ezen belül pedig a kkv-ké 2001-hez képest összességében nőtt.

A foglalkoztatottak megoszlása létszámnagyság-kategóriák szerint, 2001-2004 (%)				
	2001	**2002**	**2003**	**2004**
0-9 fő	41,4	42,9	42,0	40,2
10-49 fő	16,1	16,5	16,9	17,9
50-249 fő	15,5	15,2	15,3	16,1
250 fő felett	27,0	25,5	25,8	25,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: az adóbevallások adataiból számolva

A kkv-szektor teljesítménye elmarad a nagyvállalatokétól, de a különbség csökken

A hazai kkv és a nagyvállalati szektor közötti teljesítménybeli eltérést kifejezi a nettó árbevétel és a bruttó hozzáadott érték megoszlása is. A teljesítménybeli eltérés az alábbi főbb okokra vezethető vissza:

- Méretgazdaságossági problémák (egyes szektorokban)

[16] *A mikrovállalkozások egy része a munkaerőpiaci anomáliák (elsősorban a tőkejövedelmekéhez viszonyítva magas bérterhek) kikerülésére létrehozott, döntő többségében alkalmazott nélkül működő* ***kényszervállalkozás****. A kényszervállalkozások magas száma miatt nem értékelhető egyértelműen kedvező fejleményként a vállalkozások nagy száma (a gyakran pozitívumként emlegetett magas vállalkozói aktivitás); ráadásul ezek a vállalkozások jellemzően nem rendelkeznek különösebb fizikai tőkével és nem is terveznek bővítést (ezzel rontva a KKV-szektor statisztikáit), nem alkalmas célpontok a fejlesztéspolitika számára.*

- Technológiai és IKT felszereltség elavult színvonala
- Finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés nehézsége
- Gyenge innovációs kapacitás
- Hiányos vezetői, piaci, kereskedelmi, marketing, HR, pénzügyi és IT ismeretek, készségek, illetve korlátozott együttműködési készség

A nettó árbevétel és a hozzáadott érték létrehozásának vállalati szerkezete az elmúlt években nem változott jelentősen. A mikro- és kisvállalkozások állítják elő a nettó árbevétel kb. 40%-át és a hozzáadott érték egyharmadát. A közepes és nagyvállalatok árbevételének nagyobb hányadát teszi ki az általuk hozzáadott érték (ami a tőkeellátottság és az ágazati megoszlás eltéréseivel magyarázható).

A nettó árbevétel és a BHÉ megoszlásának alakulása. 2001 és 2004 (%)				
	Nettó árbevétel		**Bruttó hozzáadott érték**	
	2001	**2004**	**2001**	**2004**
0-9 fő	21,5	22,7	16,3	15,3
10-49 fő	19,0	21,8	15,3	17,0
50-249 fő	18,5	18,2	19,2	18,7
250 fő felett	41,0	37,4	49,2	49,0
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: az adóbevallások adataiból számolva

Az egy foglalkoztatottra jutó árbevétel reálértéke folyamatosan nő. A termelékenység a vállalkozások méretével párhuzamosan alakul: a kisebb vállalkozásoktól a nagyobbak felé haladva nő. A kkv-szektor termelékenységbeli lemaradása ráadásul nagyobb az EU-15-re jellemzőnél, ami részben a rosszabb tőkeellátottsággal magyarázható.

Egy foglalkoztatottra jutó bruttó hozzáadott érték (az országos átlag százalékában)				
	2001	**2002**	**2003**	**2004**
0-9 fő	75	89	77	66
10-49 fő	76	77	75	78
50-249 fő	90	93	88	87
250 fő felett	132	123	134	144
Összesen	100	100	100	100

Forrás: az adóbevallások adatai alapján számolva

A kkv-k növekedési potenciálja és igénye egyaránt korlátozott

A kkv-k növekedési potenciálját korlátozza az alacsony növekedési igény: a GKM 2005-ös felmérése szerint létszámbővítést a kkv-k 8, jelentős beruházást 32, létszámnövelést és beruházást egyszerre a vállalkozások 3 százaléka tervezett. Habár a nem növekvő vállalkozások nagy aránya természetesnek tekinthető, hiszen nemzetközi tapasztalatok szerint is a vállalkozások mintegy 90 százaléka nem kíván növekedni, az utóbbi években a növekvő vállalkozások aránya csökkent, a nem növekvőké nőtt, és ez a a középvállalkozások körének bővülése ellen hat.

A vállalkozások és a növekedés létszámnagyság-kategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Növekvő	0,6	6,9	19,3	17,6	3,0
Inkább növekvő	28,2	38,3	42,2	52,9	31,3
Nem növekvő	71,2	54,8	38,6	29,4	65,7
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

A gazdaság hálózatosodása gyenge

A GKM 2005-ös felmérése szerint hálózatosodás mutatójának tekintett bármilyen (informális, vagy formális) együttműködésben a vállalkozások 57 százaléka vesz részt. Az üzleti információk megszerzésére, megosztására, hasznosítására létrejött gyakorlati és formális együttműködések gyakorisága különösen alacsony, illetve a fejlesztési és pályázati együttműködések is ritkábbak a kívánatosnál. Mind az informális, mind a formális együttműködés létszámnagyság-kategóriánkénti eloszlására jellemző, hogy a mikrovállalkozások az átlagosnál kevésbé, a nagyobbak, a kis- és közepes vállalkozások az átlagosnál jobban részesei annak.

Formális és informális együttműködésben résztvevő vállalkozások aránya létszámnagyság-kategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Segítségnyújtás	49,4	64,5	71,4	77,8	53,9
Együttműködés	13,2	22,9	42,9	27,8	16,7
Részt vesz valamilyen együttműködésben	51,5	68,9	76,2	77,8	56,6

Megj.: segítségnyújtás = informális együttműködés
Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

Korlátozottan áll rendelkezésre megfelelő színvonalú humán erőforrás

A tartós gazdasági növekedés legfontosabb összetevője, az emberi erőforrás minősége számos – egymásra kölcsönösen ható – tényező együttes függvénye[17]. Az egyes vállalkozások fejlődésének is kulcseleme, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű humán erőforrás álljon rendelkezésre. A GOP által lefedett területek szempontjából a vállalkozók és a munkavállalók tudása, képessége, képzettsége, tudásának folyamatos fejlesztésére és megújítására való képessége a legfontosabb tényezők,

A vállalati humán erőforrás minőségét részben determinálja a hazai képzési rendszer. A vállalatok számára azonban kínálkoznak lehetőségek a versenyképes humán erőforrás biztosítására; ilyen a munkavállalók szak- és felnőttképzésben való további részvételének elősegítése, támogatása, illetve a vállalati stratégia részeként a szervezetfejlesztési és HR rendszer képzési struktúráinak kialakítása, fejlesztése.

A hivatalos felnőttképzésben résztvevők száma azonban alacsony, ráadásul a vállalkozásokban koncentrálódó formális tudás erősen függ a vállalatmérettől: a mikrovállalkozások alkalmazottai a nagyobbakénál jóval kisebb arányban vesznek részt hivatalos képzésben.

[17] *Ezt hűen tükrözi az UNDP* HDI (Human Development Index) számítási módszere. Az index három alapelemből áll: (1) születéskor várható átlagos élettartam, (2) életszínvonal, (3) a tudás alapvető szintje, az írás-olvasás készsége. Az index Magyarországra számított értéke 2001-ben 0,814 (a maximális 1-ből).

A távoktatás és e-learning módszerek alkalmazásának ritkasága is jelzi, hogy a hazai munkavállalók számára az élethosszig tartó tanulás még nem követelmény (és lehetőség) a gyakorlatban.

A vállalkozók és alkalmazottaik képzésben, illetve továbbképzésben való részvétele létszámnagyság-kategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Részt vett valamilyen képzésben	19,6	30,3	47,6	55,6	23,5
Nem vett részt	80,4	69,7	52,4	44,4	76,5
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

A versenyképes gazdaság megteremtése a munkavállalók körében bizonyos kulcs-kompetenciák meglétét igényli (pl. idegen nyelvek ismerete, IT felhasználói ismeretek[18], kommunikációs, konfliktuskezelési technikák, termékek piacra vezetésével kapcsolatos kompetenciák alkalmazásának képessége).

A legalább alapfokú számítógépes képzettséggel rendelkező munkaerő[19] az összes alkalmazott mintegy 56%-át teszi ki (az EU-25 átlaga 75%)[20], ECDL (Európai Számítógép-használói Jogosítvány) bizonyítvánnyal a teljes népesség 2%-a rendelkezett 2005 szeptemberében (szemben az ír 8,3%-kal). A munkaerő IT képzettségének javításához szükség van tehát az információs társadalom iránti igény felkeltésére és a digitális írástudással összefüggő ismeretek átadására egyaránt. Az infokommunikációs szolgáltató cégek tapasztalatai szerint IT szakemberből sem áll rendelkezésre elegendő, és egyes rövidtávú prognózisok szerint a jelen képzési tendenciák mellett a szakemberhiány tovább nőhet[21].

Ugyanilyen fontos egy speciális ismeret-területnek, a gyakorlatban alkalmazható vállalkozási, menedzsment és piaci ismereteknek a teljes népességben és részben a vállalkozók (különösen a mikrovállalatok tulajdonosai) körében tapasztalható alacsony szintje. Főként ez a körülmény gátolja a hazai kkv-k versenyképességének általános növekedését, ezen belül a nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások arányának emelését.

Lassan korszerűsödő vállalati IKT-használat

A vállalkozások termelékenységét, kommunikációs képességét potenciálisan növelő **informatikai alkalmazások** elterjedtsége az üzleti és magánszférában is elmarad az európai szinttől, habár az elmúlt években csökkent lemaradásunk az információs technológia használata terén. A

[18] Több elemzés is bizonyította, hogy a munkaerő IKT kompetenciái és a termelékenység között szoros összefüggés van, lásd például: OECD Information Technology Outlook 2004; OECD: New Perspectives on ICT Skills and Employment, 2005; McKinsey Global Institute: How IT enable productivity growth.

[19] A munkaerő IT képzettsége – a vállalkozások és a lakosság megfelelő IKT ellátottsága mellett – a (lifelong learning fontos részét képező) távoktatás és távmunka terjedésének fontos feltétele, így előmozdítása a termelékenység közvetlen növelésén túl hozzájárulhatna a munkaerőpiac rugalmasságának fokozásához is.

[20] Eurostat

[21] Az IDC piackutató szervezet 31 országban - köztük Magyarországon – végzett kutatást, a Cisco Systems megbízásából. Eszerint jelenleg Magyarországon hálózati szakemberekből 3200 fős hiány tapasztalható, amely 2008-ra 6900 főre növekedhet. Az e-üzleti (és e-kormányzati) fejlesztéseket célzó fejlett technológiák terén pedig a jelenlegi 2100 fős hiány 2008-ra 4800 főre növekedhet. Jelen pillanatban Magyarország a felmérésben szereplő 31 ország európai rangsorában a 17. helyen áll. A szűkös szakemberkínálat a komoly kihívást jelent a szervezetek számára, akadályozza fejlődésüket, megnehezíti a fejlett technológiák elterjedését, hátráltatja a gazdasági növekedést.

telekommunkációra, illetve IT-re fordított kiadások relatív szintje gyakorlatilag megfeleltethető az EU-átlagnak (a telekom-kiadások magas szintjét ugyanakkor részben a magas árszint okozza, ami inkább versenyhátránynak tekinthető).

A számítógépek használata erősen függ a vállalkozások méretétől, de a GKM rendszeres felmérése szerint a számítógéppel és internet-kapcsolattal rendelkező kisvállalkozások aránya is nő, ezzel felzárkóznak a nagyobb vállalatok magas szintjéhez. Miközben a kilencvenes évek végén a számítógépet használó kisvállalkozások aránya nem haladta meg az egyharmadot, 2006-ra ez a szám 85% fölé került[22]. Hasonlóan gyorsan nőtt az internet-kapcsolattal rendelkező vállalkozások aránya, ami már csak az alkalmazott nélküli vállalkozások körében marad el az 50%-tól, a kisvállalkozások között már csaknem 80%. Az alapvető IKT-infrastruktúra használata tehát elsősorban a mikrovállalatok körében marad el a kívánatostól, azonban a rendelkezésre álló infrastruktúra minősége gyakran alacsony, az eszközök életkora, elavultságának foka magas.

A vállalkozások infokommunikációs ellátottsága létszámkategóriánként (%)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Számítógép	43,4	70,5	90,5	100,0	51,9
Internet csatlakozás a teljes mintában	28,0	50,4	77,3	94,4	35,7
Saját honlap a teljes mintában	6,1	17,1	40,5	72,2	10,6

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

A hazai vállalkozások internethasználata ugyanakkor egyelőre meglehetősen korlátozott: elsősorban információszerzésre, az ügyfelekkel való kapcsolattartásra és banki ügyintézésre használják az internetet, a hatóságokkal való kapcsolattartásra csak 30, engedélyek beszerzésére 14 százalékuk alkalmazza. A korlátozott internethasználatot részben magyarázza a keskenysávú, analóg és ISDN hozzáférés magas aránya: miközben az EU-tagállamok túllépték az 50%-os vállalati szélessávú penetrációt, Magyarországon ez egyelőre csak Budapest esetében sikerült, a vidéki vállalkozások lemaradása jelentős (kb. 10 százalékpontos).

Ennek megfelelően a vállalkozások kevesebb mint 40%-a rendelkezik saját honlappal, és ezek többsége csak a vállalkozás bemutatására (90%), üzenetek (79%), illetve megrendelések fogadására (66%) alkalmas. Elektronikus megrendelések on-line kiegyenlítésére csak a vállalkozások honlapjainak negyede képes; ennek megfelelően korlátozott az on-line értékesítés aránya a vállalatok teljes forgalmán belül.

[22] *Forrás: GKIeNet vállalati felmérés 2006. április*

A vállalkozások internethasználata (%) létszámnagyság-kategóriánként					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Információszerzésre	94,5	95,6	97,0	94,4	95,1
Kapcsolattartásra az ügyfelekkel	73,3	77,6	81,8	83,3	75,6
Internetes banki ügyintézésre	36,9	43,6	62,1	83,3	42,4
Kapcsolattartásra a hatóságokkal	24,3	32,9	43,9	76,5	30,0
Értékesítésre	25,3	29,5	36,4	47,1	28,1
Internetes telefonálásra	13,8	18,9	15,2	27,8	15,8
Engedélyek beszerzésére	10,7	14,9	25,8	35,3	14,0
Egyéb feladatra	6,7	6,6	9,1	5,6	6,8

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

A nagyobb vállalkozások is egyelőre csak a vállalati működés egyes (elsősorban pénzügyi) területein alkalmaznak IT-rendszereket. Alacsony a magas hozzáadott értékű vállalati folyamatintegrációk és tartalmak aránya, nincsenek kihasználva a tudás, technológia és információs technológiák szinergiái. Bár a hazai vállalkozások jó része használ különböző informatikai rendszereket üzleti folyamatainak támogatásához, ezeket még nagyrészt külön szigetekként kezelik, így nem használják ki teljesen az IKT adta hatékonyságnövelési lehetőségeket. Egyedül a nagyvállalatokra jellemző az integrált vállalatirányítási rendszerek alkalmazása (72% a GKIeNet 2006-os felmérése szerint), a középvállalatok csak jelentős lemaradással követik őket (34%). A kisvállalati szinten az eleve hiányos informatikai alapinfrastruktúra és informatikai tudás következtében jelenleg tipikusan csak a könyvelési és pénzügyi folyamatok IT-támogatása valósul meg, de azon a területen is többnyire szigetszerű megoldásokat használnak.

Vállalatirányítási rendszerek használata (az 5 fő feletti számítógéppel rendelkező vállalkozások körében, %)

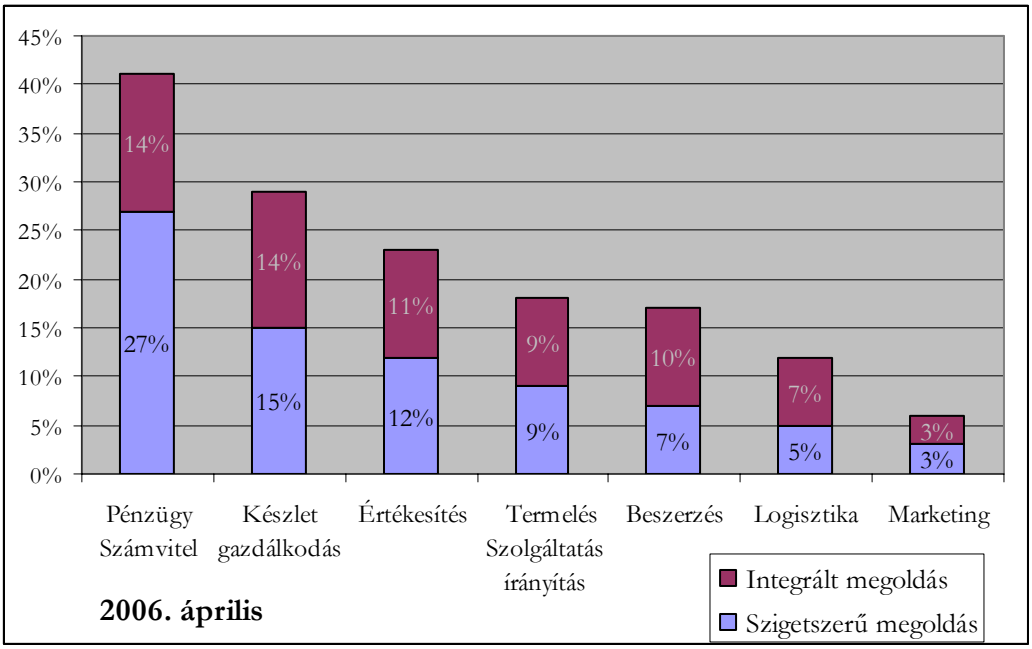

Forrás: GKIeNet vállalati felmérés 2006. április

1.5. ÜZLETI KÖRNYEZET

Kedvezőtlen környezet nemzetközi összehasonlításban

A Világbank által évente publikált Doing Business összesítésben értékelt, az üzleti környezetet jellemző 10 fő dimenzió alapján felállított összesített rangsor szerint Magyarország a 155 vizsgált ország közül az 55. helyen áll; ezzel az EU-hoz 2004-ben csatlakozott közép-kelet-európai országok közül csupán Lengyelországot és Szlovéniát előzi meg.

Bár egyes területeken (pl. pénzügyi közvetítői rendszer) még mindig őrizzük az 1990-es években megszerzett előnyünket, a felmérés összességében azt mutatja, hogy Magyarország ma már inkább csak a régiós középmezőnyhöz tartozik. A tíz mutató közül feltűnően nagy hátrányban van hazánk az új beruházásokhoz kapcsolódó engedélyek beszerzését illetően (119. hely), emellett hosszadalmas és (egyre inkább) költséges az ingatlan-tulajdonbejegyzés folyamata is. A vállalkozások által fizetett adók mértéke magas (a bruttó nyereség 56,8%-a), és jelentős erőforrásokat emésztenek fel az adófizetéssel kapcsolatos adminisztratív teendők (összességében világviszonylatban a 98. hely). A (kisebbségi) befektetők védelme sem áll szilárd lábakon (84. hely) és hasonló szinten áll a munkaerő-felvétel és elbocsátás, valamint a munkaidő szabályozását összesítő mutató is.

A Világbank adatai szerint a cégalapítás során szükséges 6 adminisztratív eljárással Magyarország az EU középmezőnyében található. Ugyanakkor Magyarországon egy vállalkozás elindításának időigénye 38 nap, magas az eljárások költségigénye és az alapításhoz előírt tőke nagysága is. Ugyancsak kedvezőtlenek a (tőke-átcsoportosítás mutatójának vett) vállalat-megszüntetés hazai feltételei: a legtöbb európai országban megfigyelhető mintegy egy év helyett, a magyar gyakorlat szerint ehhez 2 év kell. A vállalat-megszüntetés Magyarországon drága és a fizetésképtelen cégek felszámolásakor visszaszerezhető tőke is csak a követelés alacsony hányadát teszi ki.

A vállalkozásalapítás körülményei				
	Szükséges adminisztratív eljárások száma	**Időigény**	**Költség**	**Szükséges tőkeminimum**
	db	nap	az egy főre jutó GNI százalékában	
Európa és Közép-Ázsia	9	36	13,5	49,1
OECD	6	19	6,5	28,9
Magyarország	6	38	22,4	79,6

A vállalkozás megszűntetésének körülményei			
	Időigény	**Költség**	**Megmaradó tőke aránya**
	év	az ingatlanérték százalékában	százalék
Európa és Közép-Ázsia	3,5	14,0	29,8
OECD	1,5	7,6	73,5
Magyarország	2,0	14,0	35,8

Forrás: Világbank, Doing Business, http://www.doingbusiness.org/

A Világbank értékelése szerint jelentős előrehaladás az elmúlt egy évben csak a vállalkozásindításhoz szükséges idő (2006-ban 38 nap) és a jövedelemarányos költségek terén történt.

A hazai vállalkozások is elégedetlenek az üzleti környezet alakulásával

A GKM rendszeres felmérése szerint a magyar vállalkozási-beruházási környezetet maguk a vállalkozások bírálják, mindenekelőtt a tranzakciós költségek és az adminisztratív terhek nagysága miatt, de versenyképességi hátrány a gazdasági szabályozás kiszámíthatatlansága és a kkv-k finanszírozásának problémái is.

A relatív munkaerő-költségeket növeli, hogy a járulékok mértéke a közép-kelet-európai régió országainál nagyobb. A magas adó és járulékterhek a szürkegazdaság felé terelik a vállalkozásokat és a lakosságot egyaránt. Bár már történtek előrelépések ezen a területen, a vállalkozások adminisztrációs kötelezettségei még mindig túlzottak, és a közigazgatási ügyintézés lassú.

A korlátozott internetes vállalati és közigazgatási tartalom-kínálat, valamint az internet-hozzáférés magas ára[23] következtében – az elmúlt évek kormányzati erőfeszítései ellenére – a hazai lakossági PC- és internet-penetráció alacsony. 2005-ben a háztartások 42%-a rendelkezett számítógéppel, és mindössze a háztartások 22%-ában volt internet-hozzáférés. Szélessávú hozzáféréssel a háztartások 11%-a rendelkezett, ami az összes internet-hozzáférés közel felét teszi ki. Jelenleg a lakosság 10-15%-a él szélessávú internet-hozzáférési infrastruktúrával ellátatlan területen. Amennyiben a lefedett települések arányát vizsgáljuk, 2006. októberi adatok szerint a 3147 magyarországi település kb. 25-30%-a szélessávú infrastruktúrával lefedetlen. A korlátozott hozzáférés elsősorban a hátrányos helyzetű vagy szétszórtan elhelyezkedő, nehezen megközelíthető vidéki települések esetében jellemző, ahol a gerinchálózattól való távoli fekvés és a terepviszonyok miatt magasabbak a kiépítés költségei. A ritka népesség határt szab a méretgazdaságosságnak, alacsonyabb keresletet és a befektetések kisebb és hosszabb várt megtérülését vonja maga után. A szélessáv-kiépítésbe való beruházás kereskedelmi ösztönzése itt nem bizonyul elégségesnek. A piaci elégtelenségekből adódóan állami beavatkozás nélkül ezeken a területeken nem biztosítható rövid- és középtávon a háztartások és vállalkozások számára

[23] *A Nemzeti Szélessávú Stratégia elkészítésével foglalkozó NSZS 2005 projekt keretében az Ariosz Kft. által készített felmérés szerint míg a korábbi vizsgálatok rendre az érdeklődés hiányát jelölték meg az internet terjedését gátló legfőbb tényezőként, 2005-ben már a válaszadók mindhárom csoportja (internetezők, internet vásárlását tervezők, illetve nem tervezők) a legsúlyosabb akadálynak a hozzáférés magas árát jelölte meg. OECD adatok szerint vásárlóerő paritáson számolva csupán 7 OECD országban magasabb a szélessávú-hozzáférés díja, mint Magyarországon.*

szélessávú szolgáltatások elérése, tovább mélyülhet a digitális (és gazdasági) szakadék. Az infrastruktúra a vállalkozások fennmaradásához, fejlődéséhez létszükséglet, illetve a helyi önkormányzati kötelezettségek teljesíthetőségét szolgálja.

PC-vel rendelkező háztartások aránya az összes háztartás arányában, %[24]				
	2002	**2003**	**2004**	**2005**
EU-25			54	58
EU-15	50	56	58	63
Magyarország	26	31	32	42

Forrás: Eurostat

Szélessávú internethozzáféréssel rendelkező háztartások aránya az összes háztartás arányában, %		
	2004	**2005**
EU-25	14	23
EU-15	n.a.	25
Magyarország	6	11

Forrás: Eurostat

Problémát jelent a digitális írástudás alacsony szintje[25], illetve a lakossági internet-hozzáférést jellemző jelentős digitális megosztottság – bár az összetett digitális megosztottság indikátor, a DIDIX[26] értéke évről évre javul. A képzettség és a kor a legjelentősebb leszakadást valószínűsítő tényező. Az EU-15 átlagához képest is ezeken a területeken szignifikáns a lemaradásunk, míg a nem szinte egyáltalán nem határozza meg az internet-használatot. A fentiek mellett különösen a településtípusok mentén figyelhetők meg éles különbségek az információhoz való hozzájutás terén.

[24] *Az oldalon található mindkét táblázat (PC és internethozzáférés) esetében a 16-74 éves háztartástaggal rendelkező háztartások körében mért adat szerepel*

[25] *Az információs társadalom vívmányai, például az elektronikus ügyintézésben való részvétel, teljes körűen csak a számítógép kezelés és online ismeretek terén jártasak számára használhatók ki.*

[26] *A Digital Divide Index olyan összetett indikátor, amely négy ún. kockázati csoport (jövedelem, képzettség, kor, nem szerint) internet-hozzáférés és használat eltéréseit mutatja meg a társadalom átlagához képest. A mutató értéke 100, ha nincs eltérés a kockázati csoport és a társadalmi átlag értéke között, az eltérés növekedésével az indikátor értéke csökken (tehát a 100 a legjobb érték).*

Digitális megosztottság indexek Magyarországon és az EU-ban 2001-2004

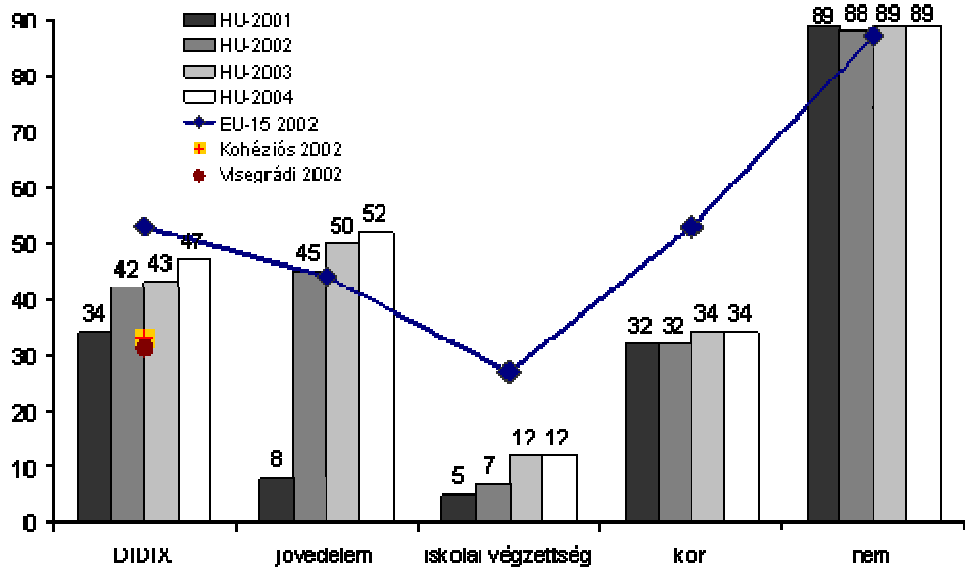

Forrás: WIP jelentés 2004, SIBIS
Megj.: DIDIX – l. 25. lábjegyzet

Kihasználandó az ország logisztikai potenciálja

Magyarország földrajzi helyzete – az áthaladó 4 TEN-T folyosó, valamint a nem EU-tag szomszédos országok miatt – logisztikai szempontból kedvező.

Az „Európai Logisztikai jelentés" szerint a logisztikai központok létrehozására legkedvezőbb feltételeket nyújtó országok között Magyarország helyzete javul.

A logisztikai központok létrehozása feltételeinek ranglistája			
Országok	**2001**	**2003**	**2005**
Belgium	1.	1.	1.
Franciaország	4.	2.	2.
Hollandia	2.	4.	3.
Csehország	5.	5.	4.
Lengyelország	7.	6.	5.
Németország	3.	3.	6.
Magyarország	10.	8.	7.

Forrás: Cushman & Wakefield Healey & Baker: Európai logisztikai jelentés [2005]

A logisztikai központok kiépülése a 90-es évek végén kezdődött. Nagy volumenű beruházások valósultak meg, különösen a budapesti agglomerációban, ahol 2001 és 2004 között az új építésű raktárak összterülete közel négyszeresére nőtt.[27] A főváros és környékének telítődése után hasonló fejlődés várható a kiépülő autópályák mentén.

A központok fontos szerepet játszanak, mivel a nagyrészt kkv-knak nyújtott komplex, értéknövelt szolgáltatásaik révén a tranzakciós költségek csökkennek, a szállítások jobban ütemezhetők. Környezeti szempontból kiemelt szerepet játszanak az ún. intermodális (szállítási módokat összekapcsoló) logisztikai központok, melyek fejlesztése intenzívebb támogatást igényel. Ezzel

[27] *Új építésű raktárak összterülete Budapesten és agglomerációjában (ezer m²): 2001: 165, 2002: 290, 2003: 435, 2004: 640. Forrás: DTZ Research [2005]*

lehetőség nyílna annak kihasználására is, hogy az árufuvarozásban hazánktól nyugatra a közúté, míg keletre a vasúté a vezető szerep.

Az intermodális logisztikai központok elősegítik a tisztább közlekedést, támogatásuk összhangban van az állami támogatási szabályokkal, az EU közlekedéspolitikájával és készülő logisztikai akciótervével. A regionális logisztikai központok, melyek ipari parkokon belül vagy annak közelében helyezkednek el, elősegítik, hogy főleg a KKV-k versenyképesebbek legyenek, azáltal, hogy magas hozzáadott érték tartalmú szolgáltatásokat nyújtanak alacsonyabb (tranzakciós) költséggel. Elősegítik a különböző szereplők közötti együttműködést a logisztikai központok működésének javítása érdekében

Nem jellemző a kkv-kra az emelt szintű szolgáltatások igénybevétele

A vállalkozásközi munkamegosztás tekintetében a vállalkozások kiemelkedően a legnagyobb arányban adó- és számviteli szolgáltatást vásárolnak, emellett elsősorban jogi, számítástechnikai, reklám és műszaki szolgáltatásokat vesznek igénybe. Az egyes szolgáltatásfajtákból a mikrovállalkozások az átlagosnál kevésbé, a kis- és közepes vállalkozások az átlagosnál nagyobb mértékben vásárolnak. Az innovációs, piacra vezetést elősegítő szolgáltatások csak az igénybevett szolgáltatások kisebb körét teszik ki, alkalmazásuk elsősorban a középvállalkozásokra jellemző.

A kkv-k által vásárolt szolgáltatások gyakorisága létszámnagyság-kategóriánként					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Összesen**
Adó- és számviteli szolgáltatás	56,3	69,0	73,5	66,7	59,9
Jogi szolgáltatás	15,0	28,5	51,8	61,1	20,0
Számítástechnikai szolgáltatás	14,1	27,4	49,4	55,6	18,9
Reklám szolgáltatás	12,7	28,5	41,0	44,4	17,7
Műszaki-technológiai szolgáltatás	10,5	20,2	37,3	50,0	14,2
Minőségbiztosítási szolgáltatás	3,7	8,8	33,7	50,0	6,5
Hitelezési - befektetési szolgáltatás	3,6	9,2	21,7	22,2	5,8
Pályázatkészítés	2,8	9,0	22,9	38,9	5,4
Piackutatás	3,2	6,1	10,8	16,7	4,3
Üzleti terv készítés	3,2	4,7	14,5	11,1	4,1
Egyéb szolgáltatás	2,7	3,6	9,6	16,7	3,3

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

A különböző méretű vállalkozások tanácsadásért és információért más-más intézményekhez fordulnak. A mikro- és kisvállalkozások esetében elsősorban a család és az üzleti partnerek, a középvállalatoknál a bankok és tanácsadó cégek jelentik a tudás- és információáramlás forrását.

KKV: Kihez fordulna üzleti tanácsért? (Rangsorok)					
	0-fő	**1-9 fő**	**10-49 fő**	**50 fő fölött**	**Együtt**
Család, rokonság, ismerősök	1	1	3	8	1
Üzleti partnerek	2	2	1	2	2
Vállalkozói érdekképviseletek	3	5	6	5	3
Szakmai szövetségek	4	4	5	4	4
Bankok, pénzintézetek	5	3	2	3	5
Tanácsadó cégek	6	6	4	1	6
Gazdasági kamarák	7	7	7	6	7
Önkormányzat	8	8	8	7	8

Forrás: GKM: A kis- és közepes vállalkozások versenyképességét befolyásoló tényezők az EU-csatlakozás után, 2005.

1.6. KKV-K KÜLSŐ FORRÁSHOZ JUTÁSA[28]

Nem megoldott a kisebb vállalkozások hitelhez jutása

A magyarországi bankszektor kkv szektor felé fordulása a hitelezési felmérések[29] tanúságai szerint 2001-től nőtt jelentősen. Ennek egyik oka, hogy a bankok a nagyvállalatok piacán már nem tudtak kiemelkedő növekedést produkálni, így az intenzívebbé váló verseny a hitelképességi standardok enyhülését eredményezte. Ennek ellenére a magyarországi cégek (és különösen a mikro- és kisvállalkozások) még mindig kevesebb külső forrást tudnak bevonni növekedésük finanszírozására, mint a fejlett országokban működő vállalkozások. Az EU-15 átlagánál (44,7%[30], 2005) alacsonyabb a magyar nem pénzügyi vállalatoknak nyújtott hitel/GDP ráta, amely a 2000-ben mért 24,0%-ról a gazdasági növekedés lassulása és a magas belföldi kamatszint következtében tapasztalt átmeneti visszaesés után alig emelkedett, 2005-ben 25,7% volt – annak ellenére, hogy a kkv szektor hitelkeresletét egy, a GKM részére készített felmérésben[31] a megkérdezett bankok 2003 és 2005 között végig igen erősnek találták.

Az erős kkv-hitelkereslet oka, hogy a vállalkozások növekedése növekvő finanszírozási szükségletet generál: egyrészt a termelés felfutása a növekvő forgóeszközök finanszírozását igényli, másrészt növekvő finanszírozási szükségletet támaszt az eszközök bővítésére, harmadrészt egyéb addicionális költségek is felmerülnek a szervezet szükséges fejlesztésével összefüggésben. Ennek fényében a GKM megbízásából készült tanulmányban megkérdezett szakértők is egyetértettek abban, hogy a kkv szektor hitelezése a következő éveken is dinamikusan folytatódhat, azonban még mindig jellemző, hogy a kisebb vállalkozások egy jelentős része nem tud bekerülni a banki hitelfinanszírozás látókörébe.

[28] *A kis- és középvállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzáférése, piaci elégtelenségek vizsgálata. A Gazdaságfejlesztési Operatív Program pénzügyi intézkedéseinek megalapozása (GKM, 2006 október) című, ún. JEREMIE Gap analysis nyomán.*

[29] *Felmérés a hitelezési vezetők körében, a bankok hitelezési gyakorlatának vizsgálatára. MNB, 2006. március.*

[30] *Magyar Nemzeti Bank, Eurostat*

[31] *A mikro-, kis-, és középvállalkozások külső forrásbevonásainak alakulása 2000-2005 között, ICEG, GKM, 2006. április 25.*

A hazai bankok által folyósított vállalati hitelállomány a GDP százalékában							
	1999	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
Vállalati hitelek összesen	21,0	23,4	22,1	19,9	21,9	22,9	24,4
Ebből: kkv-hitelállomány	4,1	6,9	8,9	8,6	9,6	11,2	14,0

Forrás: PSZÁF, MNB, KSH adatok alapján

A lízingpiac elsősorban nem vállalati beruházást finanszíroz

A lízingpiac alapvető fontosságú a tőkehiányos kkv-k beruházásainak finanszírozásában, az eszközalapú lízing-ügylet ugyanis alacsony vagy nulla önerővel is megvalósítható, és a törlesztés évekre előre tervezhető, ütemezhető. A lízingpiac ennek megfelelően lassuló ütemben bár, de sokat fejlődött az elmúlt években, és ma európai összehasonlításban is jelentős szerepet tölt be a gazdaság finanszírozási szükségletének kielégítésében: 2000-ben a GDP mintegy 3%-át tette ki, 2005-ben pedig már 5,4%-át, ami több újonnan csatlakozott tagállamhoz hasonlóan, jóval meghaladja az EU átlagát (2,3%). A teljes lízingpiac jelentős részét ugyanakkor a tényleges gazdasági tevékenységhez kevésbé szorosan kötődő, jelenleg is csaknem 70%-os részesedésű személyautó-lízing teszi ki, miközben a haszongépjárművek, illetve a gépek és berendezések lízingje a teljes piacnak csupán 10-10%-a.

Éves lízingpiac a GDP százalékában Magyarországon						
	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**
Személyautó nélkül (%)	1,5	1,5	1,3	1,5	1,4	1,7
Személyautóval (%)	3,1	3,8	4,8	5,2	5,3	5,4

Forrás: KSH, Magyar Lízingszövetség, saját számításai alapján

Alacsony volumenű faktoringpiac

A Magyar Faktoring Szövetség adatai alapján az éves faktoring forgalom 1999 és 2005 között dinamikusan és kiegyensúlyozott ütemben növekedett, 2005 végére elérve a 473 milliárd forintot (a megvásárolt követelések értékét tekintve), ami reál értelemben is évi átlag 32,3%-os növekedést jelent. A magyar faktoringpiac ennek ellenére mind a GDP-arányos forgalom, mind az ügyfélszám vonatkozásában jelentősen elmarad nemcsak a nyugat-európai, de a kelet-közép európai átlagtól is: Magyarországon a rövid lejáratú finanszírozást szolgáló megoldásoknak csak 2-3%-át teszi ki a faktorálás, míg a fejlett EU-tagállamokban ez az arány 10% körül van. Ennek megfelelően a magyar faktoringpiac jelentős növekedési lehetőségekkel rendelkezik: elsősorban az alacsony bázis miatt a jelenlegi évi 30-40%-os forgalombővülés tartósnak bizonyulhat, azonban a kívánatos növekedés[32] fenntartásához szükség lenne e pénzügyi szolgáltatás állami segítséggel történő ösztönzésére.

Stagnáló garantált hitelállomány

Magyarországon a Hitelgarancia Zrt. a kis- és középvállalkozások hiteleinek valamivel kevesebb mint 10%-át fedi le. A Hitelgarancia Zrt. garanciáinak szerkezeti összetétele 2005-ben jelentősen nem változott az elmúlt években kialakulthoz képest. A társaság kezességvállalását a bankok továbbra is főként a kisebb méretű vállalkozások ügyleteinél veszik igénybe a hitelezési kockázatok mérséklésére. A garanciák döntően a mikrovállalkozókat segítették, a szerződések 78%-a és a garanciák közel 50%-a ezt a vállalkozói kört támogatta.

[32] *A faktoring fontos szerepet tölthet be a vállalkozások likviditásának biztosításában; azonban a magyar piaci gyakorlatban összemosódik a szintén jelentős piaci problémákat okozó lejárt követelések kezelésével is.*

A lefedettség nem növekszik, holott a hitelgarancia a nemzetközi tapasztalatok szerint a legalkalmasabb eszköz a kis- és középvállalkozások hitelezésének előmozdítására.

Az állami garanciák szerepe: a garantált hitelek állománya a teljes hitelállomány százalékában						
	2000	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005***
KKV-k összesen	9,5	8,5	10,5	8,7	9,4	8,0
Mikro	14,0	6,2	5,0	6,2	10,9	11,6
Kis	10,9	13,6	16,4	12,8	12,7	7,1
Közép	6,4	13,1	12,6	9,0	6,8	5,5

Forrás: Hitelgarancia Zrt., PSZÁF
** Megj.: a 2005. év adatai módszertani (kkv definíció) változás miatt a korábbi adatokkal korlátozottan hasonlíthatóak össze*

Elégtelen kockázati tőke a pre-seed szakaszban

A Magyar Kockázati és Magántőke Egyesület adatai szerint 2004-ben a kockázati- és magántőke-befektetők 41 ügylet keretében 35 céget finanszíroztak, amit 2005-ben 30, de közel kétszeres átlagos méretű tranzakció követett. A kockázati és magántőke befektetések 2000 óta tartó, a kelet-közép-európai viszonylatban kedvező alakulása ellenére Magyarországon a magántőke befektetések GDP-hez viszonyított aránya (kb. 0,1-0,15%) jóval elmarad az EU-15 0,3% körüli átlagos értékétől. Jellemző piaci hiányosság, hogy a piac alsó és középső szegmense tartósan alulfinanszírozott, ugyanakkor stabilizálódni látszik a nagyméretű tranzakciók száma, és nő az átlagos befektetési méret.

Kockázati és magántőke befektetések Magyarországon, 2000-2005.									
Üzletméret	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**		**2004**		**2005**	
	db	**db**	**db**	**db**	**M. €**	**db**	**M. €**	**db**	**M. €**
1 millió euró alatt	26	17	14	19	4	22	9	18	5
1-2,5 millió euró	7	5	7	9	15	11	17	4	5,4
2,5-5 millió euró	7	3	2	0	0	1	3	1	2,6
5-15 millió euró	7	3	3	1	13	5	37	2	18
15 millió euró fölött	0	0	3	3	85	2	42	1	100
Összes üzlet	47	28	29	32	-	41	-	26*	-
Összes üzlet nagysága (millió euró)	111	71	127	-	117	-	108	-	131
Átlagos üzletméret (millió euró)	2,4	2,5	4,4	-	3,7	-	2,6	-	5,0

Forrás: Magyar Kockázati és Magántőke Egyesület, 2005. évi kockázati és magántőke felmérés
**Megjegyzés: Az összes ismert tranzakció száma 30. Négy tranzakció összege nem ismert, így a statisztikákban nem szerepelnek.*

Egy GKM részére készült tanulmány[33] a magyar állami vállalkozásösztönzési és tőkefinanszírozási rendszer és nemzetközi példák elemzése alapján a következő ajánlásokat fogalmazta meg:

[33] *Javaslat az állam vállalkozás ösztönzési és tőkefinanszírozási rendszerének főbb jellemzőire Magyarországon, Tervezet, 2006. augusztus 10. Készítette: Corvinus csoport*

- A korai szakaszban a vállalatvezetési ismeretek hiányosak, a vállalkozási hajlandóság szintje nem megfelelő, ezért elsősorban a tanácsadás és képzés területén van szükség állami szerepvállalásra, a technikai segítségnyújtásnak lehet nagy szerepe.
- A vállalkozások finanszírozásának folytonossága nem megoldott, szükség lenne a finanszírozási rések betömésére:
  - állami finanszírozásra az elő-magvető (pre-seed), magvető tőke és korai szakaszban;
  - magántőke bevonására.
- Szükség van állami ösztönzésre a korai szakaszú és kockázati tőkefinanszírozás területén, és a magánszféra minél nagyobb arányú részvételére.

Összességében megállapítható, hogy a pénzügyi szektor az elmúlt évek előrehaladása ellenére még mindig csak korlátozottan járul hozzá a kkv-k finanszírozásához. Érvényesülnek az EU többi tagországában is jól ismert, **piaci elégtelenségeket** kiváltó fő tényezők: a kereskedelmi bankok számára nem követhető rövid gazdálkodási múlt miatt megjelenő információs aszimmetria, és a pénzügyi szolgáltatóknál fellépő magas fajlagos fix költségek formájában jelentkező méretgazdaságosság problémája. Ezek oldásához indokolt a hídképző intézmények támogatása (amelyek közvetíthetnék a kisvállalkozások felé az információkat és lehetőségeket, üzletviteli, piacra jutási, partnerkereső és pályázati tanácsadási szolgáltatásokat nyújtva számukra), valamint további célzott beavatkozások (elsősorban a kkv-k számára is elérhető pénzügyi eszközök kínálatának növelése) alkalmazása is.

1.7. ÁLTALÁNOS MUNKAERŐPIACI HELYZET

A munkaerő-piaci helyzet legfontosabb, országspecifikus jellemzője, egyben a foglalkoztatás növekedésének legkomolyabb akadálya az alacsony munkaerő-piaci részvétel. Az alacsony foglalkoztatási szint mellett uniós összehasonlításban viszonylag alacsony a munkanélküliség, miközben magas az inaktívak aránya.

Főbb munkaerő-piaci jelzőszámok (%)				
	Foglalkoztatási ráta (2005)	**Munka-nélküliségi ráta (2005)**	**Inaktívak aránya (2005)**	**Roma származásúak foglalkoztatási rátája* (2003)**
15-64 éves férfiak	63,1	7,0	32,0	28
15-64 éves nők	51,0	7,5	44,8	15,1
15-64 éves népesség	56,9	7,2	38,6	21,4
15-24 éves népesség	21,8	19,4	72,9	n.a.
55-64 éves népesség	33,0	3,9	65,7	n.a.

Forrás: KSH

*****Kemény-Janky-Lengyel (2004) A magyarországi cigányság, 1971-2003. Gondolat Kiadó – MTA Entikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete

Foglalkoztatás

2005-ben a 15-64 éves aktív korú népesség 56,9%-a (férfiak 63,1, nők 51%-a), összesen 3 878,6 ezer fő volt foglalkoztatott, a munkavállalási korú népességre vetített aktivitási arány pedig 61,4%-os volt. Uniós összevetésben mind a férfiak, mind a nők foglalkoztatási szintje elmarad az átlagtól, de az eltérés a férfiak esetében jóval nagyobb.

A foglalkoztatás korcsoportok szerinti megoszlása az elmúlt években eltolódott az idősebb korosztályok irányába. 2005-ben 10%-kal kevesebb volt a 15-24 éves foglalkoztatottak száma, mint egy évvel korábban. Ezzel szemben az 50 év felett munkaviszonyban állóké közel 6%-kal emelkedett ugyanezen időszak alatt. A legnagyobb arányú növekedés az 55-59 éves korcsoportban következett be, ahol egy év alatt 8%-kal nőtt a foglalkoztatottak száma.

Munkanélküliség

2005-ben a 15-74 évesek körében a munkanélküliségi ráta 7,2% volt (férfiak: 7,0%, nők: 7,5%). Ez az előző évhez képest mintegy 1 százalékpontos emelkedést jelent, ami elsősorban az emelkedő nyugdíjkorhatárral, illetve a pályakezdő fiatalok elhelyezkedési nehézségeivel magyarázható. A nők munkanélküliségi rátája a kilencvenes években még alacsonyabb volt a férfiakénál, majd közeledett hozzá, végül 2005-ben meghaladta azt. A munkanélküliek több mint 43 %-a a legaktívabb 25-39 éves korosztályból kerül ki, legkisebb részük (5,2 %-uk) pedig az idős, 55-64 éves népességből. A munkanélküliségi ráta a 15-24 éves korosztály esetében a legmagasabb (19,4%).

A munkanélküliség mögött lévő okok egy része strukturális természetű, azaz a kereslet és a kínálat nem megfelelő találkozására vezethető vissza. A leginkább versenyképes és növekedési tartalékokkal rendelkező területeken a munkanélküliség szintje alacsonyabb, mint másutt, ugyanakkor ezeken a helyeken is megjelent a felkészültség-hiány.

Munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok

Roma népesség

A roma népesség foglalkoztatási szintje jelentősen elmarad az országos átlagtól. Becslések szerint[34] a romák foglalkoztatottsági szintje kevesebb mint a fele a nem roma népességének, munkanélküliségi rátájuk három-ötszörös, az egy keresőre jutó eltartottak aránya háromszoros. A 2003. évi országos reprezentatív cigányvizsgálat szerint a munkavállalási korú cigány népesség foglalkoztatási rátája az össznépességre vonatkozó ráta fele. A romák munkanélküliségi rátája átlagosan 40%, de egyes különösen elmaradott, hátrányos helyzetű térségekben eléri akár a 90%-ot is.

Megváltozott munkaképességű és fogyatékossággal élő emberek

Munkaerő-piaci szempontból rendkívül hátrányos helyzetben vannak a megváltozott munkaképességű, a mentális betegségben szenvedő, valamint a fogyatékossággal élő emberek. A 2001. évi népszámlálás során a magukat fogyatékossággal élőnek valló emberek körében a foglalkoztatottak aránya 9% körüli volt, a munkaerő-felmérés szerint 2002-ben 12%-os a 15-64 éves megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása. Munkanélküliségi rátájuk a népszámlálás idején 18,4%-os volt. A fogyatékos embereknél is jellemző a hátrányok

[34] *Mivel Magyarországon a jogszabályok tiltják az etnikai alapú adatgyűjtést, így pontos adatok nem állnak rendelkezésre.*

halmozódása. Munkavállalási lehetőségeiket erősen korlátozza alacsony iskolai végzettségük. Többségük legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik.

Nők

Magyarországon a nők foglalkoztatottsága (is) alacsony, csupán minden második munkavállalási korú nő dolgozik. Az utóbbi években a nők munkanélkülisége a férfiakénál nagyobb mértékben növekedett, és 2005-ben – a rendszerváltás óta először – meg is haladta azt (7,6% és 7,1% a munkavállalási korúak körében, és 7,5% ill. 7% a 15-64 évesek körében)

1.8. A 2004-2006 KÖZÖTTI IDŐSZAK TAPASZTALATAI

Magyarország a 2004-2006 közötti időszakban az I. Nemzeti Fejlesztési Terv keretében a Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP) végrehajtásával megkezdte a strukturális alapok felhasználását. A GVOP a Közösségi Támogatási Keret forrásainak 22,5%-át használja fel, három éves támogatási kerete 606,5 millió euró, kb. 150 Mrd Ft.

Az I. NFT, és azon belül a GVOP (2004-2006) végrehajtása az újonnan csatlakozott tagállamok közül elsőként kezdődött meg. A GVOP pályázati felhívásait 2004. január 31-én írták ki, és 2004. február 16-án nyíltak meg a pályázók számára. Az operatív programban a meghatározott célok elérése érdekében 2004-ben 23 pályázat kiírására és 2 központi program előkészítésére került sor. A 2005. évben 19 pályázatot ismételten meghirdettek, és a 2 központi programot is elindították. Az abszorpció terén a GVOP várakozáson felül sikeresnek tekinthető, az abszorpciós célt, a források minél teljesebb lekötését a program várhatóan teljesíteni fogja.

2006. november 15-ig összesen 21.392 pályázat érkezett be az irányító hatósághoz és a közreműködő szervezetekhez. Az irányító hatóság 15.751 pályázatról döntött, és 10.601 pályázat vonatkozásában hozott támogató döntést.

A pályázói kört tekintve elmondható, hogy az előzetes várakozásoknak megfelelően a mikro-, kis- és középvállalkozások (kkv-k) nyújtották be a legtöbb pályázatot (együttesen 91,5%). A GVOP prioritások közül a 2. Kis- és középvállalkozás fejlesztés prioritás meghirdetett pályázati kiírásaira érkezett a legtöbb pályázat (az összes 76,2 százaléka)..

A GVOP pályázatainak megvalósulása, db			
Prioritás száma és elnevezése	**Beérkezett pályázatok**	**IH döntés megtörtént**	**Támogatott pályázatok**
1. Beruházás-ösztönzés	700	443	351
2. Kis- és középvállalkozások fejlesztése	16 302	12 030	8 598
3. Kutatás-fejlesztés, innováció	2 046	1 822	986
4. Információs társadalom- és gazdaságfejlesztés	2 201	1 359	582

Forrás: EMIR 2006. november 15.

A GVOP által meghirdetett pályázati kiírásokra minden régióból nagy számban érkeztek be pályázatok. Természetesen kiemelkedő a szerepe a központi helyzetben lévő közép-magyarországi régiónak. Ennek elsődleges oka, hogy az operatív program fő céljaként meghatározott gazdasági versenyképesség fokozása elsősorban ott valósul meg, ahol a megfelelő infrastrukturális és logisztikai háttér, valamint humán tőke rendelkezésre áll.

Az irányító hatóság 2006. november 15-ig 10.610 db pályázatról hozott támogató döntést, a megítélt támogatási összeg 638,44 millió euró (169.186,66 millió Ft). Kétoldalúan 9.012 támogatási szerződés írtak alá 541,95 millió euró (143.617,95 millió Ft) értékben. A 3 éves keret túllépésének oka, hogy bizonyos pályázatoknál – a későbbi visszalépések, lemorzsolódások miatti kötelezettségvállalás-csökkenés ellensúlyozására – a keret kismértékű túllépésére volt lehetőség. Ennek megfelelően a támogatott projektek az OP 3 éves keretét jelenleg lefedik, az aláírt szerződések támogatási összege az OP 89,4%-át teszik ki. A leszerződött projektek teljes beruházási értéke 1.111,2 millió euró (294.471 millió Ft).

2006. november 15-ig 270,12 millió euró (71 581,2 millió Ft) támogatást utaltak ki, melyből a számla alapú elszámolások 204,82 millió eurót (54 278,4 millió Ft) tesznek ki. Az Európai Bizottságtól a benyújtott költségnyilatkozatok alapján 198,92 millió euró (ebből 68,64 millió euró

előleg) összegű átutalás érkezett, ennek alapján a hároméves keret 46,37%-ának elszámolása történt meg a Bizottság felé.

A Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program (HEFOP) 3.4.1-es pályázata és a GVOP pályázatok közötti kapcsolat eredményeként a két OP céljai sikeresen kiegészítették egymást. A HEFOP 3.4.1-es pályázatát 2005 áprilisában írták ki és 2006 márciusában zárult le. Azok a pályázók, akik a GVOP-ból támogatáshoz jutottak, a HEFOP 3.4.1-es pályázatán extra pontokat kaptak. Ennek köszönhetően a HEFOP nyertes pályázóinak 30%-a a GVOP által támogatott beruházásokat valósított meg.

2006 első negyedévében sor került a **GVOP közbenső értékelésére**. Az értékelők tapasztalataik alapján észrevételeket és javaslatokat tettek a GVOP szerkezetére, stratégiájára, beavatkozásaira, végrehajtására és intézményrendszerére egyaránt, amelyek fontos inputként szolgálnak a jelen időszak tervezői számára. Főbb megállapításai a tervezők számára a következők:

- A GVOP legfelső szinten megfogalmazott céljai önmagukban jók, egy modern víziót tükröznek, önmagukban elfogadhatók, azonban nem minden esetben társítottak hozzájuk jól és könnyen kivitelezhető intézkedéseket, pályázatokat. A GVOP végrehajtása nem szakadt el a korábban alkalmazott pályázati rendszertől. Tisztázandó kérdés maradt, hogy a munkahelyteremtés és a területi különbségek csökkentése mennyire fontos célja a programnak.
- A GVOP egyes prioritásainak stratégiája nem definiálta elég pontosan a célcsoportjait, így egyes esetekben elmaradt azok fejlődési lehetőségeinek és igényeinek megfelelő felmérése is, ami megnehezítette a végrehajtás (a konkrét beavatkozások, pályázati célok, feltételek és projekt-kiválasztási szempontok) pontos tervezését. A GOP tervezése során ezért fokozott figyelmet kell fordítani a stratégia **könnyű szakmai és technikai kivitelezhetőségére**.
- A jelenlegi GVOP pályázati konstrukciói általában nem támogatják a komplexebb, változatos tevékenységeket magukban foglaló fejlesztéseket, holott fejlesztéspolitikai szempontból a célcsoportok komplex fejlesztése kívánatosabb lenne.
- A GVOP IH horizontális tevékenységének részeként sor került a kedvezményezettek körében az esélyegyenlőségi, a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó és környezeti fenntarthatósági elvek érvényesítésének felmérésére. Az adatlapokat a kedvezményezettek önkéntesen küldhették vissza. A beérkezett adatlapok alapján elmondható, hogy a GVOP támogatások erősítették a szektorális szegregációt.

Az értékelők legfontosabb javaslatai a 2007-2013 időszakra érvényes stratégiai programozásra és a projektek kezelésére vonatkozóan:

- Az abszorpciós célok tiszteletben tartása mellett nagyobb hangsúlyt kell adni a stratégiai megközelítésnek, törekedve a stratégiailag fontos beavatkozási területeken a célok pontos definiálására, a beavatkozás hatásmechanizmusának, várható hatásainak feltérképezésére.
- A pályázati kiírások tartalmát konzekvensebben kell hozzáigazítani a program stratégiájához.
- Definiálni kell a célcsoportokat, felmérni igényeiket és fejlődési lehetőségeiket, rájuk szabni a beavatkozásokat.
- A területi kohézió erősítése érdekében célszerű minden szinten (helyzetértékelés, a célok és programstratégia, projekt-kiválasztási rendszer, monitoring és értékelési rendszer, stb.) integrálni a tervezésbe a regionális dimenziót.
- Figyelmet kell fordítani a projektgenerálási tevékenységekre is, különösen az új, korábbi pályázati múlttal nem rendelkező, illetve az erre rászoruló célcsoportok esetében (információs napok, specifikus tanácsadás, esetleg egy projektcsatornához köthető projektgenerálási tevékenység keretében).

- Érdemes az egykörös nyílt pályáztatási modellen kívül alternatív megoldások lehetőségét is megvizsgálni. Pl. a nagyobb, komplexebb projektek számára még a nyílt pályáztatási modellen belül is bevezethető egy kétfordulós[35] pályáztatási rendszer.
- Az innováció területén egymásra épülő beavatkozások láncolatára van szükség (egy koherens országos innovációs rendszerbe illesztve), ami segítheti a fejlődési pályájuk különböző szakaszaiban lévő innovatív vállalkozásokat.
- Célszerű lenne kevesebb, koncentráltabb értékelési kritériumot alkalmazni a jövőben – amelyek a program stratégiájából következő értékelési szempontokat tükrözik.
- Az objektíven elbírálható kritériumok előtérbe helyezése indokolt a transzparencia erősítése érdekében, de nem érdemes túlzottan rájuk hagyatkozni szakmai vagy stratégia-orientált szempontok esetében.

A GVOP indikátorrendszerével kapcsolatban az értékelés a következő megállapításokat tette: az indikátorrendszer felhasználási lehetőségei korlátozottak voltak, az OP jellege, a 2004-2006-os töredék programozási időszak rövidsége, valamint a hiányos monitoring-tapasztalatok miatt. Az indikátorok lehetséges felhasználási lehetőségei közül így a projektkiválasztás és -monitoring, illetve a programértékelés jöhet szóba, kevésbé lényeges viszont a program-monitoring területe. A GVOP indikátorrendszerében helyenként hiányzik a különböző szintű indikátorok közötti közvetlen kapcsolat (aggregálási probléma), ami bonyolultabbá teszi az indikátorok gyűjtését és értelmezését egyaránt. A 2004-2006 közötti időszakban használt programszintű hatásindikátorok (bruttó hozzáadott érték és munkahelyteremtés) ugyanis csak a GVOP 1. és 2. prioritás beavatkozásai szempontjából tekinthetők relevánsnak, és kevésbé kapcsolódnak a 3. és a 4. prioritás intézkedéseihez.

A GOP tervezése során törekedni kell olyan stratégiai indikátorrendszer kialakítására, amely összességében is jól lefedi az OP egészét, és releváns a lehető legtöbb beavatkozás szempontjából, ugyanakkor fokozott figyelmet kell fordítani a programindikátorokkal kapcsolatban felmerülő összes felhasználói igényre.

[35] *Az alkalmazható projekt-kiválasztási rendszereket lásd a 6.2 fejezetben.*

1.9. SWOT ELEMZÉS

Erősségek	Gyengeségek
▪ Magyarország kedvező földrajzi helyzete logisztikai és kulturális szempontból ▪ Egyes területeken jelentős tudományos kapacitás, részvétel a nemzetközi együttműködésekben ▪ A külföldi működőtőke beáramlása folyamatos, a multinacionális vállalatok tartósan jelen vannak a gazdaságban ▪ Jelentős, egyes elemeiben fejlett IKT-szektor	▪ Nem elég intenzív a verseny a hálózatos iparágakban (távközlés, közműszolgáltatások) és a pénzügyi szolgáltatások területén, a közbeszerzési gyakorlat sem élénkíti a versenyt ▪ A megtakarítások aránya alacsony, fejletlen a pénzügyi kultúra ▪ Egyenlőtlen regionális fejlettség ▪ Munkerő-piaci problémák (alacsony aktivitás és foglalkoztatás; munkajövedelmek eltitkolása; nem jellemző az élethosszig tartó tanulás, a munkaerő mobilitása alacsony; kevéssé elterjedtek a rugalmas és atipikus foglalkoztatási formák) ▪ Az alapvető vállalkozói ismeretekkel, IT képzettséggel, nyelvtudással és más kulcskompetenciákkal rendelkezők száma alacsony, különösen a kkv-k körében ▪ A hazai vállalkozások, különösen a kkv-k K+F ráfordítása, kapacitása és innovációs tevékenysége alacsony ▪ A költségvetési kutatási intézményrendszer és a termelő szféra közötti kapcsolat gyenge; a transzferfolyamatok fejletlenek ▪ A kutatási tevékenység és a K+F infrastruktúra szétaprózott ▪ Kevés a nagy növekedési potenciállal rendelkező kis- és középvállalkozás ▪ Magas az alacsony teljesítményű, elmaradott technológiai színvonalú, alacsony energiafelhasználási hatékonyságú vállalati kör aránya ▪ A mikro- és kisvállalkozások pénzügyi forrásokhoz (tőke, hitel) való hozzáférése gyenge ▪ Az IKT elterjedtsége az EU-15-höz képest alacsony ▪ A hazai kkv-k nem elég felkészültek tevékenységük nemzetközivé tételére, az egységes piacon való megjelenésre

A tervezés során figyelembe vett, középtávon érvényesülő trendek:

A világgazdaság erősödő globalizációja élénkíti a versenyt

További integrálódás az egységes európai piacba

Folytatódó, lassú konvergencia és az eurócsatlakozás

Növekvő világpiaci energia- és nyersanyagárak

Digitális konvergencia, technológiai alternatívák fokozottabb együttműködése

Növekvő integrálódás az Európai Kutatási Térségbe

Vállalkozások fokozott specializálódása magtevékenységükre

Növekvő állami és társadalmi környezettudatosság

Lehetőségek	Veszélyek
▪ Az eurócsatlakozással az árfolyamkockázat csökken/megszűnik, a tranzakciós költségek csökkennek ▪ A hazai tőke regionális pozícióinak erősödése ▪ A világgazdaság erősödő globalizációja révén bővül az elérhető erőforrások, piacok és együttműködések köre ▪ Növekszik a kereslet a komplex, környezetkímélő logisztikai szolgáltatások (pl intermodális logisztika) iránt ▪ Az IKT fejlődésével és terjedésével a hálózati együttműködés intenzívebbé válik ▪ Az IKT szerepe nő a K+F+I tevékenységekben ▪ A multinacionális vállalatok és beszállítóik révén a produktív szektor a globális vállalati hálózatokba és termelési láncokba integrálódhat ▪ Kutatóhelyek bekapcsolódása nemzetközi együttműködésekbe	▪ A multinacionális vállalatok beágyazottsága a hazai gazdaságba nem kellő mértékű, így a lejáró befektetési kedvezmények elvesztésével és a munkaerő-költségek emelkedésével egyes cégek leépíthetik hazai tevékenységüket ▪ Tovább erősödik a társadalom (digitális, nyelvi, kulturális, térbeli) megosztottsága ▪ A megnyíló európai munkaerőpiac elszívó hatást gyakorolhat a magasan képzett szakemberekre, kutatókra ▪ Az alacsony energiahatékonyság, a nem kellően liberalizált energiapiac és az egyoldalú importfüggés verseny-hátrányt okoznak ▪ Az EU-csatlakozáshoz kapcsolódó szigorodó környezetvédelmi és egyéb előírásokhoz való alkalmazkodás költségigényes

2. STRATÉGIA

2.1. A GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM FŐ CÉLKITŰZÉSE

Az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK) értelmében a magyar gazdaság- és társadalompolitika fő célja a felzárkózás (a fejlett EU-tagországok szintjére gazdasági-foglalkoztatási-kohéziós-életszínvonalbeli értelemben egyaránt), ami csak az EU-átlagnál gyorsabb növekedési ütem tartós fenntartásával érhető el. Ezzel összhangban, az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT), illetve a lisszaboni stratégia magyar akcióterve, a Felülvizsgált Lisszaboni Nemzeti Akcióprogram a Növekedésért és Foglalkoztatásért 2005-2008 (NAP) átfogó célja – a foglalkoztatás bővítése mellett – a **tartós növekedés** elősegítése.
A Gazdaságfejlesztési Operatív Program az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) programjai közül a legközvetlenebbül járul a fenti növekedési cél teljesítéséhez, mivel fő célja **a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítése**, a produktív szektor[36] versenyképességének[37] erősítése révén.

Javasolt indikátorok operatív program szinten:[38]

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[39]
1. A vállalati szektor által megtermelt bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a program hatására	5%	4%	11 469 (2005, Mrd Ft, alapáron)
3. A létrehozott bruttó új munkahelyek száma	24000	80000	2 777 (2007. jan., M fő, alkalmazásban állók száma a versenyszférában)
4. e-Business index változása *(*a legjobb eredményt elérő uniós tagállam indexének %-ában)	64%	70%	56% (2006)
17. A program beavatkozásaihoz kötődő magánberuházás (*induced investment*)	170%	200%	n.a. (az állami támogatás %-ában)

[36] Az angol „productive sector" kifejezés eredeti értelmének megfelelően a fogalom alatt a termelő és szolgáltató szektorok összességét értjük, amelyek piaci értékesítés céljából folytatnak gazdasági tevékenységet.

[37] A versenyképességnek a GKM Versenyképességi koncepciójában alkalmazott definíciója: a gazdaság azon képessége, hogy biztosítsa a tartós gazdasági növekedést biztosító tényezők megfelelő kínálatát, valamint az ezen tényezők érvényesüléséhez szükséges feltételeket. Ennek megfelelően, a dokumentum további részében a versenyképes és a tartós növekedésre képes fogalmakat szinonímákként alkalmazzuk.

*[38] Az NFÜ EÉM által készített, 2006. augusztus 21-i keltezésű Segédlet az OP-indikátorok meghatározásához alapján. Egyes fennmaradó módszertani kérdések tisztázására az Indikátor munkacsoport a közeljövőben tesz kísérletet. Ezek, illetve az OP pénzügyi táblájának véglegesítése előtt nem kerülhet sor a **célok számszerűsítésére**.*

[39] Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".

A tartós növekedést biztosító (versenyképességi) tényezők

A tartós gazdasági növekedés gazdaság- és fejlesztéspolitikai kereteinek biztosítása érdekében született meg a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM) **Versenyképességi koncepciója**. A koncepció megállapítja, hogy a növekedési és versenyképességi elméletek alapján a fontosabb nemzetközi jelentések[40] összességében hasonló magyarázó tényezőkre vezetik vissza a tartós növekedést:

A **foglalkoztatás** a foglalkoztatottak, a **beruházások** pedig a tőkeállomány, azaz a termelési tényezők rendelkezésre álló készletének nagyságán keresztül járul hozzá a gazdasági növekedéshez. A tőke mennyiségi kínálatán túl a **fizikai tőke minősége** és szerkezete is fontos szerepet játszik a tartós növekedés elősegítésében a kutatás-fejlesztési, innovációs és adaptációs képességek növekedése, az anyag- és energiatakarékos technológiák térnyerése, valamint a fizikai és IKT infrastrukturális ellátottság színvonalának javításából eredő termelékenységjavulás révén. A **humán tőkeállomány** minősége a népesség képzettségének, készségeinek és kapcsolati rendszerének fejlődésével segíti a termelési tényezők hatékonyabb kombinálását, azaz a termelékenység növelését. Végül, a **teljes tényezőtermelékenység** javulását elkülönülten is meghatározhatjuk növekedési tényezőként, melyet a versenypiacokra jellemző kényszer, a magasabb hozzáadott értéket előállító tevékenységek és ágazatok térnyerése, a gazdaság szerkezetváltási képessége, valamint a hatékonyan működő kormányzati szektor és közigazgatás mozdít előre.

A Versenyképességi koncepció, ill. az abban definiált működési modell ugyanakkor nem az egyetlen olyan gazdaságstratégiai, elméleti igényű háttéranyag, amelyre a Gazdaságfejlesztési Operatív Program cél- és eszközrendszerének kidolgozása épült. Az operatív programok kereteit kijelölő, általános érvényű Közösségi Stratégiai Iránymutatások (CSG) és az Új Magyarország Fejlesztési Terv mellett a GOP stratégiai hátterét elsősorban a **technológia- és innovációpolitikai**[41], valamint **KKV-stratégia**[42] jelenti. Mindkét stratégia elsősorban a fizikai tőke minőségi növekedési tényezőjének gazdaságpolitikai ösztönzésére irányul.

Habár a GOP beavatkozási logikája specifikus, eltér az ÚMFT-hez kapcsolódó többi operatív programban tervezettől, e logika alapján vizsgálva[43] is teljesül, hogy az ÚMFT keretében tervezett fejlesztéspolitikai (valamint az általános kormányzati gazdaságpolitikai) beavatkozások kiegészítik egymást, és végeredményben valamennyi növekedési tényező színvonalának javításán keresztül járulnak hozzá a magyar gazdaság tartós növekedéséhez. A Gazdaságfejlesztési Operatív Programnak ugyanakkor nem feladata a fenti növekedési tényezők mindegyikének támogatása.

2.2. A GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM SPECIFIKUS CÉLJAI

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program fő célkitűzésének teljesítése érdekében a növekedési tényezők közül elsősorban a **fizikai tőke minőségének** javításához kíván hozzájárulni. A foglalkoztatás és a tőkeállomány extenzív növelésének elősegítése csak korlátozottan alkalmas a tudásgazdaság fejlődésére alapozott tartós növekedés megalapozására, ezért csak a GOP egyes intézkedéseiben jelenhetnek meg célként. A teljes tényezőtermelékenység javítása elsősorban

---

[40] A legfontosabbak a Világgazdasági Fórum, a svájci IMD kutatóintézet, az OECD és az EU versenyképességi jelentései.

[41] 1023/2007. (IV. 5.) Korm. Határozat a „Kormány középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiájáról".

[42] 2007. február 7-én a Kormány által elfogadott „kis és középvállalkozások fejlesztésének 2007-2013-ra vonatkozó hosszú távú koncepciója".

[43] Lásd a 2.5 koherencia fejezeteket.

szabályozási eszközök, illetve a kormányzati szektor működési hatékonyságának növelése révén biztosítható. A GOP keretében tervezett beavatkozások közül ehhez leginkább az üzleti környezet fejlesztése járulhat hozzá. A humán tőkeállomány minőségének javítása a „humán" operatív programok[44] beavatkozásainak közvetlen célja, amit a GOP elsősorban közvetetten (a gazdasági együttműködés ösztönzésével és egyes tanácsadási, képzési szolgáltatásoknak a támogatott projektek keretében biztosított elszámolhatóságával) kíván támogatni.

A GOP legfőbb célja a magyar gazdaság tartós növekedésének megalapozását biztosító növekedési tényezők erősítése. Ennek érdekében az alábbi specifikus célok kerültek kijelölésre:

- **A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése.** A K+F eredmények[45] hasznosítása, illetve általánosabban az innováció a fizikai tőke minősége javításának legfontosabb összetevője, ami közvetlenül hozzájárul a tudásalapú gazdaság fejlesztéséhez, ugyanakkor egyaránt feltételezi a vállalkozások kutatási és innovációs kapacitásának, aktivitásának és együttműködési készségének növelését, a K+F infrastrukturális hátterének megerősítését, a humán erőforrások célirányos fejlesztését, a különösen kockázatos pre-kompetitív kutatási szakasz, illetve spin-off vállalkozások finanszírozási hátterének biztosítását, és az állam hatékony kutatási szerepvállalását.

- **A vállalati kapacitások komplex fejlesztése.** Célunk a vállalkozások fizikai tőkéje minőségének és termelékenységének javítása – különösen a hátrányos helyzetű térségekben és az IKT alkalmazásával –, hogy a növekedési potenciállal rendelkező magyar vállalkozások sikerrel szerepelhessenek a nemzetközi versenyben; a magas hozzáadott értékű termelő és szolgáltató tevékenységek meggyökerezzenek Magyarországon; illetve a hazai kkv-szektor (a közvetlen támogatások és a magas hozzáadott-értéket előállító nagyberuházások multiplikátor hatása révén) csökkenthesse a termelékenység és jövedelemtermelő képesség terén megfigyelhető lemaradását a nagyvállalatokkal, illetve külföldi versenytársakkal szemben.

- **Az üzleti környezet fejlesztése.** A fejlett üzleti környezet, a széleskörűen igénybe vett üzleti és IKT szolgáltatások hozzájárulnak a versenypiacok hatékony működéséhez, a piaci pozíciók erősítéséhez, ezzel segítik a teljes tényezőtermelékenység növekedési tényező kedvező alakulását; emellett a vállalkozói és IKT ismeretek fejlesztése révén közvetetten hozzájárulnak a humán tőke minőségének fejlesztéséhez is. Az üzleti környezet kiemelten fontos területe az **IKT** infrastruktúrájának és használatának fejlesztése, ami – a megfelelő humántőke beruházásokkal kiegészítve – elengedhetetlen az információs társadalom kialakításához, közvetlenül elősegíti az IT-szektor fejlődését, illetve az általános fizikai tőke minőségének javításán (különösen az IKT-igényes K+F+I, illetve szervezeti- és folyamatmenedzsment tevékenységeken) keresztül közvetetten is hozzájárul a tartós gazdasági növekedés biztosításához.

- **A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése.** Célunk a mikro- és kisvállalatok fejlődését gátló piaci elégtelenségek közül az egyik legfontosabb, a piaci hitel-, tőke- és garancia forrásokhoz való korlátozott hozzáférés orvoslása, mivel a kisebb, megfelelő gazdálkodási múlttal nem rendelkező vállalkozásoknak fejlett üzleti és pénzügyi környezet mellett is finanszírozási problémái lehetnek a fajlagos tranzakciós költségek nagysága, illetve a szükségszerűen fellépő információs aszimmetria következtében. E tőkeszegény vállalkozások finanszírozáshoz jutásának segítése a

---

[44] Társadalmi Megújulás (TÁMOP) és Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP).

[45] A „K+F eredmények" kifejezés új termékek, technológiák és szolgáltatások kialakítását, illetve továbbfejlesztését egyaránt jelenti.

létrejövő fejlesztések eredményeként hozzájárul a beruházások növekedéséhez és a fizikai tőke minőségének javulásához egyaránt.

2.3. A GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM STRATÉGIÁJA

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program specifikus céljai csak a kívánt tartós gazdasági növekedés eléréséhez szükséges legfontosabb növekedési tényezőkön keresztül, a növekedési tényezők összetevőinek komplex, integrált megközelítésével kialakított fejlesztéspolitikai beavatkozások segítségével érhetők el. E beavatkozásoknak biztosítaniuk kell a különböző összetevők fejlesztésének előfeltételeit[46], tekintettel kell lenniük a megfigyelt szűk keresztmetszetek oldására és a koncentrált fejlesztésekkel elérhető kitörési pontokra, és a közvetlen hatásokon túl tekintetbe kell venniük az összetevők között fellépő kölcsönhatásokat is (szinergiákat, negatív externáliákat, sorrendiséget). A megfelelő monitoring rendszer kialakítása lehetővé teszi a tervezés eredményeként előállt beavatkozások nem szándékolt következményeinek felmérését, az esetleges hibák javítását. A területi kohézió erősítése érdekében a GOP egyidejűleg a területi különbségek mérséklését is szolgálja. A források regionális nyomonkövetése érdekében a GOP-on belül monitoring mechanizmust hozunk létre.47

2.3.1. A kutatás-fejlesztési és innovációs kapacitás, aktivitás és együttműködés növelése

A kutatás-fejlesztési és innovációs aktivitás szintjének és színvonalának emeléséhez, a létező kutatási eredmények hatékonyabb hasznosításához – középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiával összhangban, koncentráltan – a K+F tevékenységek és tudástermékek kínálatát, keresletét, valamint a kereslet-kínálat találkozásának intézményeit (elsősorban a piaci és állami közvetítő és támogató szervezeteket, valamint a felsőoktatást) egyaránt szükséges fejleszteni.

A K+F eredmények keresletének ösztönzése elsősorban a magyar kutatás-fejlesztésben legproblematikusabb hasznosítási problémák feloldásán, azaz az eredmények piacra vitelének ösztönzése révén a **vállalati K+F kiadások** jobb megtérülésének elősegítésén keresztül valósulhat meg.

A K+F kínálat fejlesztéséhez – a megfelelő humán erőforrás biztosításán, azaz a kutatóképzés és a foglalkoztatás erősítésén túl – a **K+F infrastrukturális hátterének** fejlesztése szükséges a **kutatási központok**, tudásbázisok, valamint kiemelten a hasznosításorientált **vállalati kutatóhelyek** létrehozása és megerősítése révén.

---

*[46] A GOP Stratégiájának leírása során **csak az adott területet érintő – akár más Operatív Programokból támogatott – fejlesztéspolitikai beavatkozásokat említjük**, az egyéb, például gazdaságpolitikai vagy szabályozási előfeltételek meglétét a Preambulumban leírtaknak megfelelően adottnak tételezzük. Az említett fejlesztéspolitikai beavatkozások OP-kba sorolása, ill. az OP-k közötti átfedésmentes lehatárolás kialakítása a 2.5 Koherencia fejezetben kerül bemutatásra.*

[47] Ez a mechanizmus eszközül szolgál a kevésbé fejlett régiók felszívóképességének értékelésére és lehetővé teszi kiegészítő tájékoztatási/tanácsadási tevékenységek indítását ezen régiók pályázói számára, valamint a pályázati kiírások célirányos kiigazítását. Ezen célokat a partnerség során is ellenőrizzük. A Regionális Fejlesztési Tanácsok bevonásra kerülnek az ágazati programok projekt-kiválasztási szempontjai kidolgozásának folyamatába és a regionális szereplők tagként részt vesznek az ágazati Monitoring Bizottság munkájában is.

A kutatási és innovációs piac hatékonyságának fejlesztéséhez elengedhetetlen a kapcsolódó szolgáltatások kínálatának és minőségének fejlesztése **innovációs hídképzők**, **technológiai parkok és inkubátorok, valamint technológia-transzfer irodák** országos hálózatának kiépítésével, illetve elsősorban a már meglevő intézmények szolgáltatási színvonalának emelésével.

A kutatási eredmények hasznosulásának hatékonyabbá tételéhez kiemelten fontos a különböző piaci szereplők – elsősorban a felsőoktatás, a kutatóintézetek és a vállalatok – közti hazai és nemzetközi **kutatási együttműködések** számának és intenzitásának növelése, a nemzetközi K+F-hálózatokhoz és infrastruktúrájukhoz, kiemelten az Európai Kutatási Térséghez való jobb kapcsolódás. A felsőoktatási és állami kutatóintézetek tevékenységének piacorientáltabbá tétele mellett ennek legfontosabb eredménye a kkv-k fokozottabb bekapcsolása lehet a kutatási hálózatokba, illetve az eredmények hasznosításába.

A megfelelő piaci környezet biztosításához kapcsolódik a finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés javítása is, különösen a felsőoktatási intézmények és kutatóintézetek kutatási eredményeinek gyakorlati hasznosítását célzó technológia-intenzív start-up vállalkozások felkészítése a magvető tőkebefektetések igénybe vételére (az ú.n. *pre-seed* szakaszban), majd a következő fázisban **magvető tőkéhez** jutásának elősegítése.

A fejlesztéspolitikai támogatások odaítélésekor szem előtt kell tartani, hogy a szükséges kutatási kapacitás megteremtése érdekében a kutatásoknak, kutatási együttműködéseknek a szakpolitika által meghatározott, Magyarország számára perspektivikus, nagy potenciált rejtő területekre[48], teljes vertikumot felölelő kitörési pontokra kell koncentrálniuk. A megfelelő, koncentrált méret elérése ugyanakkor nem kizárólag a kutatási tématerületek és források tekintetében fontos. A GOP a kisebb szereplők közötti együttműködésnek, a gazdaság hálózatosodásának révén járul hozzá az Országgyűlésnek az Országos Területfejlesztési Koncepcióról (OTK) szóló 97/2005. (XII. 25.) határozatában kijelölt, területileg koncentrált, az ÚMFT egyik zászlóshajó programját képező **fejlesztési/versenyképességi pólusok**[49] kialakításához, melyek fontos szerepet játszanak az innovációs tér szervezésében csakúgy, mint a perspektivikus kutatási területeken az áttöréshez szükséges kritikus tömeg biztosításában.

2.3.2. A vállalati kapacitások komplex fejlesztése

A vállalkozások életpályáján megfigyelhetők olyan akadályok, amelyek leküzdése a fennálló piaci viszonyok között legtöbbjüknek nehézségeket okoz. Ezek a piaci elégtelenségek elsősorban a tőkehiányos mikro- és kisvállalkozások növekedéséhez szükséges beruházások megtételét, a közvetlen tulajdonosi irányításhoz túl nagyméretűvé váló cégek formalizált szervezetének kialakítását és további növekedésének biztosítását, a vállalkozások önálló kutatás-fejlesztési tevékenységének fejlesztését és ezzel párhuzamosan nemzetközi piacra lépését, illetve a betelepülő külföldi vállalatoknak a magyar gazdaságba való integrációját akadályozzák.

Az első piaci elégtelenséget enyhítő legfontosabb eszköz a mikro- és kisvállalkozások számára nyújtott **közvetlen beruházástámogatás** (a mikrofinanszírozási forrásokhoz való hozzáférés elősegítése mellett).

A második csoport többféle, akár összetett (komplex) fejlesztések véghezvitelét kívánja meg, amelyek nem elhanyagolhatók, hiszen ezek a vállalkozások az általuk előállított hozzáadott értéknél jelentősen nagyobb súlyt képviselnek a helyi foglalkoztatásban, különösen a kisebb településeken. Tevékenységük bővítéséhez szükséges lehet az alkalmazott technológia megújítása,

---

[48] A kiemelt kulcstechnológiai területek és tudásalapú iparágak listáját az 1023/2007. (IV. 5.) Korm. Határozat a „Kormány középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiájáról" jelöli ki (l. 60. o.).

[49] Pólusvárosok a konvergencia régiók területén: Győr, Pécs, Szeged, Debrecen, Miskolc, illetve a Székesfehérvár-Veszprém tengely.

elsősorban **adaptív innováció** révén. Ha a termelés vagy szolgáltatásnyújtás bővítésének legfőbb gátja a helyi piacok nagyságának, a piaci kapcsolatoknak (összességében a keresletnek) a korlátozottsága, akkor a **beszállítóvá** válás, a hálózati együttműködés vagy az internetes megjelenés és az elektronikus kereskedelmi rendszer bevezetése jelenthet kitörési pontot. A beszállítóvá válás és hálózati együttműködés esetében megkövetelhetik a vállalkozástól **szabványok** alkalmazását**, minőségbiztosítási, környezetirányítási** vagy más rendszerek bevezetését. A fokozódó verseny és a szigorú beszállítói előírások miatt fokozottan előtérbe kerül a **környezetvédelmi technológiaváltás**, az **anyagtakarékos és energiahatékony, valamint a környezetterhelést csökkentő technológiák** alkalmazásának szükségessége. A növekvő szervezet miatt ugyanakkor szükség lehet **szervezetfejlesztési és folyamatmenedzsment** szolgáltatások igénybe vételére, vállalatirányítási rendszerek bevezetésére.

A nemzetközi piacra lépő vállalkozások számára a **piacralépés** és a tartós versenyben maradáshoz szükséges kutatás-fejlesztési tevékenység magas költségein túl a kapacitások, illetve (elsősorban a külpiacra lépés közvetlen formái esetén) a szervezet és a működési folyamatok egyidejű fejlesztése is komoly korlátot jelenthet. A vállalatok piacra jutási feltételeinek megkönnyítésével (pl. a kereskedelemfejlesztési és külpiaci befektetési szolgáltatások igénybevételével), a globális piacba történő integrálódás és nemzetközivé válás elősegítésével, a nemzetközi terjeszkedésre képes vállalkozások a betelepülő működőtőke-beruházásokhoz hasonlóan integrátori szerepet tölthetnek be a hazai beszállítók körében.

A külföldi vállalatok Magyarországra vonzása és **piaci integrációjának** elősegítése a magyar gazdaság érdeke, hiszen az e vállalatokkal kialakított (elsősorban beszállítói) kapcsolat, az átadott technológiai és menedzsment ismeretek egyaránt tovagyűrűző hatást gyakorolnak a gazdaságban. Emellett nem elhanyagolható a Magyarországon létesített leányvállalatok, elsősorban az **elmaradott térségekbe települő**, ill. ott működő regionális **szolgáltató központok** kedvező közvetlen és közvetett foglalkoztatási hatása sem.

A közvetlen vállalkozásfejlesztési támogatások alkalmazása során – a GKM Versenyképességi koncepciójának megfelelően – a Gazdaságfejlesztési Operatív Program lehetőség szerint el kívánja kerülni ágazati preferenciák megfogalmazását, hogy a – bármilyen nagy növekedési potenciájúnak is tűnő – vállalkozások gyakorlati sikerét a végső mérték, a piac dönthesse el.

2.3.3. Az üzleti környezet fejlesztése

A vállalkozásbarát üzleti környezet elsősorban a tartós növekedési tényezők érvényesülésének előfeltételeként határozható meg. Bár az üzleti környezet fontos összetevői (elsősorban a szabályozási és intézményrendszer) csak korlátozottan alakíthatók fejlesztéspolitikai eszközökkel, a Gazdaságfejlesztési Operatív Program fontosnak tartja a támogatható összetevők javítását, mivel az üzleti szolgáltatások a vállalati működés csaknem minden területét lefedik, így igénybevételük lehetősége nélkülözhetetlen lehet egyes, szűk keresztmetszetekkel, információhiánnyal vagy más problémával szembesülő vállalkozások számára.

A fizikai tőke minősége növekedési tényező összetevője a megfelelő színvonalú **gazdasági infrastruktúra** rendelkezésre állása, melynek része a gyors elérhetőség (közlekedési hálózat közvetlen használata vagy logisztikai szolgáltatások vásárlása révén), az infokommunikációs hálózatokhoz és szolgáltatásokhoz, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés csakúgy, mint a megfelelő színvonalú telephely (szintén vásárolható szolgáltatás például ipari parkokban vagy inkubátorházakban[50]) megléte.

[50] *A GOP és a konvergencia célkitűzés alá tartozó Regionális Operatív Programok közötti lehatárolás (2. melléklet) értelmében a telephelyi fejlesztések a ROP-okból kerülnek támogatásra.*

A vállalkozások hatékony működéséhez, a termelékenység növeléséhez szükséges **üzleti szolgáltatások**[51] a vállalati működés valamennyi folyamatát fejleszthetik (emeltszintű tanácsadás, pl. márkaépítés vagy a vállalati szervezet felmérése és fejlesztése). A hazai viszonyokra tekintettel az ÚMFT egyrészt a keresleti oldal erősítése révén kívánja támogatni az új piacokra lépést segítő és kereskedelemfejlesztési szolgáltatások nyújtását, a vállalkozói és menedzsment tanácsadást, a helyben vagy elektronikus úton elérhető információs, valamint a gazdaság hálózatosodását elősegítő szolgáltatások biztosítását. Másrészt az üzleti szolgáltatások kínálatának fejlesztéséhez kíván hozzájárulni az ipari parkok, a logisztikai központok, inkubátorházak és a kereskedelemfejlesztési intézményrendszer támogatása, illetve a pénzügyi szolgáltatások (pl. hitelgarancia, tőkejuttatások) terén tapasztalható piaci hiányosságok orvoslása révén.

Az **infokommunikációs technológiák** megfelelő színvonalú rendelkezésre állását és használatát a növekedési elméletek többsége a fizikai tőke minőségének – a K+F és innováció mellett – legfontosabb összetevőjeként határozza meg, ami nélkülözhetetlen a célul kitűzött tudásalapú gazdaság megteremtéséhez. Az IKT termékek és szolgáltatások iránti kereslet ösztönzése, a GOP keretében elsősorban a gazdasági szereplők belső (vállalatirányítás és -működés) és külső kapcsolati folyamatai (tájékoztatás, ügyfélkapcsolat-menedzsment, értékesítés, beszerzés) informatizáltságának emelése (ezzel működési hatékonyságuk növelése) közvetlenül növeli az IKT-felhasználást. Az IKT-felhasználás növekedése ugyanakkor hozzájárul a kínálati oldal (IKT szolgáltatások, szélessávú hozzáférés, elérhető digitális tartalmak, stb.) fejlődéséhez, ezzel az információs társadalom erősödéséhez is. Mindkét mechanizmus hozzájárul az IKT-piacok növekedéséhez, ezzel várhatóan az intenzívebb piaci verseny és csökkenő árszint kialakulásához[52].

2.3.4. A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése

A kisebb, tőkeszegény és megfelelő gazdálkodási múlttal nem rendelkező vállalkozások fejlődését akadályozó piaci elégtelenségek oldására a konkrét körülményektől függően többféle pénzügyi eszköz alkalmazható. A hitelképes, de nem bankképes[53] mikro- és kisvállalkozásokat segítő legfontosabb eszköz a **mikrofinanszírozás.** A mikrohitelt igénybevevő vállalkozás növekedése és a létrejövő banki kapcsolat eredményeként, a következő időszakra már képessé válik piaci finanszírozás igénybevételére, vagy egyéb támogatási eszközök igénylésére. A kkv-k nagyobb volumenű banki finanszírozásának legnagyobb akadályát a hitelfedezet hiánya és a kisvállalkozások sajátos kockázatainak kezelése jelenti, amelynek leküzdését **garanciaeszközök** alkalmazásával lehet segíteni. A nagy növekedési potenciálú vállalkozások kockázati tőke, illetve az induló, de magvetőtőke fogadására már alkalmas *spin-off* és technológia-intenzív *start-up* vállalkozások magvetőtőke igényének kielégítése mellett a hazai tőkepiac fejlesztéséhez is hozzájárul a **kockázati tőkeprogramok** támogatása.

2.3.5. A GOP-stratégia nemzetközi dimenziója

A világgazdaság fokozódó nemzetköziesedésével, ezen belül az élesedő regionális támogatási és adóversennyel, illetve különösen az Európai Unióhoz és ezzel az egységes piachoz való csatlakozásunkkal párhuzamosan megváltoztak a nemzetgazdaság, illetve a nemzeti gazdasági

---

[51] Az üzleti szolgáltatások (tanácsadás) fejlesztése a Regionális Operatív Programok hatáskörébe tartozik.

[52] Az IKT eszközöket és szolgáltatásokat vásárló vállalkozásoknak juttatott közvetlen támogatás mellett azonban ki kell emelni az állam nem fejlesztéspolitikai szerepének fontosságát a szabályozás (pl. a technológiák közti versenyt intenzívebbé tevő nyílt szabványok alkalmazásának kikényszerítését), az elektronikus közigazgatás és közszolgáltatások, az általános szélessávú hozzáférés, valamint a digitális írástudás közoktatásbeli fejlesztése területén.

[53] A piaci árú hitelek törlesztését nagy biztonsággal vállalni tudó, ugyanakkor a szokásos banki hitelbírálaton a hiteligény nagysága, vagy a bírálat alapjául szolgáló gazdálkodási történet rövidsége miatt fennakadó vállalkozások.

szereplők számára a verseny feltételei. Az államok versenyképessége tekintetében fokozottan előtérbe kerül a vállalkozásbarát közigazgatási, szabályozási, újraelosztási és tulajdonosi állami szerepvállalás. A többi gazdasági szereplőnek, különösen a hazai vállalkozásoknak a nemzetköziesedett, intenzív verseny uralta piacokon való helytállásához is létfontosságú a megfelelő állami háttér biztosítása. Ugyanakkor ahhoz, hogy a hazai vállalkozások, elsősorban a növekedési korlátok által leginkább sújtott kkv-k boldoguljanak a fokozódó versenyben, szükség van célzott megerősítésükre is, melyhez a GOP több, a különböző nemzetközi kihívásoknak megfelelő beavatkozási területen kíván hozzájárulni.

- A **globális piac** szintjén csak néhány innovatív, valamilyen tudásintenzív tevékenységre fókuszáló hazai vállalkozásnak van reális esélye az érvényesülésre. Ezeket a szükséges koncentrált K+F háttérnek, saját K+F és innovációs tevékenységüknek, illetve a K+F eredményeik piacosításának támogatásával lehet legjobban támogatni. Ide tartozik még az eleve a világpiacon versenyző transznacionális társaságok Magyarországra vonzása, elsősorban a megfelelő beszállítói háttér megerősítésével.

- Az **EU egységes piacán** való eredményes szereplésre a növekedési potenciállal rendelkező hazai középvállalkozásoknak lehet esélye, ha működési hatékonyságuk, IKT-használatuk és emberi erőforrásaik fejlesztése mellett segítséget kapnak tevékenységük nemzetköziesítéséhez is.

- Az egységes piacon belül Magyarország szűkebb környezete, a **bővülő EU**, illetve a **Kárpát-medence** tekintetében jut fontos szerephez a hazai kkv szektor erősítése, innovációs készségének, IKT-használatának és emberi erőforrásainak fejlesztése révén. Kiemelendő a logisztikai potenciálunk jobb kihasználásában rejlő lehetőség, amivel a hazai vállalkozásoknak a szomszédos országokénál kedvezőbb költségszintet lehet biztosítani. A közvetlen régiós versenyben való sikeres szereplés szempontjából releváns a kiegyenlített hazai regionális területi fejlődés biztosítása, a kevésbé fejlett térségek munkahelyteremtő beruházásainak ösztönzése is.

2.4. HORIZONTÁLIS CÉLKITŰZÉSEK

A GOP saját specifikus célrendszere és eszközei révén szorosan **hozzájárul Magyarország** társadalmi, gazdasági és területi **kohéziójának erősítéséhez,** valamint maximálisan szem előtt tartja a környezet, a társadalom és a gazdaság harmonikus, **fenntartható fejlődését**.

A fenti horizontális elvek érvényesítésének kötelezettsége a program megvalósítása során egyszerre támaszt elvárást a kedvezményezettekkel és az intézményrendszerrel szemben (**a horizontális politikák „érvényesítői" – 1. dimenzió**).

A horizontális elvek programokba való integrálásának **2. dimenzióját az érvényesítés „helye" adja**, azaz a kohézió és a fenntarthatóság elvei a program- és projektelemek tervezése, előkészítése és megvalósítása szintjén, valamint a megvalósítás, lebonyolítás szervezeteinek (kedvezményezettek, GOP IH és KSZ-ek) szintjén is érvényesülnek.

Az egyes **prioritási tengelyek eltérő mértékben járulnak hozzá a horizontális politikák különböző dimenzióihoz**, ezért indokolt annak mérlegelése, hogy különféle prioritások és intézkedések esetén különféle mértékben érvényesülhetnek az egyes horizontális politikák.

Az Európai Unió elvárásainak megfelelően a fenntarthatósági, az esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó követelmények teljesítését program és projekt szinten kell nyomon követni.

Az intézményrendszer horizontális elvekre vonatkozó kötelezettségeit az érvényesítés helyére vonatkozóan a működési kézikönyvek szabályozzák. Ennek főbb elemei a következők: adatgyűjtés a pályázó szervezeteknél az egyes esélyegyenlőségi célcsoportok súlyára és helyzetére, valamint a fenntarthatóságra vonatkozóan; az esélyegyenlőségi a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó és fenntarthatósági indikátorok kialakítása; a programtervezés, lebonyolítás, irányítás és monitoring folyamata során a horizontális szempontok integrálása, ehhez szakértők biztosítása; valamint annak biztosítása hogy a pályázati felhívások eljussanak az egyes kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportokhoz.[54]

2.4.1 Esélyegyenlőségre és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó politika

A GOP stratégiája a prioritási tengelyek és intézkedések alatt igyekszik integrálni az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalmának szempontjait, bár a beérkező pályázatok egy része esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontból várhatóan neutrális lesz. Így a GOP esélyegyenlőségre és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó politikája arra törekszik, hogy egy elvárható szinten minden pályázó foglalkozzon az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalmának kérdésével és az ún. esélyegyenlőségi minimumnak feleljen meg. A hatályos Egyenlő Bánásmód törvényben[55] rögzített elvek, módszerek és célcsoportok (ideértve a nem, kor, szexuális orientáció, vallási illetve etnikai hovatartozás alapján diszkriminációt elszenvedőket) alapján kerül kialakításra az esélyegyenlőségi minimum elvárás. Habár valamennyi diszkriminált csoport támogatást fog élvezni, az UMFT céljaival összhangban három célcsoport (nők, romák és fogyatékkal élők) kiemelt figyelmet kap. Egyes beavatkozásoknál, ahol érdemben megítélhető, hogy a projektek ténylegesen hogyan befolyásolják a kiemelt esélyegyenlőségi

---

[54] *Ez a megközelítés összhangban van az Európai Unió ún. „gender mainstreaming" irányelvével, amelyet az ÚMFT fogalmaz meg minden operatív programra vonatkozóan.*

[55] *2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (http://www.egyenlobanasmod.hu/data/Ebktv.pdf)*

célcsoportok (nők, romák és fogyatékkal élők) vagy más diszkriminált csoport esélyegyenlőségét, a bírálati szempontrendszerben előnyt élveznek az „esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontból pozitívnak" értékelt pályázatok.

Roma vállalkozások információhoz és forrásokhoz való hozzáférésének segítése

Az Operatív Program kiemelt területként kezeli a hátrányos és leghátrányosabb térségekben megvalósuló, jelentős munkalehetőség-teremtést eredményező beruházások támogatását, hozzájárulva ezzel az ezekben a térségekben koncentráltan élő roma közösség számára elérhető munkalehetőségek számának növeléséhez, társadalmi integrációjuk javításához. Mindezen közvetlen vállalati támogatás mellett kiemelt figyelmet fordítunk a célcsoport információhoz való hozzáférésének biztosítására. Elsősorban a ROP-ok keretében a regionális és helyi szintű tanácsadói hálózat feladata a roma vállalkozások segítése a rendelkezésre álló finanszírozási források felkutatása, sikeres lehívása és felhasználása érdekében.

A mikrofinanszírozás program is lehetőséget nyújt a roma vállalkozások számára a pénzügyi forrásokhoz való hozzáféréshez. A program Holding Alap kezelője által kiírt nyílt pályázat egyenlő feltételeket biztosít a mikro-, kis- és középvállalkozások mikrofinanszírozásában érdekelt lehetséges pénzügyi közvetítőknek, köztük a roma mikrofinanszírozó szervezeteknek is.

A 1083/2006-os általános rendelet IV. fejezete 16. cikkének megfelelően a Gazdaságfejlesztési operatív program biztosítja a nők és férfiak közötti egyenlőségnek, valamint a nemek közötti esélyegyenlőség elve érvényesülésének elősegítését az operatív program tervezésének, végrehajtásának, nyomon követésének, és értékelésének különböző szakaszai során. Ezen kívül az OP biztosítja a megfelelést a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés megakadályozására, különösen az alapokhoz való hozzáférés tekintetében. A fenti elvek érvényesülésével járó, jelentős mértékű társadalmi és gazdasági előnyöket jelentő változás csak akkor érhető el, ha mindezen elvek a fejlesztéspolitika összes területén, átfogóan betartásra és ösztönzésre kerülnek. Az esélyegyenlőség biztosítása érdekében kiemelt figyelmet kell fordítani a regionális különbségek kiegyenlítésére, vagyis hogy az érintett társadalmi csoportok életesélyeit ne befolyásolja az, hogy az ország mely területén élnek.

A. Esélyegyenlőségi minimum

Általános elvárás, hogy minden olyan szervezet, amely támogatásban kíván részesülni, törekedjen a projektjéhez kapcsolódóan az esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontok minél teljesebb bemutatására, megvalósítására. Ezt a célt az ún. esélyegyenlőségi minimum elv megvalósításával érjük el, amelynek lényege, hogy a pályázóknak érdemben kell foglalkozniuk az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalmának kérdésével, és lépéseket kell tenniük a szervezeti esélyegyenlőség megvalósítása felé. Ugyanakkor a pályázó maga értékeli saját esélyegyenlőségi helyzetét, és maga határozza meg, min kíván változtatni. Az esélyegyenlőségi minimum két elvárást fogalmaz meg:

1. Minden pályázó érdemben értékeli a pályázatában, hogy a projektnek milyen esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó hatása van. Olyan pályázat, amely érdemben nem mérlegeli az esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontot, nem lehet nyertes (az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalma szempontjából semleges projekteket nem zárják ki).

2. A már nyertes pályázó vállalja, hogy önértékelési módszerrel felméri a szervezetben jelenleg megvalósuló esélyegyenlőségi szintet és esélyegyenlőségi tervet készít. A szintfelmérés része az értékelés, hogy amennyiben megfelel a szervezet a hatályos törvényeknek és egyéb elvárásoknak (pl. akadálymentesítésnek). A felméréshez és a terv elkészítéséhez ingyenes segítséget kaphat képzés, emeltszintű tanácsadás, és szervezeti esélyegyenlőségi irányelvek formájában. Az elkészült esélyegyenlőségi terv alapján valósul meg a későbbi projekt monitoring.

B. Esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontból pozitív projektek

Azon GOP beavatkozásoknál, amelyeknél érdemben megítélhető, hogy a projektek miképpen befolyásolják a kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportok vagy más diszkriminált csoport esélyegyenlőségét, a bírálati szempontrendszerben előnyt élveznek az „esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó szempontból pozitívnak" értékelt pályázatok. Mivel a pozitív elemek listája beavatkozásonként változhat, a konkrét bírálati szempontok kialakítására az akciótervek és pályázati kiírások szintjén kerül majd sor.

Néhány példa a várhatóan pozitív esélyegyenlőségi hatással járó beavatkozások közül:

Az elmaradott térségek munkahelyteremtő beruházásainak támogatásával, mivel a 25 leghátrányosabb helyzetű kistérség többségében a roma lakosság aránya jóval meghaladja az országos átlagot, ezért a projektek által létrehozott munkahelyeken foglalkoztatottak között várhatóan az átlagosnál nagyobb lesz a roma emberek aránya.

Az IKT technológiák és alkalmazások használatának támogatása révén a pályázók számára lehetőség nyílik a távmunka-lehetőségek kiaknázására, ezzel hozzájárulva a fogyatékkal élő, a megváltozott munkaképességű emberek, illetve a nők foglalkoztatásához.

A kutató-fejlesztői és egyéb magas képzettséget igénylő munkahelyek teremtése révén, valamint a vállalkozásalapítás, vállalkozóvá válás ösztönzése és segítése révén a GOP lehetőséget ad a nők fokozottabb bevonására a magas presztízsű szakmák és munkahelyek terén.

A GOP mikrofinanszírozási intézkedéseinél előnyben részesíthetők a női, a roma és a fogyatékkal élő vállalkozók (lehetőséget adva a külön-külön pontozási szempontként való szerepeltetésre).

Elvárás a GOP által támogatott, tanácsadási és üzleti szolgáltatásokat nyújtó szervezeteknél a fizikai és kommunikációs akadálymentesítés, illetve a kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportok számára testreszabott szolgáltatások nyújtására való felkészülés.

2.4.2 Fenntarthatósági politika

A fenntartható fejlődésnek és a magyar gazdaság tartós versenyképességének is feltétele a gazdaság anyag- és energiafelhasználás intenzitásának mérséklése. A GOP a kutatás-fejlesztés, illetve a magas hozzáadott értékű tevékenységek ösztönzésén keresztül hozzájárul a gazdaság kevésbé anyag- és energiaigényes szektorainak, tevékenységeinek fejlesztéséhez, ezzel a gazdaság szerkezetének kedvező irányú elmozdulásához. A GOP emellett a vállalkozások általános technológiai korszerűsítésére irányuló műveletek esetén is követelményeket támaszt az anyag- és energiaigényesség tekintetében, ezzel összességében hozzájárul a GDP-arányos környezetterhelés csökkentéséhez.

A GOP-ban megvalósítandó fejlesztések környezeti hatása tekintetében, összhangban a Tanács 1083/2006/EK rendeletével, valamint az Európai Parlament és a Tanács 2001/42/EK irányelvével, Stratégiai Környezeti Vizsgálat készült. Az SKV hangsúlyozta a K+F és innováció ösztönzésének, valamint a gazdaságnak a magas hozzáadott értékű áruk és szolgáltatások irányába történő szerkezetváltásának a fontosságát, és elismerte a GOP kedvező hatását ezen a területen. Felhívta azonban a figyelmet a megnövekedő közlekedési igény és szállítási teljesítmény káros hatásaira is, valamint arra a környezeti kockázatra, amit a fejlesztési támogatásban részesülő, vagy a program hatására kedvezőbbé váló üzleti és beruházási környezet által közvetve ösztönzött vállalatok beruházásai jelenthetnek, elsősorban a nagyvárosok körüli értékes zöldterületek igénybevételével.

Az SKV ajánlásai beépültek a GOP stratégiájába:

- A GOP kifejezetten ösztönözni kívánja a kutatás-fejlesztési tevékenységek közül a környezetvédelmi és egészségügyi területeken megvalósuló projekteket.

- A támogatandó vállalkozások esetében a GOP előnyben részesíti a jogszabályi előírásokon túlmenően környezettudatos magatartást tanúsító vállalkozásokat és környezetbarát fejlesztést megvalósító projekteket.
- A GOP-ban önállóan is támogatható tevékenységként szerepel a környezetirányítási rendszerek bevezetése, de a nagyobb cégek integrált környezetvédelmi programjai keretén belül megvalósuló technológiai fejlesztések is támogatásban részesülhetnek. Ezenfelül, a minőség- és környezetirányítási rendszerek szintén nem elhanyagolható mértékben járulhatnak hozzá az anyag- és energiaigényesség mérsékléséhez, valamint a környezetet kevésbé terhelő működéshez, beleértve többek között az új hulladékkezelési és hulladékhasznosítási folyamatok és eljárások létrehozását.

A GOP végrehajtása során megvalósítandó egyes beavatkozások – koherenciában az 1083/2006-os általános rendelet IV. fejezetének 17. cikkével, az ÚMFT horizontális céljaival és az Európai Tanács által elfogadott, (2006. június 15-16.) megújított Fenntartható Fejlődési Stratégia fő kihívásaival – támogatják a fenntartható fejlődést, valamint a környezet védelméhez és állapotának javításához kapcsolódó célkitűzéseket, ezen belül az éghajlatváltozás korlátozását.

2.4.3 Területi politika

A területi kohézió érvényesítése érdekében a fejlesztéspolitika minden szakterületén, illetve a tervezés, a végrehajtás, a projektfejlesztés, a nyomonkövetés és az ellenőrzés minden szintjén kiemelt jelentőségű a térségi gondolkodás és a területi szemlélet alkalmazása. A GOP céljainak megvalósítása során kiemelkedő figyelmet kell fordítani az ÚMFT horizontális politikájának megfelelően a (1) területi kohézió céljainak és a (2) területiség horizontális elvének (területi szemlélet, területi fókuszok, területi integráltság, térhasználati elvek) érvényesítésére.

A GOP célrendszere és eszközei révén ösztönzi a magyar gazdaság kiegyenlített területi fejlődését, ezzel hozzájárul Magyarország területi kohéziójának erősítéséhez. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy a II. NFT gazdaságfejlesztési programjainak a GOP csak egy nagyobb szeletét jelenti, mivel intézkedéseit kiegészítik a regionális operatív programok (ROP-ok) és a Közép-Magyarországi Operatív Program (KMOP) beavatkozásai. Mivel a GOP és a ROP-ok a II. NFT intézményi kényszereinek megfelelően csak a konvergencia célkitűzés alá tartozó 6 régióban megvalósuló fejlesztéseket támogathatnak, a KMOP-hoz képest jelentősen nagyobb forrásaik felhasználásával automatikusan hozzájárulnak a gazdasági élet szinte minden területén megfigyelhető Budapest-dominancia oldásához.

A GOP egyes prioritásaiban az eltérő területi célok és kategóriák alkalmazása miatt a területi fejlődés más és más elemei kerülnek előtérbe:

- A K+F és innováció prioritásban, mivel a kutatási kapacitás fejlesztése csak megfelelő koncentráció és specializáció biztosítása esetén érheti el a megfelelő gazdasági hasznosítás biztosításához szükséges kritikus tömeget, elsősorban a már eleve létező vállalati innovációs együttműködések *(innovációs klaszterek)* továbbfejlesztésére van szükség. Ennek célszerű eszköze az innovációs klasztereket kiszolgáló, elsősorban a legnagyobb K+F+I kapacitású, régióközponti szerepet betöltő fejlesztési/versenyképességi pólusvárosokban, egységes stratégia keretében megvalósuló K+F infrastruktúra- és szolgáltatásfejlesztés . E pólusvárosok és innovációs klaszterek regionális kisugárzó szerepének megerősödése csak hosszabb távon várható, ugyanakkor egyes vállalati K+F projektek és együttműködések támogatására természetesen bármely konvergencia célkitűzés alá tartozó helyszínen van lehetőség.

- A vállalkozások komplex fejlesztése, illetve a pénzügyi eszközök prioritásainak tervezése során a vonatkozó stratégiáknak megfelelően, a GOP el kívánja kerülni a piaci folyamatokba való torzító hatású beavatkozást, ezért a területi preferenciák érvényesítése az ÚMFT célrendszeréből levezetett, a hátrányos helyzetű térségekben való munkalehetőség teremtés támogatására korlátozódik. Ezen konstrukcióknál a területi kiegyenlítődés érdekében az egyes hátrányos helyzetű térségekben megvalósuló beruházások nagyobb támogatásintenzitás igénylése mellett pályázhatnak.
- Az üzleti környezet prioritás esetében a ROP-intézkedésekkel való lehatárolás értelmében a GOP a gazdasági infrastruktúra területén a jelentős, nagy regionális hatású fejlesztésekre koncentrál. Az IKT-fejlesztés esetén ugyanakkor a fejlettebb térségekben piaci alapon már létrehozott infrastruktúra eredményeképp, természetes célként adódik a hátrányos helyzetű térségek IKT-infrastruktúrájának felzárkóztatása.

A GOP indikátorrendszere az egyes indikátorok lehetőség szerinti regionális bontása révén teszi lehetővé az OP hatására végbemenő területi folyamatok bemutatását.

A területi kohézió érvényesülése érdekében a teljes program időszak alatt a monitoring rendszerben folyamatosan nyomonkövetjük a pénzügyi források allokációját az egyes régiók és kiemelten a hátrányos, leghátrányosabb kistérségekben. Ezen eredmények hangsúlyosan jelennek meg az évente készített monitoring jelentésben is.

Javasolt indikátorok az operatív program horizontális célkitűzéseihez

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[56]
15. Kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportba (nők, fogyatékkal élők és romák) tartozók aránya a program hatására létrehozott új munkahelyeken	40%	40%	32 (2004-2006, %, nők aránya a GVOP keretében létrehozott munkahelyeken)
16. Az egységnyi energiafelhasználásra jutó vállalati bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a releváns GOP-beavatkozások keretében támogatott vállalkozásoknál	80%	80%	1,87 (2004, euró/kg olajegyenértékes, a gazdaság energiaintenzitásának reciproka)

2.5. A GOP KAPCSOLÓDÁSA MÁS STRATÉGIÁKHOZ ÉS OP-KHOZ

2.5.1. Koherencia a nemzeti szakpolitikákkal

A Gazdaságfejlesztési OP stratégiájának és prioritásainak kialakítása során beépítésre kerültek az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióban és az Országos Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazott célok.

[56] *Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".*

A beavatkozások összhangban vannak a különböző szakpolitikai stratégiákkal, köztük a már elfogadott KKV koncepcióval, a középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiával és a Nemzeti szélessávú Stratégiával.

A kis- és középvállalkozások fejlesztésének koncepciója

A Kormány által 2007. február 7-án elfogadott KKV koncepció fő céljai:

- A kis- és középvállalkozások jövedelemtermelésének növekedése, közelítés a fejlett EU tagállamok szintjéhez.
- A kis- és középvállalkozások foglalkoztatotti létszámának növekedése, humán tőkeállományuk minőségének javítása

A koncepció fő céljainak elérése érdekében az alábbi részcélok kerültek meghatározásra, amelyek teljes mértékben összhangban vannak a GOP célrendszerével:

- A kis- és középvállalkozások innovációs készségének erősítése.
- A kis- és középvállalkozások technológiai fejlesztésének ösztönzése.
- A kis- és középvállalkozások tőkefelhalmozásának növekedése, beleértve a tőkeállomány technológiai értelemben vett korszerűsítését.
- A kis- és középvállalkozások növekvő részvétele a pénzügyi közvetítésben.

A koncepció nem a GOP hatáskörébe tartozó részcéljai:

- A kis- és középvállalkozások menedzsmentfunkcióinak hatékonyabb ellátása.
- Az alkalmazandó fejlesztéspolitikai eszközök működését biztosító, illetve hatékonyabbá tevő szabályozási környezet kialakítása és folyamatos javítása. (Pénzügyi tevékenység illetve, befektetési alapok szabályozása.)
- A vállalkozásindítás és -működtetés tranzakciós költségeinek csökkentése.

A középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégia (1023/2007. (IV. 5.) Korm. határozat a „Kormány középtávú tudomány-, technológia- és innováció-politikai stratégiájáról") a helyzetértékelésben feltárt trendeket figyelembe véve előírja egyes húzóágazatok koncentrált technológiai innovációs kapacitásfejlesztésének kiemelt kezelését. Az ország számára potenciálisan kitörési pontot jelentő kulcstechnológiai területek és tudásalapú iparágak:

Kulcstechnológiai területek

- infokommunikációs technológiák
- élettudományok és biotechnológia
- orvostechnikai ipar
- anyagtudomány és nanotechnológia
- környezeti technológiák
- az energiatakarékosság és a megújuló, alternatív energiaforrások technológiái

Tudásalapú iparágak

- IT és elektronikai ipar
- gép- és járműipar
- gyógyszeripar
- vegyipar
- élelmiszeripar
- innovatív szolgáltatóipar
- környezetvédelmi ipar és technológiák

Nemzeti Szélessávú Stratégia

A Nemzeti Szélessávú Stratégiát (NSZS) a Magyar Köztársaság Kormánya a 2296/2005 (XII.6.) számú kormányhatározattal fogadta el, és hivatalosan is megerősítette az NSzS nemzeti konszenzus keretében kitűzött céljait, egyetértve a szélessávú kommunikációnak az életminőség javítását, a versenyképesség növelését, illetve a társadalmi kohézió erősítését célzó fejlesztésével a 2007–2013 közötti időszakban.

A stratégia célrendszere az alábbi beavatkozási területekre bontható:

- Szélessávú internet használat növelése – lakosság, vállalatok, közintézmények.
- A releváns tartalomkínálat bővítése – közintézmények, vállalatok.
- Esélyegyenlőség feltételeinek biztosítása – hátrányos helyzetű csoportok.

A feladat szabályozási, közpolitikai és támogatási eszközök összehangolt alkalmazásával semlegesíteni a szélessávú elektronikus kommunikáció terjedését korlátozó tényezőket, valamint elősegíteni a fokozottabb fejlődést a hozzáférés, a tartalom, a motiváció, képzettség és a biztonság területén.

Az NSZS szélessávú hálózatokhoz való hozzáférés javítása területén kitűzött céljainak elérését a GOP 3. prioritás korszerű IKT hálózati infrastruktúra kialakításának ösztönzésén keresztül fogja elősegíteni. Az OP 2010-re a magyarországi települések legalább 95%-os szélessávú hozzáférési-infrastruktúrával való lefedettségét irányozza elő. Az IKT alkalmazások üzleti szférában való nagyobb arányú használatának, az intelligens üzleti megoldások és az elektronikus kereskedelem elterjedésének, illetve a vállalatok közötti üzleti kapcsolatok informatizáltságának elősegítését a GOP 2. prioritása fogja kezelni vállalati (elsősorban kkv) infokommunikációs fejlesztési programok támogatásával.

A motiváció és képzettség hiányának, mint korlátozó tényezőknek a felszámolása, nem a GOP, hanem más operatív programok (pl. TAMOP) vagy nemzeti programok keretében kerülnek megvalósításra. A „**Net-re kész**” állami és piaci együttműködésen alapuló motivációs program az információs társadalom fejlesztéséért, az IKT iránti nyitottság növeléséért. A program kapcsolódik más kormányzati projektekhez is.

2.5.2. Koherencia a Nemzeti Akcióprogrammal és a Közösségi Stratégiai Iránymutatásokkal

A Nemzeti Akcióprogram a növekedésért és foglalkoztatásért 2005-2008 (NAP) mikrogazdasági fejezete – melyet a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium az Igazságügyi Minisztérium, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, a Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal (NKTH), a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, valamint a Gazdasági Versenyhivatal szakértőinek bevonásával, az NFH központi koordinációs segítsége mellett dolgozott ki – az Integrált Iránymutatásokban megfogalmazottakon túl, figyelembe veszi a 2004. évben az Európai Bizottság által Magyarország számára megfogalmazott országspecifikus javaslatokat (BEPG[57]), a magyar gazdaság adottságait, a növekedés és foglalkoztatás célkitűzése előtt álló legfőbb akadályokat. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások és a Cardiff jelentés tapasztalatai alapján a magyar vállalkozások versenyképessége elsősorban a vonzó, vállalkozásbarát környezet kialakításával, a magánszféra kutatás-fejlesztési (K+F) és innovációs tevékenységekben való jelenlétének erősítésével, az információs társadalom adta előnyök kihasználásával, valamint az elérhetőség javításával növelhető, ezzel járulva hozzá leginkább az újragondolt lisszaboni célok teljesüléséhez.

[57] *Broad Economic Policy Guidelines. A lisszaboni folyamatot vezérlő Integrált Iránymutatások (IG) középtávú gazdaságpolitikai stratégiát meghatározó része.*

A NAP mikrogazdasági fejezetének kialakítását, illetve 2006. évi felülvizsgálatát befolyásolták a makrogazdasági és a foglalkoztatási fejezetek prioritásai. Ennek megfelelően prioritást élveztek a foglalkoztatás bővülését, a munkaerő mobilitását erősítő (pl.: kkv-k, közlekedés), illetve az államháztartást rövidtávon nem terhelő, de a növekedést erősítő hatásain keresztül a bevételeket generáló beavatkozások. A költségvetési forrást igénylő intézkedések jelentős része az ÚMFT-re, illetve annak 2007-től induló operatív programjaira támaszkodik.

Hasonlóképpen, a NAP I., illetve III. fejezetei is tükrözik a mikrogazdasági fejezet prioritásait, a vállalkozásokra nehezedő adóelvonások fokozatos csökkentése, az oktatás rugalmasságának, illetve a munkaerő alkalmazkodóképességének erősítése révén.

A versenyképesség növelését megfogalmazó mikrogazdasági prioritások és intézkedések fejezetben megfogalmazottak alapja, hogy a magyar gazdaságnak, a vállalati szektornak az uniós átlaghoz mért alacsonyabb termelékenységében megmutatkozó elmaradás okai a gazdaság strukturális adottságaiban és tényezőellátottságában, illetve a vállalati szektor versenyképességében és a közszolgáltatások hatékonyságában keresendők. A magyar gazdaság termelékenységében mért elmaradás oka mindenekelőtt a gazdaság strukturális adottságaiban, a mikrogazdaság, a vállalati szektor versenyképességében keresendő. A tartós növekedés tényezői között az új (termelési) technológiák elterjedése, a gyors alkalmazkodó-képességű munkaerő, az intenzív K+F és innovációs tevékenység, az IKT-tőkeállomány, valamint a gazdaságot kiszolgáló infrastruktúra kiemelt szerepet játszanak. Ezek közül is elsők között említendő a gazdaság innovációs ráfordításának alacsony volta, és innováció igényének és képességének gyengesége. A GDP-hez viszonyított ráfordítás tartósan 1 százalék körüli értéket mutat, s hasonló módon az információs társadalom térhódításában – az utóbbi évek erőfeszítései ellenére – Magyarország elmarad mind az EU-átlagtól, mind a visegrádi országok teljesítményétől. A fentieken túl kiemelten fontos a vállalkozásbarát üzleti környezet megléte, a szabályozáspolitikának a versenyképességet erősítő jellege.

A NAP-ban megfogalmazott beavatkozások megvalósításában az ÚMFT, és ezen belül a Gazdaságfejlesztési OP kiemelt szerephez jut (lásd alábbi táblázat).

A GOP kapcsolódása a NAP iránymutatásaihoz	
Gazdaságfejlesztési Operatív Program intézkedései	**GOP egyes intézkedéseihez kapcsolódó Nemzeti Akcióprogram iránymutatások**
<u>1. prioritás</u>	
1.1. Piacorientált K+F támogatása és a kutatási-technológiai együttműködések ösztönzése	7. iránymutatás: A K+F célú beruházások növelése és javítása, különösen a magánszektorban (NAP II.2.1.1.) 8. iránymutatás: Az innováció minden formájának ösztönzése
1.2. Kutatási központok fejlesztése, megerősítése	7. iránymutatás: A K+F célú beruházások növelése és javítása, különösen a magánszektorban (NAP II.2.1.1.) 8. iránymutatás: Az innováció minden formájának ösztönzése (NAP II.2.1.2.)
1.3. A vállalkozások önálló innovációs és k+f tevékenységének ösztönzése	7. iránymutatás: A K+F célú beruházások növelése és javítása, különösen a magánszektorban (NAP II.2.1.1.) 8. iránymutatás: Az innováció minden

	formájának ösztönzése (NAP II.2.1.2.)
2. prioritás:	
2.1. Vállalkozások technológiai korszerűsítése	10. iránymutatás: Az ipari szektor komparatív előnyeinek erősítése (NAP II.2.1.4.) 11. iránymutatás: Az erőforrások fenntartható használatának ösztönzése, a környezetvédelem és a növekedés közti szinergiák erősítése (NAP II.2.1.5.)
2.2. Vállalati szervezet-fejlesztés, korszerű folyamat-menedzsment ösztönzése	9. iránymutatás: Az IKT elterjedésének és használatának ösztönzése és a teljes információs társadalom építése (NAP II.2.1.3.)
3. prioritás	
3.1. Korszerű infokommunikációs infrastruktúra	9. iránymutatás: Az IKT elterjedésének és használatának ösztönzése és a teljes információs társadalom építése (NAP II.2.1.3.)
3.2. Logisztikai központok fejlesztése	15. iránymutatás: Vállalkozói kultúra terjesztése és a kkv-kat támogató környezet kialakítása (NAP II.2.2.4.)

A megújult Lisszaboni Stratégia fényében a Közösségi Stratégiai Iránymutatások is a növekedést és a munkahelyeket helyezi előtérbe. A lisszaboni célkitűzésnek megfelelően, a GOP a versenyképességet teszi első helyre és hozzá kíván járulni a gazdasági aktivitás növekedéséhez is.

A GOP kapcsolódása a Közösségi Stratégiai Iránymutatásokhoz (CSG)	
Gazdaságfejlesztési Operatív Program intézkedései	**GOP egyes intézkedéseihez kapcsolódó iránymutatások**
1. prioritás	A növekedést szolgáló tudás és innováció fejlesztése
1.1. Piacorientált K+F támogatása és a kutatási-technológiai együttműködések ösztönzése	A K+F-be történő beruházás növelése és célirányosabbá tétele
1.2. Kutatási központok fejlesztése, megerősítése	A K+F-be történő beruházás növelése és célirányosabbá tétele
1.3. A vállalkozások önálló innovációs és k+f tevékenységének ösztönzése	Az innováció elősegítése és a vállalkozói szellem ösztönzése
2. prioritás:	
2.1. Vállalkozások technológiai korszerűsítése	Az innováció elősegítése és a vállalkozói szellem ösztönzése Több és jobb munkahely
2.2. Vállalati szervezet-fejlesztés, korszerű folyamat-menedzsment ösztönzése	Az innováció elősegítése és a vállalkozói szellem ösztönzése

3. prioritás	
3.1. Korszerű infokommunikációs infrastruktúra	A mindenki számára megvalósuló információs társadalom ösztönzése
3.2. Logisztikai központok fejlesztése	Az innováció elősegítése és a vállalkozói szellem ösztönzése
4. prioritás Pénzügyi eszközök	A pénzeszközökhöz való hozzáférés fejlesztése

2.5.3. Koherencia a 7. Kutatási-, technológiafejlesztési és demonstrációs keretprogrammal

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program a 7. Keretprogrammal (EU FP7) kiegészítő, komplementer kapcsolatban van:

Az EU FP7 az EU léptékű K+F programokat kívánja finanszírozni, meghatározott specifikus elvek alapján: kooperáció, kapacitások, ötletek, emberek. Az EU FP 7-ben jelentős szerepe van az alapkutatások finanszírozásának is (ötletek – ideas/frontier research), illetve a kutatási infrastruktúra létrehozásának és fejlesztésének (Capacities). Az ipari partnerek egymással, illetve a közfinanszírozású kutatóhelyekkel történő klaszterszerű együttműködése a Cooperation program révén valósul meg. Külön meg kell említeni a Versenyképességi és Innovációs Programot (CIP), amely kiegészíti az EU FP7 eszközeit, mivel alapvetően az innovációs szolgáltatók fejlesztéseit támogatja.

A GOP elsősorban a hasznosításorientált hazai vállalati K+F+I tevékenység ösztönzését tűzi ki célul. Ennek megfelelően a GOP 1. prioritási tengelyének keretében a vállalkozások versenyképességét és jövedelemtermelő képességét közvetlenül érintő, a vállalkozások vezetésével, a piaci hasznosítás igényével indított K+F+I tevékenységek támogatásán van a hangsúly. Ennek eredményeként a GOP erősíti a kkv-k innovációs képességeit (ezzel alkalmassá teszi őket az FP7 programjaiban való részvételre is[58]), valamint a regionális innovációs kapacitások fejlesztésével mérsékeli a regionális különbségeket.

2.5.4. Koherencia az Új Magyarország Fejlesztési Tervvel és más operatív programokkal

Új Magyarország Fejlesztési Terv

Az Európai Unió Kohéziós Alapjából és a strukturális alapjaiból a 2007-2013 közötti időszakra előirányzott források eredményes és hatékony felhasználását megalapozó stratégiai keretet az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) tartalmazza, amely megfelel az Európa Unió által megkövetelt Nemzeti Stratégiai Referenciakeretnek.

[58] *Az EU FP7 programjain való sikeres magyar szereplés elősegítése (pl. áthidaló finanszírozással) érdekében ugyanakkor az NKTH tervez ún. résegítő programokat indítani a Kutatási és Technológiai Innovációs Alap (KTIA) forrásaiból.*

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv átfogó, illetve specifikus céljai az alábbi célrendszert határozzák meg:

1. A foglalkoztatás bővítéséért teendő lépések:
   - az egyén foglalkoztathatóságának javítása és munkaerőpiaci aktivitásának növelése;
   - a munkaerő-kereslet bővítése: több és jobb munkahely teremtésének ösztönzése;
   - a kereslet és a kínálat összhangját biztosító munkaerő-piaci környezet fejlesztése.
2. A tartós növekedés elősegítéséért teendő lépések:
   - a versenyképesség javítása (a tudásgazdaság és az innováció erősítésével, valamint a termelékenység növelésével);
   - a gazdaság bázisának szélesítése (területfejlesztéssel, a tőkebevonási képességek fejlesztésével, piacbővítéssel, a magasabb piaci integráltsági szinthez való kapcsolódással, a korszerű technológiák széles körű elterjesztésével);
   - az üzleti környezet fejlesztése (az elérhetőség megkönnyítésével, a szabályozási környezet javításával, valamint az állam szolgáltatásainak és működésének hatékonyabbá tételével).

A jelen dokumentum 2.1. fejezetében leírt célrendszert figyelembe véve megállapítható, hogy az szoros összhangban van az ÚMFT célrendszerével. A GOP elsősorban a versenyképesség javítása és a gazdaság bázisának szélesítése specifikus ÚMFT-célok eléréséhez kíván hozzájárulni, illetve az ÚMFT is a Gazdaságfejlesztési OP-t tekinti a két specifikus cél elérését szolgáló elsődleges eszköznek.

Közlekedésfejlesztési Operatív Program (KözOP)

Az operatív program specifikus céljainak meghatározásakor definiált növekedési tényezők közül a fizikai tőke minősége kiemelt jelentőségű. Ezen növekedési tényező egyik összetevője a megfelelő színvonalú gazdasági infrastruktúra rendelkezésre állása, melynek része a gyors elérhetőség (közlekedési infrastruktúra, logisztikai szolgáltatások) biztosítása.

A közlekedési infrastruktúra fejlesztésének legfontosabb célja a versenyképességet és a kohéziót egyaránt szolgáló elérhetőség javítása. A KözOP által prioritásként megfogalmazott nemzetközi elérhetőség javítása mellett a térségi elérhetőséghez kapcsolódó átgondolt infrastruktúra-fejlesztés kiemelt szerepet játszik a GOP szempontjából is. Hiszen a gyorsabb elérhetőség biztosítása, és az ehhez igazított tudatos fejlesztéspolitika együttesen járul hozzá a regionális és kistérségi felzárkóztatáshoz. Más fontos infrastrukturális beruházások – például a megfelelő energia- és vízellátás, szennyvízkezelés, hulladékgazdálkodás stb. biztosítása – szintén igen fontosak a GOP sikere szempontjából, különösen abban a tekintetben, hogy elősegítik az elmaradott térségek és a potenciális növekedési központok fejlődését.

A KözOP „közlekedési módok összekapcsolása, gazdasági központok intermodalitásának és közlekedési infrastruktúrájának fejlesztése" prioritása támogatja a logisztikai központokhoz és az egyéb gazdasági infrastruktúrához vezető közlekedési infrastruktúra – jellemzően kerítésen kívüli - kapcsolati elemeinek (iparvágányok, bekötőutak, hajózóutak, kikötőhálózat) megépítését, illetve korszerűsítését, valamint a logisztikai szolgáltató központokon belül a közlekedési eszközök közötti váltás (átrakás) feltételeinek javítását.

Ezen fejlesztéseket kiegészítve, a GOP a működő logisztikai központok által nyújtott szolgáltatások színvonalának javításához kapcsolódó – jellemzően kerítésen belüli - beruházásait, illetve a nyújtott szolgáltatok számának, komplexitásának növelését támogatja.

A KözOP tehát a vállalkozások logisztikai bázisai körüli és közötti út-, víziút- stb. fejlesztéseket támogatja, míg a GOP a vállalkozások komplex, minőségi logisztikai szolgáltatást – különösen a beszállítói hálózatok, klaszterek logisztikai kiszolgálását – megvalósító logisztikai kapacitásainak létesítését, bővülését segíti elő.

Társadalmi Megújulás Operatív Program és Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program

Az ÚMFT a lisszaboni célkitűzések (növekedés és foglalkoztatás) elérése érdekében specifikus célként tűzi ki a versenyképesség javítását a tudásgazdaság és az innováció erősítése révén. E cél eléréséhez a társadalmi megújulást célzó két operatív program és a GOP integrált beavatkozása szükséges.

A 2007-2013 közötti időszakban a strukturális alapok felhasználásában az előző időszakhoz képest pozitív változásnak tekinthető az alapok közötti átjárhatóság, ami az OP forrásainak 10%-ig terjedhet (1083/2006/EK rendelet 34. cikk (2) bekezdés). A minden lehető GOP-prioritásban az elszámolható költségek között szereplő *vállalati (ebben: kutatói) humánerőforrás fejlesztési* terület, azaz a 10%-os átjárhatósági szabály gyakorlati alkalmazása hozzájárul, hogy a potenciális kedvezményezettek – az elmúlt tervezési időszakkal ellentétben – egy pályázati ablakban valósíthassák meg komplex vállalkozásfejlesztési projektjeiket. További, ilyen irányba ható lehetőség, hogy az ESZA társadalmi befogadás prioritás alapján hozott intézkedések esetében a másik alap finanszírozása 15%-os mértékig terjedhet (1081/2006/EK rendelet 3. cikk (7) bek.).

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében a kedvezményezettek az egyes prioritások keretében megvalósítandó projektjeikhez közvetlenül kapcsolódó vállalati képzés, valamint emeltszintű tanácsadás (vállalati működéshez, vagy kutatási tevékenységhez kapcsolódó szervezetfejlesztési, kereskedelemfejlesztési, befektetésösztönzési, márkaépítési, piacfejlesztési) igénybevételéhez kapnak támogatást. A GOP keretében támogatható, az egyes vállalati projektek sikeres megvalósításához szükséges képzési, tanácsadási szolgáltatások igénybevételétől egyértelműen lehatárolhatók az elsősorban az általános humánerőforrás-fejlesztéshez hozzájáruló OP-k beavatkozásai, amelyek ugyanakkor összességében, a társadalmi háttérre gyakorolt hatásuk révén jól kiegészítik ezeket.

A ***Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program*** keretében a felsőoktatási infrastruktúra (különös tekintettel a műszaki és természettudományos képzésre) fejlesztéséhez, a humán szolgáltató központok és térségi integrált szakképző központok létrehozásához, valamint regionális képzési hálózat kialakításához kapcsolódó fizikai és IKT infrastrukturális beruházások részesülhetnek támogatásban. A modern szolgáltató és kutatóegyetemek infrastruktúrája területén a GOP-beavatkozásokkal való átfedésmentességet az eltérő célcsoport-választás biztosítja, mivel a TIOP felsőoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésére, míg a GOP kizárólag vállalkozások, illetve vállalkozások által vezetett együttműködések kutatási projektjeinek támogatására irányul. A TIOP prevenciós, gyógyító és rehabilitációs célú kiemelt egészségügyi intézmények fejlesztéséhez, integrált foglalkoztatási és szociális szolgáltató-rendszer infrastrukturális feltételeinek megteremtéséhez, az akadálymentesítéshez, a gyermekek napközbeni ellátását segítő szolgáltatások fejlesztéséhez, a szociális szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javításához, a kulturális szolgáltatásokhoz és a kreatív gazdasághoz kötődő fejlesztésekhez kapcsolódó beavatkozásai nem vetnek fel GOP-pal szembeni lehatárolási problémát.

A ***Társadalmi Megújulás Operatív Programon*** belül az oktatási rendszer társadalmi és gazdasági igényekhez való rugalmas alkalmazkodásának erősítése, az oktatás eredményességének, piaci orientációjának és hatékonyságának növelése, valamint a hozzáférés javítása a cél. Ennek megfelelően nem támogat egyes, konkrét beruházáshoz kötődő vállalati képzéseket, így nem merül fel lehatárolási probléma a GOP 2. prioritással. A felsőoktatási képzés és a kutatás-fejlesztés kapcsolatának erősítése intézkedés keretében a TÁMOP az egyetemi infrastruktúrát használó, alapkutatástól az alkalmazott kutatásig terjedő, kutatói teamek együttműködésében végzett projekteket támogatja, kiegészítve ezzel a GOP által támogatott, az alapkutatásoktól az eredmények piacra viteléig terjedő, együttműködés esetén is vállalkozás által vezetett kutatási projekteket. A fenti TÁMOP intézkedés keretében a GOP beavatkozást kiegészítő másik elem a felsőoktatási, tudás- és technológiatranszferrel összefüggő tevékenységek támogatása, ami a

képzéshez kötöttség révén választható el a GOP komplex K+F+I szolgáltatáshoz szükséges infrastruktúra-fejlesztésre irányuló beavatkozásától.

Környezet és Energia Operatív Program

A GOP a 2. prioritás „Vállalkozások technológiai korszerűsítése" keretében a fenntartható fejlődés, mint horizontális elv előmozdítása érdekében **környezetbarát hulladékszegény, energia-, anyagtakarékos termelési technológiák** elterjesztését támogatja olyan önálló művelet keretében, amelynek **kiemelt és elsődleges célja a környezeti teljesítmény javítása** a fenntartható termelés eszközeinek alkalmazásával**,** emellett erősíti a környezettudatos gondolkodásmódot, és **követhető példaként** szolgál más vállalkozások számára (*demonstrációs hatás*).

Horizontális szempontként a versenyképesség fejlesztésén túl a fenntartható erőforrás-gazdálkodás és környezetbarát vállalati működés elterjesztése a magyar gazdaságban szintén megjelenik a GOP-ban. A kkv-szektor fejlődésének elősegítése során különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a környezeti szempontból innovatív és hatékony gazdasági szereplők megerősítésére.

Az energiahatékonyság területén a GOP támogatja a kkv-k új vagy meglévő technológiájának energetikai célú fejlesztéseit, míg a KEOP a kkv-k esetében kizárólag az üzemek, épületek energetikai jellemzőinek javítására fókuszál.

A megújuló energia termelés esetében a KEOP támogatja a nem agrárvállalkozások megújuló energia előállítására irányuló, nem on-farm jellegű fejlesztéseit.

Államreform támogatása (Államreform Operatív Program, Elektronikus Közigazgatás Operatív Program)

A 2005-2008 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Akcióprogrammal összhangban, az üzleti környezet fejlesztéséhez elengedhetetlen a vállalkozásbarát jogi, szabályozási intézményrendszeri keretek (vállalkozások adminisztratív terheinek, illetve akadályainak mérséklése, a hálózatos iparágak liberalizációja, a dereguláció, valamint a hatósági ügyintézési idő rövidítése, e-közszolgáltatások fejlesztése) kialakítása és fejlesztése. E célok elérését tűzi célul az Államreform Operatív Program és az Elektronikus Közigazgatás Operatív Program, amelyek megteremtik a modern üzleti környezetet alapfeltételeit a GOP keretében meghirdetett műveleteket igénybe venni kívánó piaci szereplők számára.

A versenyképesség javításához kapcsolódó korszerű közösségi IKT infrastruktúra kialakítása, a szélessávú hálózatokhoz való hozzáférés elősegítésén keresztül fog megvalósulni. A GOP keretében az ehhez kapcsolódó hálózati infrastruktúra kialakítása részesül támogatásban a lemaradó és hátrányos helyzetű térségekben. A központi, a területi elektronikus közigazgatás infrastruktúrájához való társadalmi hozzáférés kiterjesztése, a meglevő hálózati infrastruktúrához való kapcsolódás, csatlakozás, illetve a hálózati végpontok kiépítése az ***Elektronikus közigazgatás Operatív Program*** segítségével valósul meg.

2.5.5. Koherencia a konvergencia célkitűzés regionális operatív programjaival és a Közép-magyarországi Operatív Programmal

Regionális operatív programok

A regionális operatív programok (ROP) és a Gazdaságfejlesztési OP mint ágazati operatív program egymás tartalmát kiegészítő és egymással összehangolt tartalommal, beavatkozási területekkel kerülnek kidolgozásra. Ezt garantálja a ROP-ok tervezőivel közösen elkészített ágazati-regionális kompetenciák lehatárolására szolgáló alapelvek elfogadása, és a rendszeres

szakmai egyeztetés az OP-k közötti koherencia erősítésére, az egyes beavatkozások részleteinek összehangolására.

A GOP és a regionális operatív programok gazdaságfejlesztési célú beavatkozásai közötti lehatárolás a következő fő alapelv alapján történik: azok a műveletek, amelyek hatása helyi, illetve térségi jelentőségű, régiós kompetenciába sorolandók, míg a régión túlmutató, országos, vagy nemzetközi hatáskörű műveletek az ágazati – Gazdaságfejlesztési – OP kompetenciájába tartoznak.

A Gazdaságfejlesztési OP-ban megtervezett intézkedések azon körénél, ahol a helyi, térségi, regionális szempontok, ismeretek mértékadóak, ott a régiók erőteljes bevonását tervezzük a program végrehajtásába, lebonyolításába.

A GOP és a hat konvergencia célkitűzés alá tartozó régió operatív programjai közötti részletes lehatárolási szabályokat a 2. melléklet tartalmazza.

Közép-magyarországi Operatív Program

A Közép-magyarországi Operatív Program[59] (KMOP) gazdaságfejlesztést célzó intézkedései (KMOP 1. prioritási tengely: A tudásalapú gazdaság innováció- és vállalkozás-orientált fejlesztése) az ágazati OP-k, köztük a GOP tervezőivel szorosan együttműködve lettek kidolgozva. Ennek eredményeképp a KMOP 1. prioritási tengely keretében megvalósuló intézkedések két csoportra oszthatók. Az első csoport teljes összhangban van a GOP keretében meghirdetett intézkedésekkel, az egységes ágazati stratégia megvalósítását szolgálja a KMR területén. Az intézkedések másik csoportja viszont a KMR sajátos helyzetének (Pest megye – elsősorban az agglomeráción kívüli térségek – a fejlett Budapestre jellemzőktől eltérő problémákkal küzd) figyelembevételével, a helyi fejlesztési problémákra válaszul került megfogalmazásra, ügyelve természetesen a többi konvergencia célterület alá eső regionális OP-kkal történő lehatárolási megállapodásokra.

Összességében megállapítható, hogy a KMR területén megvalósuló ágazati célú fejlesztéseket az adott területen megvalósítandó ágazati és regionális fejlesztések egymást kiegészítő jellege, szinergiája határozza meg, különös tekintettel arra, hogy itt található az ország fővárosa, ami különösen fontossá teszi, hogy az országos fejlesztések, az ország központjának fejlesztési szükségletei és a régió fejlesztései összhangban legyenek.

2.6. A GOP EX ANTE ÉRTÉKELÉSÉNEK ÖSSZEFOGLALÓJA

2.6.1. Az ex ante értékelés folyamata

Az 1083/2006 (EC) számú, a strukturális alapok 2007-2013-as programozási időszakára vonatkozó tanácsi rendeletben foglaltaknak megfelelően, a Gazdaságfejlesztési Operatív Programot független szakértők által végzett ex ante értékelésnek kellett alávetni. Az értékelést, a PricewaterhouseCoopers budapesti irodájának vezetésével a KPMG budapesti irodája és a Fitzpatrick Associates Economic Consultants Ltd. közös konzorciumban végezte.

A vonatkozó Általános Rendelet 48. cikkelye szerint, az ex ante értékelés fő célja az operatív programhoz rendelt költségvetési források elosztásának optimalizálása és a program minőségének javítása. Az értékelés feladata az elmaradások és fejlődési potenciál azonosítása, a kitűzött célok és a várt eredmények, a számszerűsített célok és a stratégia koherenciájának értékelése.

---

[59] A Közép-magyarországi régió területére vonatkozóan – mivel az a „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás" célkitűzés alá tartozik – önálló operatív program készül.

Az ex ante értékelés a tervezőkkel folyamatos és szoros együttműködésben alakult ki. Az értékelés 2006. márciusában kezdődött, és várhatóan 2007. március 31-ig tart. A tervezők és az értékelők – nemzetközi szakértőkkel együtt – eddig összesen 14 közös műhelymunkán vettek részt, ahol szisztematikusan áttekintették és megvitatták a programtervezet felépítését, fő stratégiai kérdéseit (céljait, beavatkozás-struktúráját), indikátorait. Az ex ante értékelők számos megbeszélést folytattak az érintett beavatkozási területek szakértőivel, a GKM gazdasági-társadalmi partnerei közé tartozó szakmai szövetségekkel.

A program jelenlegi változata áttekinthetőbb, világosabb lett, és helyenként érdemi kiegészítésekkel lett gazdagabb az ex ante értékelés hatására.

2.6.2. Az ex ante értékelés kulcskérdései

Az Európai Bizottság a 2007-2013-as programozási periódusra szóló ex ante értékelésére vonatkozó munkaanyagát figyelembe véve, az értékelés a GOP kormány által elfogadott (2006. november 29.) változata kapcsán hat kulcskérdésre összpontosított.

1. A program olyan stratégiát tartalmaz-e, mely képes az érintett régiókat, illetve szektorokat érő kihívások kezelésére?

Az OP jelenlegi változata a korábbiakhoz képest jelentős előrelépést mutat a stratégiai megközelítés alkalmazása terén. A célkitűzések és beavatkozások további pontosítására.a kétéves akciótervekben kerülhet sor, a készülő gazdaságfejlesztési stratégiával összhangban.

A jelenlegi stratégia általánosságban összhangban van az eddigi fejlesztéspolitikai gyakorlattal és tapasztalatokkal, a tervezők szakpolitikai törekvéseivel, a gazdasági szereplőinek várakozásaival, abszorpciós potenciáljával.

Az értékelők korábbi javaslataikban rámutattak arra, hogy a helyzetelemzés és az alkalmazott stratégia között világosabb összefüggések létrehozására kell törekedni, hogy az a magyar gazdaság jelenlegi versenyképességi szükségleteire és lehetőségeire, a produktív szektor fejlesztési igényeire jobban reagáljon.

Ezen javaslatok egy részét a tervezők elfogadták, ameddig ez összhangban volt ágazatilag-, területileg- és vállalati szegmens szerint semlegesebb, a támogatási lehetőségek közötti szabadabb választást lehetővé tevő megközelítésükkel. Az értékelők továbbra is látnak lehetőséget a célcsoportok igényeinek, problémáinak alaposabb feltérképezésére (ágazati-vállalati-regionális felmérések, tanulmányok által), és ez alapján a beavatkozások későbbi pontosítására, specifikus akciók indítására.

A vállalatok innovációs tevékenységének ösztönzése terén – az 1. és 2. prioritási tengelyben egyaránt – a GOP-ban kialakított beavatkozások által megszólítható célcsoport a korábbi programénál tágabb. Ez az értékelők véleménye szerint az akcióterv kidolgozása során még tovább tágítható, a nem innovatív, nagy hatékonyság-javítási potenciállal rendelkező vállalkozásoknak az innovációba való proaktív bevonására helyezett erőteljesebb hangsúlyok révén.

Az értékelők benyomása szerint a tervezés ideális menete nem tudott kellően érvényesülni, ezért nem tudták megállapítani, hogy a javasolt beavatkozásokon túl a tervezés során milyen mélységben történt meg az alternatív megközelítések és beavatkozások vizsgálata.

2. A program jól meghatározott-e, világos célokkal és prioritásokkal rendelkezik-e? Ezek a célok reálisan elérhetőek-e a különböző prioritásokhoz rendelt pénzügyi források felhasználásával?

Az értékelők véleménye szerint a prioritásokhoz kapcsolódó célok a lehetőségekhez mérten jól definiáltak. Az értékelők részéről ebben a témában is számos javaslat született, melyek nagy részét a tervezők szintén elfogadták.

Az ex ante értékelők szerint az 1. prioritási tengely kapcsán fennáll a veszélye a piaci igényekkel nem tökéletesen találkozó felsőoktatási és kutatóintézeti K+F kapacitások intézményfinanszírozásának. Ez a veszély minimalizálható az akcióterv és a pályázati felhívások megfelelő megfogalmazásával, és az ezt (illetve a projektvégrehajtás várható eredményeit) követő indikátorok gondos megválasztásával.

A 2. prioritási tengely kapcsán problémát okozhat a tapasztalatok szerint viszonylag korlátozott források nem kellően fókuszált felhasználása.

A 3. prioritási tengelyben nem kellően látható, hogy a zömmel kínálat-orientált beavatkozások mennyire fognak a valós igényekkel találkozni, és áttételes hatásuk révén milyen mértékben képesek előmozdítani a gazdasági növekedést.

A célértékek kidolgozása során az ex ante értékelők folyamatosan jelezték észrevételeiket arról, hogy a forráselosztás mennyiben alkalmas a kitűzött célok elérésére.

3. Koherens-e a stratégia a regionális, nemzeti illetve közösségi politikákkal (beleértve az Új Magyarország Fejlesztési Tervet is)? Összhangban van-e a stratégia a lisszaboni célokkal?

Az OP prioritásainak alapja a Közösségi Stratégiai Iránymutatások, az Új Magyarország Fejlesztési Terv, valamint a lisszaboni Nemzeti Akcióprogram. A stratégia ennek megfelelően – a prioritások, prioritáscélok és beavatkozási területek szintjén – kellőképpen konzisztens a releváns közösségi és nemzeti szakpolitikákkal (beleértve a készülő kkv- és TTI-stratégiákat is).

A program jól megszólít egy aránylag kis, versenyképes, nagy növekedési potenciállal rendelkező vállalati célcsoportot (habár a pénzügyi eszközök prioritástengely a mikro- és kisvállalatok szélesebb körét is célozza), így a növekedési céllal konzisztens.

A lisszaboni foglalkoztatási cél, illetve a területi (regionális- és regionális szint alatti) kohézió terén, mivel a GOP ezek előmozdításához kevésbé tud hozzájárulni, csak mérsékelt hatások várhatók. A Regionális Operatív Programokkal való lehatárolás ugyanakkor, a szinergiák megfelelő kiaknázása esetén alapot adhat a területi kohézió célkitűzéseinek jobb teljesítésére.

Az ÚMFT versenyképességi céljai elérésében a GOP játssza a legfontosabb szerepet az operatív programok közül. A hatások maximalizálása érdekében azonban az értékelők szükségesnek tartják az egyéb releváns programokkal való szinergiák alaposabb megtervezését a társprogramok tervezőivel való szoros szakmai együttműködés folytatásával. Ennek során speciális figyelmet kell fordítani a Közép-magyarországi régió programjára, ahol a kiegészítő jelleg másképp érvényesül, mint a „konvergencia" régiókban megvalósuló szektorális és regionális programok esetében.

4. Megfelelő indikátorok vannak-e hozzárendelve a kitűzött célokhoz, és ezek az indikátorok és a hozzájuk tartozó célértékek megfelelő alapot szolgáltatnak-e a későbbi monitoringhoz és teljesítményértékeléshez?

A javasolt indikátor-rendszer a Bizottság és az NFÜ értékelési módszertanára épül. Az értékelők többször konzultáltak a tervezőkkel az OP-ban szereplő indikátorrendszer kialakításánál, melynek során a nemzetközi tapasztalatokat is figyelembe vették.

A bemutatott rendszer, az operacionalizálást követően várhatóan alkalmas lehet az OP nyomon követésére és értékelésére. ÚMFT szintű problémát jelenthet ugyanakkor az adatgyűjtési rendszerhez való hozzájutás nehézsége. Az értékelők szerint a legcélravezetőbb, ha a végrehajtás első éveiben az NFÜ folyamatos figyelmet szentel ezeknek a problémáknak.

5. Mik lesznek a program várható (számszerűsíthető) hatásai?

Amennyiben a végrehajtás megfelelő ütemben történik, a beavatkozások megvalósítása során az IH képes a hatékony nyomon követésre és a szükséges kiigazítások rugalmas megtételére, valószínű, hogy az abszorpció biztosítható lehet, és a program megfelelően eredményes és hatékony lesz.

Ugyanakkor az elérhető hatások függnek majd a belső (piaci) környezettől, a támogató jellegű makrogazdasági szakpolitikától vagy a Konvergencia Program következményeitől, a megfelelő szabályrendszertől és a más OP-k keretein belül létrejött beruházások további hatásaitól. Mindezek olyan szakpolitikai eredetű kockázatokat jelentenek, melyek folyamatos figyelésére és értékelésére megkülönböztetett figyelmet kell fordítani.

6. Támogatja-e a végrehajtási rendszer a programban kitűzött célok elérését?

Az OP és a végrehajtási rendszer is alapvető változásokon ment keresztül a korábbi időszakhoz képest. A GOP megvalósítására az előző időszak programját lebonyolító több közreműködő szervezet összevonásával egy egységes KSZ-t állítanak fel a magyar hatóságok. Ennek jogi-, szervezeti- és infrastrukturális kialakítása jelenleg is folyamatban van. Mivel a végrehajtás minősége nagymértékben meghatározza az operatív programban kitűzött célok megvalósításának sikerét, a hatóságoknak törekedniük kell a végrehajtási intézményrendszer mielőbbi és minél átgondoltabb felállítására.

A korábbi KSZ-ek munkatársainak, felhalmozott tudásának átvételével az új KSZ várhatóan alkalmas lesz a program szabályszerű lebonyolítására. Természetesen ehhez szükséges a felkészülés a megszokott feladatokon túl, más jellegű, esetenként megnövekedett feladatokra: a program egyes beavatkozásainak újszerűsége (komplexitása) miatt ugyanis nagyobb felelősség hárul a végrehajtó intézményrendszerre.

2.6.3. Az ex ante értékelők észrevételeire adott tervezői válaszok

Összességében a tervező hatóság nagy segítségére volt az értékelés folyamata, amelynek eredményeképpen az OP stratégiájának és szövegének végső változatát az értékelőkkel folytatott szoros együttműködésben dolgozták ki.

Fennmaradt azonban néhány olyan kérdés, amit a tervezők továbbra is eltérően ítélnek meg:

- A program olyan stratégiát tartalmaz, mely képes az érintett régiókat, illetve szektorokat érő kihívások kezelésére. A tervezők stratégiai megközelítése maga az ágazatok szerinti lehető legnagyobb semlegesség elérésére irányul, mivel a GKM Versenyképességi koncepciójával összhangban úgy vélik, a visszaigazolt piaci siker alapján egységesen kell a vállalati szektor versenyképességét növelni, nem a győztes ágazatok előzetes állami kijelölésével. Ennek megfelelően a kérdést nem ágazatspecifikus műveletek indításával, hanem a piaci sikert mérő értékelési szempontok kidolgozásával kívánják megoldani. Ugyanakkor a területi és vállalatméret szerinti kohézió/felzárkóztatás fontos szerepet tölt be a GOP-ban, amit az e célokhoz hozzájáruló önálló műveletek indítása is jelez.
- A tervezés „ideális menete" valóban nem érvényesülhetett a kívánatos mértékben, azonban figyelembe kell venni a kikerülhetetlen, a tervezést hátráltató külső kényszerek

mellett az OP tervezését előmozdító fejleményeket is, többek között az OP-val párhuzamosan készített ágazati stratégiák (KKV, TTI) megszületését és kormányzati elfogadását, vagy a GVOP programozási és végrehajtási tapasztalatainak feldolgozását (midterm értékelés), amelyek mind segítették a stratégiai tervezés jobb megalapozását.

- A pénzügyi források felhasználásával kapcsolatos problémákat kezelik a megalkotott végrehajtási szabályok:
  - Az 1. prioritási tengely kapcsán a piaci igényekkel nem találkozó felsőoktatási és kutatóintézeti K+F kapacitások intézményfinanszírozásának veszélye kiküszöbölhető azzal, hogy közfinanszírozású kutatóhely nem lehet a GOP közvetlen kedvezményezettje.
  - A 2. prioritási tengely kapcsán a korlátozott források fókuszált felhasználását biztosítja, hogy csak a kellően növekedésorientált vállalkozások komplex fejlesztései kerülnek támogatásra, ezzel biztosítva a támogatás megtérülését nemzetgazdasági szinten is.
- A fejlesztéseknek az ESZA típusú fejlesztésekkel való koherenciáját az OP-n belül sikerült biztosítani a 10%-os átjárhatóság (*flexibility*) lehetőségének tudatos kiaknázása révén (különösen az 1. prioritási tengelyben).

Az indikátorok kapcsán az OP tervezők egyetértenek az adatgyűjtés és a monitoring intézményrendszere fontosságának hangsúlyozásával. Az ÚMFT-szintű kérdést megnyugtatóan rendezni szükséges

2.7. HIVATALOS NYILATKOZAT A GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OP STRATÉGIAI KÖRNYEZETI VIZSGÁLATÁRÓL

Az OP jelen fejezete az OP stratégiai környezeti vizsgálatához kapcsolódóan összefoglaló ismertetést ad arról, hogy a környezeti szempontok hogyan kerültek beillesztésre a Gazdaságfejlesztési Operatív programba, hogy a környezeti jelentés, a konzultáció során kifejtett vélemények, valamint a határon átnyúló hatások vizsgálatának eredményei miképpen kerültek figyelembe vételre az operatív program tervezése és elfogadása során. Továbbá, hogy milyen okok indokolták az elfogadott programba került alternatíva választását a szóba került egyéb ésszerű alternatívák ismeretében. Ezeken túl bemutatásra kerül, hogy milyen intézkedéseket határozott meg az OP a környezeti szempontokhoz kapcsolódó nyomonkövetéssel kapcsolatban.

Jelen fejezet egyúttal (az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 11. paragrafusa, valamint az Európai Parlament és a Tanács 2001. június 27-i bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42/EK Irányelve 9. cikke értelmében) a Magyar Köztársaság Kormányának az elfogadott operatív program tekintetében tett **hivatalos nyilatkozattétel**e is.

Az OP stratégiai környezeti vizsgálatának menete

A fenntarthatóság és a környezeti szempontok érvényesítésének elősegítése céljából és a jogszabályi előírások (az Európai Parlament és a Tanács 2001/42 EK irányelve – a továbbiakban Irányelv –, valamint annak hazai jogszabályi adaptációját jelentő 2/2005 (I. 11.) Kormányrendelet „Az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról" – továbbiakban Kormányrendelet) teljesítése érdekében az Nemzeti Fejlesztési Hivatal (a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség - továbbiakban NFÜ - jogelőd szervezete) gondoskodott az operatív programokra vonatkozó stratégiai környezeti vizsgálatok (SKV) elkészítéséről. A környezeti vizsgálat célja volt, hogy az ex-

ante értékelőkkel és a társadalmi partnerekkel együttműködve elősegítse az ÚMFT operatív programjainak készítése során a környezeti és komplex fenntarthatósági szempontok integrálását, érvényesítését.

Az SKV folyamatban különös hangsúlyt helyeztünk a partnerségre, illetve a partnerek tájékoztatására, valamint a partnerek véleményének tervezőkkel való megismertetésére és megtárgyalására.

Az SKV folyamat végigvitelére az OP-k elkészítéséért felelős NFÜ nyílt közbeszerzés keretében a Respect Kft. által vezetett konzorciumot[60] választotta ki.

Az SKV jelentésnek a Kormányrendelet 4. melléklete (és az Irányelv 1. melléklete) alapján kidolgozott tematikája 2006. június 15. és július 17. között a hivatalos és társadalmi partnerek által véleményezhető volt (a Kormányrendelet 7. § szerint), illetve 2006. június 19-én partnerségi fórum keretében megvitatásra is került. A Kormányrendelet 3. melléklete által meghatározott hivatalos szervek, valamint a meghívott civil és tudományos szervezetek, illetve kormányzati szervek képviselői részt vettek a fórumon, és egy részük írásban is élt a véleményezés lehetőségével.

Az SKV-t az elfogadott módszertan és tematika szerint a tervezőkkel történt dokumentált egyeztetések segítették.

A Gazdaságfejlesztési OP készítésekor a hivatalos, államigazgatási, valamint a társadalmi partnerek több alkalommal kaptak lehetőséget véleményük, ezen belül különösen környezeti-fenntarthatósági szempontú véleményeik kifejtésére, illetve ezeknek a tervezők felé történő közvetítésére:

- A Gazdaságfejlesztési OP első társadalmi partnersége során (2006. október 18. - november 8., a társadalmi partnerek környezeti véleményeik beépüléséről 2007 február 14-től - május 31-ig névre szóló levélben tájékoztatást is kaptak)
- Az ex ante értékelés folyamatában (hivatalos és államigazgatási partnerek bevonásval)
- Az SKV értékelés folyamatában (az SKV-t végzők több civil szervezettel álltak kapcsolatban)
- Az SKV jelentés és az alapját képező OP konzultációja során (2006. november 15 - december 14, amelyben valamennyi társadalmi szereplő számára nyitott volt a lehetőség, továbbá az érintett környezetvédelmi civil és kormányzati szervezetek külön célzott felkérést is kaptak a részvételre)

Az említett egyeztetési folyamatok mindegyikének az OP október 16-i verziója képezte az alapját. A fenti egyeztetések lezárulása után az OP-ba beépültek azok megállapításai.

Az elkészült SKV jelentésről a vizsgálat alapját képező GOP verzióval együttesen 2006. november 15-től 30 napos konzultációra került sor a Kormányrendelet 8. §-a és az Irányelv 6. cikke alapján, a jogszabályok által meghatározott hivatalos, illetve kibővített társadalmi és civil partnerek körében, továbbá a teljes nyilvánosság által is hozzáférhetően (a Kormányrendelet 8.§ (5) alapján) az NFÜ honlapján és egy országos napilapban meghirdetve.

Az SKV konzultációja során a társadalmi partnerek számára az NFÜ több csatornás egyeztetési lehetőséget biztosított, részben az NFÜ saját honlapján, részben egy e célra létrehozott internetes felületen. A GOP esetében 2006. november 22-én egy fórum került megrendezésre a Kormányrendelet által meghatározott körben, kiegészítve további társadalmi szervezetekkel.

---

[60] A konzorcium további tagjai: Budapesti Corvinus Egyetem (Környezetgazdaságtani és Technológiai Tanszék, valamint a Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék), Környezettudatos Vállalatirányítás Egyesület és a BFH Európa Kft.

Az SKV folyamata során beérkezett észrevételek megerősítették az SKV-t végzők észrevételeit, egyben ki is egészítették azokat. Az SKV készítői a jelentést a konzultáción beérkezett véleményekkel bővítették, majd a kibővített verziót megvitatták a tervezőkkel. Ezen egyeztetéseket követően véglegesített OP-k kerültek benyújtásra a Bizottságnak. A program benyújtása után az NFÜ nyilvánossá tette a végső jelentést és annak összefoglalóját a honlapján (*www.nfu.gov.hu)* A végső környezeti jelentésből világosan bemutatja azt is, hogy hol és hogyan változott az OP az SKV hatására.

Összefoglaló ismertetés arról, hogy a környezeti szempontokat hogyan illesztették be a programba

Az SKV jelentések részét képezték az SKV ajánlásokra adott tételes tervezői válaszok. A dokumentum „A Gazdaságfejlesztési és a Közlekedési Operatív Program környezeti vizsgálata", amely elérhető az NFÜ honlapjáról.

A jelentés legfontosabb megállapításai és azok figyelembevételével kapcsolatos tervezői válaszok a következők:

Vélemények, javaslatok	**Válaszok** Milyen okok miatt választották az elfogadott programot a szóba került egyéb ésszerű alternatívák ismeretében?
Egyes célok egymással ellentétes irányba is hathatnak. (például ha a kutatás-fejlesztési célnak megfelelően több támogatásban részesülnek a nagyvállalatok, mint a kkv-k, akkor ez a második cél /a vállalatok jövedelemtermelő képességének erősítése/ esetében is a nagyvállalatok pozícióját erősíti a kkv szektor rovására)	Az egyes beavatkozások külön hangsúlyt fektetnek a kis- és középvállalkozásokra és számos pozitív eszköz is rendelkezésre áll a KKV-k támogatására annak érdekében, hogy a fejlettebb vállalatokkal felvegyék a versenyt. Ilyenek például: tanácsadási szolgáltatások, hálózatosodási lehetőségek, információ biztosítása. A legfontosabb beavatkozások a K+F, az együttműködés, a spin-off és start-up innovációs tevékenységek támogatása.
A fenntarthatósággal összhangban lévő K+F tevékenységeket szükséges támogatni, az annak ellentmondó K+F rovására. A K+F tevékenység támogatásának megítélésekor minden esetben mérlegelni kell a fejlesztések társadalmi hasznát, illetve ökológiai és humán-egészségügyi kockázatait. Az elővigyázatosság elvét minden esetben alkalmazni kell.	A fenntarthatóság az egész ÚMFT-ben megjelenő horizontális elv. Ennek megfelelően minden pályázatnál biztosítani kell az ökológiai és társadalmi fenntarthatóságot. A várható kockázatok elemzése kötelező része a környezeti hatósági engedélyeztetési eljárásnak.
A biotechnológiai fejlesztések közül csak azok fogadhatók el, amelyek az élőhelyeket/biodiverzitást nem veszélyeztetik.	Egyetértünk. A beruházások előfeltétele a kötelező környezeti hatósági engedélyezési eljárás.
Az üzleti környezet fejlesztése jelentős környezeti kockázattal jár.	Egyetértünk. A beruházások előfeltétele a kötelező környezeti hatósági engedélyezési eljárás.
A kkv-k hatékonyságának növelésekor a tudásintenzív és munkaerőigényes ágazatok	Egyetértünk. Számos intézkedés célja az új munkahelyek teremtése és a területi

hangsúlyosabb fejlesztése javasolt.	különbségek kiegyenlítése.
A mikro-, kis- és középvállalatok támogatása kívánatos a nagyvállalatokkal szemben.	Amint az a 3.2. fejezetben megtalálható, a A nagyvállalatok támogatása érdemben járul hozzá a kkv szektor fejlődéséhez a multiplikátor hatáson keresztül (pl. közvetett foglalkoztatási hatás, beszállítói kapcsolatok, legjobb gyakorlatok elterjedése). Ugyanakkor a nagyvállalatok közvetlen vállalati támogatásait a teljes program időszak alatt folyamatosan nyomon követjük a monitoring rendszerben. A piactorzító hatást elkerülve a második prioritásban a konstrukcióknak csak egy része lesz nyitott a kkv-k mellett a nagyvállalatok számára is. A nagyvállalatok számára is elérhető konstrukcióknál az elnyerhető támogatás felső korlátja úgy kerül megállapításra, hogy az semmiképpen sem jár az egyes vállalatok magatartását döntően befolyásoló piactorzító hatással. Emellett a nagyvállalati támogatások esetében a támogatások feltétele, hogy a létrehozott kapacitást öt évig szükséges fenntartani
Törekedni kell arra, hogy a telephelyfejlesztés az elmaradott régiókban is nagy hangsúlyt kapjon, és így a területi kiegyenlítődés irányába hasson.	Egyetértünk. A kérdés jelenleg a regionális OP-kban szerepel.
A dokumentumban szereplő indikátorok mellett az SKV jelentés javasolja egyéb indikátorok megjelenítését is, különösen a kkv-kkal kapcsolatos hatások jobb megítélése érdekében.	Az SKV javaslatára az OP monitoring rendszerébe integráltan kibővült a fenntarthatóság szempontjából fontos kulcsindikátorokkal, így különösen „az egységnyi energiafelhasználásra jutó vállalati bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a releváns GOP-beavatkozások keretében támogatott vállalkozásoknál” mutatóra, illetve az SKV által javasoltan ahol releváns az indikátorok a KKV célcsoportjára történő bontásban is mérésre kerülnek .
Az SKV értékelés javasolja az integrált térségi értékelések és monitoring bevezetését és alkalmazását, amelyeknek nélkülözhetetlen alapja a térségek ökológiai rendszereinek térinformatikai alapú állapotértékelése, valamint térbeli és időbeli mintázatának elemzése (például MÉTA[61] Program alapján). A részletes értékelési szempontok és monitoring kialakítását az akciótervek mellett, azok készítésével párhuzamosan elkészíteni javasolt	Az OP monitoring rendszerébe beépítésre kerül a követő intézkedések terve.

[61] *Magyarország Élőhelyeinek Térképi Adatbázisa, MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót*

SKV követő intézkedések programját önálló dokumentumban szükséges rögzíteni minden operatív program esetében.	

Az SKV javaslatára került kialakításra a GOP fenntarthatósági politikája, melyet az OP 2.4.2. fejezete tartalmaz.

A hatóságok és a társadalmi szervezetek véleménye és az arra adott tervezői válaszok összefoglalása

A konzultáció során az GOP környezeti vizsgálatával kapcsolatosan beérkezett megállapítások jórészt megerősítették az SKV jelentés megállapításait, illetve további kiegészítéseket javasoltak.

Vélemények	**Válaszok** Milyen okok miatt választották az elfogadott programot a szóba került egyéb ésszerű alternatívák ismeretében?
Az Országos Környezetvédelmi Tanács szorgalmazza, hogy minden program hatásvizsgálata a Víz Keret Irányelv (VKI) szabályainak megfelelően, valamint a klímaérzékenység szempontjának hangsúlyozott vizsgálatával egészüljön ki.	Az értékelési tervben a tervezett horizontális és fenntarthatósági értékelés során kiemelt szempontként lesz figyelembe véve.
Civil szervezetek véleménye szerint a GOP-ban olyan folyamatok is szerepelnek, amelyek nagyon jól terjednek mindenféle állami beavatkozástól függetlenül is, és a támogatásuk piactorzítóvá válhat.	Amint az a 3.2. fejezetben A piactorzító hatást elkerülve a második prioritásban a konstrukcióknak csak egy része lesz nyitott a kkv-k mellett a nagyvállalatok számára is. A nagyvállalatok számára is elérhető konstrukcióknál az elnyerhető támogatás felső korlátja úgy kerül megállapításra, hogy az semmiképpen sem jár az egyes vállalatok magatartását döntően befolyásoló piactorzító hatással.
Mind a hatóságok, mind a civil szervezetek hangsúlyozták a követő intézkedések kidolgozását környezeti és fenntarthatósági szempontból is megfelelő módon, a civil szektor részvételét a végrehajtásban, és a horizontális politikáknál megfogalmazott alapelvek alapján fenntarthatósági (vagy horizontális) minimumkritériumok meghatározását, amelyek a pályázás alapvető feltételeként jelennek meg.	ld. a 2.1.4. Monitoring intézkedések c. fejezetet.

Határokon átnyúló hatások[62]

Az SKV során az értékelés megvizsgálta, hogy az OP stratégiai dokumentum jellegéből adódóan, az abban foglalt információk részletezettsége alapján érdemben megállapíthatóak–e jelentős határon átnyúló hatások, és ezért szükséges-e határon átnyúló konzultációk lefolytatása. Az SKV során megállapítást nyert, hogy az OP szövege alapján a tervezett stratégiai lépések és beavatkozások területi jellege, megvalósításának a környezet állapotát befolyásoló tevékenységi szintű lebontása nem beazonosítható, ezért nem állnak rendelkezésre a konkrét területi hatások – így a határon átnyúló hatások – elemzéséhez szükséges információk.

Az SKV értékelés arra hívta fel a figyelmet, hogy a stratégiai dokumentumok hierarchiájában az Irányelv 4. cikk (3) bekezdés alapján elsősorban az OP-t megelőzően készült, annak alapjául szolgáló ágazati stratégiai programokat , koncepciókat lehet ebből a szempontból vizsgálni, illetve az OP-t követő alacsonyabb szinteken (az akciótervekben, pályázati kiírásokban) a szükséges részletes adatok rendelkezésre állása után szükséges érdemben vizsgálni, hogy felmerülnek-e határon átnyúló jelentős hatások. Ennek megfelelően, a magyar Kormány szomszédos országok kormányaival folyatott kétoldalú tanácskozásokon ismertette az ÚMFT szintű elképzeléseit, mint a tervek stratégiai hierarchiában az OP-k felett álló stratégiai keretét. Ezen túlmenően a GOP 2007-2008. évi akciótervei esetében az akcióterv SKV folyamat keretében a határon átnyúló hatásokról egyeztetési anyag készült, melyet valamennyi szomszédos állam környezetvédelemért felelős hatóságának levélben megküldtünk. A határon átnyúló hatások akciótervek szintjén történő vizsgálatára és konzultációjára a teljes tervezési periódus (2007-2013) tekintetében elkötelezzük magunkat.

Monitoring intézkedések[63]

Mivel a GOP tervezői maguk is egyetértenek az SKV-val abban, hogy az OP-tervezés szintjén kiküszöbölhetetlen probléma, hogy az egyes célok egymással ellentétes irányban is hathatnak. Mivel az általános szintű szöveg alapján nem ítélhető meg a támogatások egyedi környezeti hatása, egyetértve az SKV javaslatával a GOP akcióterveinek és végrehajtásának folyamatai során, vagyis a GOP további tervezési szintjein (akciótervek, pályázati kiírások) konkrét egyedi mérlegelés tárgyává kell tenni fenntarthatósági szempontból a lehetséges alternatív támogatási megoldásokat. Az erre vonatkozó garanciális elemek ezért részletesen megjelenítésre kerültek a GOP végrehajtási fejezetében, különös tekintettel

- a pályázatok támogatásának befogadhatósági feltételeként megszabott fenntarthatósági kritériumra (minimum kritérium),
- a fenntarthatóság elvét segítő fenntarthatósági útmutató elkészítésére,
- a monitoring bizottságokban delegált környezetvédelmi szervezeti tagságra,
- a fenntarthatóság szempontjából elvégzett értékelésekre,
- valamint a jogszabályi kötelezettségből is adódóan az akciótervekre elvégzendő stratégiai környezeti vizsgálatra.

Az OP indikátorrendszerén keresztül folyamatos monitorozásra kerül az OP előrehaladása, köztük a horizontális szempontok megvalósulása is.

---

[62] A Kormányrendelet 9. § és az Irányelv 7 bekezdésének megfelelően.

[63] A Kormányrendelet 12.§ és az Irányelv 10. bekezdése alapján

Ezeket a követő intézkedéseket a GOP monitoring és végrehajtási rendszerébe integráltan építette be az átfedések elkerülése érdekében.

3. PRIORITÁSI TENGELYEK

Összhangban az Új Magyarország Fejlesztési Tervvel és a Nemzeti Akcióprogramban megfogalmazottakkal, a helyzetelemzés és SWOT segítségével levezetett célrendszer teljesítéséhez a következő stratégiai prioritások fogalmazhatók meg a Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében:

1. prioritási tengely: K+F és innováció a versenyképességért
2. prioritási tengely: A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése
3. prioritási tengely: A modern üzleti környezet erősítése
4. prioritási tengely: Pénzügyi eszközök

A prioritási tengelyeken belül megfogalmazódó beavatkozások szükségességét a helyzetértékelésben bemutatott problémák és lehetőségek indokolják. A magyar gazdaság versenyképességének javítása érdekében szükséges a piaci elégtelenségek (mikroszinten a növekedési korlátok) feloldása, illetve a kitörési lehetőségek megragadásának ösztönzése, amihez fontos állami eszközként elengedhetetlen a fejlesztéspolitika proaktív alkalmazása. Alapelvnek tekintjük ugyanakkor a piaci viszonyokba való lehető legkisebb mértékű, elsősorban a kudarcok orvoslását célzó beavatkozások kialakítását, a GOP-intézkedések lehetőleg versenyt erősítő, ösztönző alkalmazását.

A GOP specifikus céljainak és prioritási tengelyeinek kapcsolata.				
Specifikus célok	Prioritások			
	K+F és innováció a versenyképességért	A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	A modern üzleti környezet erősítése	Pénzügyi eszközök
A K+F és innovációs kapacitás, aktivitás, illetve együttműködés növelése	+++	+	+	+
A vállalati kapacitások komplex fejlesztése	+	+++	+	++
Az üzleti környezet fejlesztése	++	++	+++	++
A kkv-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének elősegítése	+	+	++	+++

Megj.: a '+' jelek száma a kapcsolat erősségét mutatja ('+++' a legerősebb).

3.1. K+F ÉS INNOVÁCIÓ A VERSENYKÉPESSÉGÉRT

Az alacsony hazai vállalati K+F és innovációs aktivitás növelésének, a létező kapacitások és eredmények jobb hasznosításának, illetve a K+F+I folyamat szereplői közötti együttműködésnek

az ösztönzése azok a kiemelten fontos területek, amelyekre a prioritási tengely fókuszál. Ezeket az operatív célokat a GOP főként a vállalati kutatási projektek konkrét termékig/szolgáltatásig, sőt ezek piacra viteléig terjedő támogatásával, illetve a K+F és innováció intézményi, infrastrukturális és humánerőforrás feltételeinek fejlesztésével kívánja elérni.

A prioritási tengelyeken belül szerepet kell kapnia néhány kiemelt – a középtávú tudomány-, technológia- és innovációpolitikai stratégiában meghatározott – tudományterület fokozott támogatásának, ezzel ösztönözve magas színvonalú kutatóhelyek létrehozását és fenntartását; a modern, koncentrált K+F infrastrukturális háttér kialakítását; a szektorok közötti és a vállalkozások közötti tudás- és technológiatranszfert; a kutatási szféra hálózatosodottságának és nemzetközi kapcsolatainak bővülését; illetve a szakemberek (tovább)képzésének és a szakembercserének a folyamatát.

Piacorientált K+F támogatása és a kutatási-technológiai együttműködések ösztönzése

Intézkedés célja

A tudás minél jobb piaci hasznosulása érdekében kiemelkedő fontosságú az elsősorban üzleti célú, de nagyobb megtérülési kockázatú K+F projektek támogatása, különösen a vállalkozások vezető szerepe mellett az egyetemek és kutatóintézetek együttműködésével folytatott alkalmazott kutatás és kísérleti fejlesztés ösztönzése, majd az eredmények piacra juttatása. Az intézkedés célja ezért olyan, elsősorban együttműködésben végzett kutatási projektek támogatása, amelyek kutatási eredményekre támaszkodva korszerű, magas értéket képviselő, piacképes termékek, eljárások és szolgáltatások létrejöttét eredményezik.

Intézkedés tartalma

Az intézkedés ösztönzi a gazdaságban hasznosuló olyan **ipari kutatás és kísérleti fejlesztési** tevékenységet, amely a vállalkozások, egyetemek és kutatóintézetek közötti szoros innovációs **együttműködésben** valósul meg, valamint támogatást biztosít korszerű kutatási infrastruktúra kialakításához, szabadalmak bejelentéséhez, bizonyos kiemelt jelentőségű területeken a hasznosítható tudás utánpótlásának megteremtése érdekében.

A támogatott projektek integráns része a későbbi tényleges piaci hasznosításra való törekvés. Önálló pályázatot ezért csak vállalkozás nyújthat be, ill. pályázati együttműködéseket csak vállalatok vezethetnek. A projektek értékelésében elsődlegesek a **hasznosíthatóság**, a hatékonyság és az eredményesség szempontjai. A közös fejlesztési projektek indítása, sőt egyes esetekben a közös kutatókapacitások létrehozása és humán erőforrás kapacitások összehangolt fejlesztése egyaránt hozzájárulhat a vállalkozások innovációs készségének javításához

Az intézkedés a vállalkozások és a szakpolitika elvárásainak közvetítésével, illetve a piaci visszajelzések révén járul hozzá a hazai kutatási tevékenységek orientálásához, fókuszálásához. A közös fejlesztési projektek indítása, sőt egyes esetekben a közös kutatókapacitások létrehozása és humán erőforrás kapacitások összehangolt fejlesztése egyaránt hozzájárulhat a vállalkozások innovációs készségének javításához.

Az intézkedésben megjelenik a jelenlegi egyetemi és kutatóintézeti kapacitásokra épülő, azok K+F eredményeinek jobb hasznosítását célzó, a szükséges kutatási infrastruktúra-fejlesztést tartalmazó fejlesztések támogatása is, egyszerre biztosítva a fejlesztések koncentrálását és célzását, valamint a területi kohézió előmozdítását. Ezzel hozzájárul a K+F iránti vállalati kereslet kutatóhelyek számára történő visszacsatolásához, illetve a technológiatranszfer előmozdítására alkalmas – egyetemek/kutatóintézetek és vállalatok közötti – együttműködések ösztönzéséhez.

Intézkedés célcsoportja: Gazdasági társaságok, illetve költségvetési vagy közhasznú kutatóhely tulajdonosi részvételével működő, non-profit gazdasági társaságok.

Támogatható tevékenységek[64]:

- K+F projekt (ipari kutatás„kísérleti fejlesztés);
- Kkv-k iparjogvédelme;

Innovációs klaszterek támogatása

Intézkedés célja

Az intézkedés célja a fejlesztési/versenyképességi pólus ÚMFT zászlóshajó programhoz kapcsolódóan **akkreditált[65] innovációs pólus klaszterek** létrehozása és „nemzetközileg is láthatóvá" fejlesztése, elsősorban a meglevő K+F+I együttműködések és szolgáltató infrastruktúra (az **innovációs és technológiai parkok**) bázisán.

Intézkedés tartalma

Az intézkedés az innovációs klaszterek akkreditációra való felkészítése érdekében közvetlenül is hozzájárul az induló innovációs együttműködések hálózati menedzsmentjének fejlesztéséhez.

Ezen túlmenően azonban az intézkedés segíti olyan (térben is) koncentrált, üzleti alapon működő innovációs és technológiai parkok (kutatási és innovációs szolgáltató és kompetenciaközpontok) kialakítását, amelyek a klasztertagok, illetve az adott ágazatba tartozó valamennyi vállalkozás számára egyedi, testreszabott K+F+I szolgáltatások széles skáláját[66] képesek nyújtani, illetve megfelelő kutatási és IKT infrastruktúrát, kompetenciaközpontot, technológiai inkubátort és platformot is létrehoznak az együttműködő kkv-k kutatási tevékenységének segítésére. A meglévő, vagy indokolt esetben újonnan létesítendő, a kutatási és innovációs szolgáltatási tevékenységeknek, valamint az innovatív vállalkozásoknak fizikailag is helyet adó innovációs és technológiai parkok magas színvonalú klaszter támogató tevékenységéhez szükséges megfelelő eszközpark, szolgáltatási kör és kutatási, illetve innovációs menedzser szakembergárda biztosítása. Az így kialakított innovációs és technológiai parkok jelentősen hozzájárulhatnak nemcsak a kutatásra specializálódott vagy adott ágazatban tevékenykedő innovatív vállalkozások fejlődéséhez, hanem az innovatív ötletek generálásához és megvalósításához; az induló cégek inkubációjához; a K+F+I együttműködések és klaszterek mélyüléséhez; valamint közvetve a pólusvárosokban található egyetemek külső kapcsolatainak és K+F kapacitásának fejlődéséhez

Intézkedés célcsoportja: Közvetlenül az innovációs klaszterekhez kapcsolódóan gazdasági társaság formában működő innovációs szolgáltató központok és technológiai parkok, illetve a klaszter menedzsmentjét ellátó szervezetek

---

[64] A kutatáshoz, fejlesztéshez és innovációhoz nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszere (2006/C 323/01) által felsorolt, a közös piaccal összeegyeztethetőnek tartott támogatások terminológiája alapján.

[65] Az akkreditáció szervezetrendszerét és szakmai tartalmát a fejlesztési pólusok ÚMFT zászlóshajó programja határozza meg.

[66] A lehetséges kutatási és innovációs szolgáltatások köre: kutatási, innovációs, hídképző, klasztermenedzsment, kutatáshasznosítási, szellemi tulajdonjogokhoz és szabadalmi ügyekhez kapcsolódó, üzleti, telephely, piacfejlesztési, technology rating, valamint technológiai inkubátor és transzfer szolgáltatások, partnerkeresés, kutatási adatbázis fenntartása, innovációs tanácsadás nyújtása, új technológiák figyelése, külső fejlesztési forrásszerzési lehetőségek keresése, a szükséges IKT támogatás biztosítása. A fentieken részeként költségvetési intézmények kutatóinak, kkv-k és egyéni feltalálók projektötleteinek vizsgálata, üzleti terv, megvalósíthatósági tanulmány készítése, „üzleti angyalok" tevékenységének segítése. Technológiai platform és mérőlaborok kialakítása az adott ágazat/tématerület innovációs klaszterbe tömörült kkv-i számára.

Támogatható tevékenységek:

- Innovációs klaszterek létrehozása, bővítése és élénkítése

A vállalkozások önálló innovációs és K+F tevékenységének ösztönzése

Intézkedés célja

A vállalati szektor versenyképességének, növekedési potenciáljának javításához jelentősen és közvetlenül hozzájárul a vállalati önálló K+F+I potenciál fejlesztése, illetve a technológia-intenzív vállalkozások innovációs tevékenységének ösztönzése. Célul tűzzük a vállalkozások önálló vagy együttműködésben végzett termék, szolgáltatás és technológia fejlesztések ösztönzését (illetve a versenyképes technológiák megvásárlását és adaptálását), az új vagy továbbfejlesztett termékek hasznosítását, piaci bevezetését és a kapcsolódó márkaépítés támogatását.

Intézkedés tartalma

A vállalati innováció elősegítése érdekében az intézkedés az alábbi konstrukciókat tartalmazza:

- A piacon már bizonyított és jelentős jövedelemtermelő képességgel bíró fejlesztő-gyártó vállalatok támogatása az önálló, vagy más kkv-kkel közös vállalati K+F fejlesztések (új termék-, szolgáltatás-, technológia-, eljárásfejlesztés, vagy meglévők továbbfejlesztése, adaptálása) kivitelezésének, a kutatási eredmények bevezetésének, piacra juttatásának, szabadalmi bejegyzésének, valamint a saját márkanév megerősítésének elősegítése révén.
- A vállalatoknál közvetlenül hasznosuló K+F erősítése olyan saját K+F egységek létrehozásával, amelyek alkalmasak a főhivatású kutatóhelyekkel közös projektek és/vagy önálló, a vállalatnál közvetlenül hasznosuló projektek végrehajtására.
- A kutatóhelyek eredményeire közvetlenül építő olyan technológia-intenzív start-up vállalkozások támogatása a későbbi (például a pénzügyi eszközök konstrukciókból származó) magvető tőke fogadására való felkészülés érdekében, amelyek képesek bemutatni, hogy a kutatási eredményre alapozott prototípust milyen módon fejlesztik ki/gyártják le, illetve a gyárthatóságának technológiai tervét hogyan képzelik el és a létrejövő, technologizált terméket hogyan értékesítik a piacon. A végső soron az egyetemi kutatóhelyekkel szorosan együttműködő, induló technológia-intenzív *spin-off* vállalkozások létrehozásához és magvető tőkebevonással történő megerősítéséhez vezető folyamat első (ú.n. *pre-seed*) szakaszában az üzleti életképesség bonyolult megítélése és a vállalt óriási kockázat miatt van szükség a GOP beavatkozására tanácsadási, inkubációs, partnerkereső és finanszírozási szolgáltatások biztosításával.

Intézkedés célcsoportja: gazdasági társaságok

Támogatható tevékenységek:

- K+F projekt (elsősorban kísérleti fejlesztés);
- Kkv-k iparjogvédelme;
- Piacra vitel;
- Fiatal innovatív vállalkozásoknak nyújtott támogatás.

A prioritás keretében kiegészítő jelleggel minden műveletben alkalmazásra kerülhet az ú.n. átjárhatóság, azaz a 1083/2006/EK rendelet 34. cikk (2) bekezdésben biztosított lehetőség, hogy a közösségi támogatás 10%-ának erejéig finanszírozható lesz az Európai Szociális Alap támogatási körébe tartozó művelet, elsősorban a 1081/2006/EK rendelet 3. cikk (2) bekezdés a) iii pontban felsorolt „az emberi erőforrások fejlesztése a kutatás és innováció területén, ... kutatók képzésén keresztül".

Javasolt indikátorok az 1. prioritási tengely szintjén:

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[67]
5. A vállalkozások K+F ráfordításainak növekedése az 1. prioritás hatására	55,8%	15,5%	89,7 (2005, Mrd Ft)
6. Megadott EPO szabadalmi, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentések számának növekedése a program hatására	19%	30%	181 (2005, MSZH hazai intézményi bejelentés) 243+250 (2005, MSZH hazai bejelentés) 191 (2003, EPO magyar bejelentés)
7. Kutatási személyzet számított létszámának növekedése a program hatására	4%	8%	7 393 (2005, fő, teljes munkaidejű foglalkoztatottakra átszámítva a vállalkozási K+F helyeken)

3.2. A VÁLLALKOZÁSOK (KIEMELTEN A KKV-K) KOMPLEX FEJLESZTÉSE

A 2007-2013 közötti tervezési időszak egyik fő célja a növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások, elsősorban a mikro-, kis-, és középvállalkozások (széles értelemben vett) vállalati kapacitásainak komplex fejlesztése jövedelemtermelő képességük növelése és a piaci pozícióik javítása érdekében. Ennek eléréséhez szükséges a technológia-intenzív tevékenységek további kiépítése, a magas hozzáadott-értékű termelés és stratégiai szolgáltatások hazai meggyökereztetése, továbbá kiemelten a kkv szektor modernizációja, foglalkoztatásban betöltött szerepének erősítése és innovációs képességének fejlesztése, a hazai kis- és középvállalati, valamint a döntően külföldi tulajdonban lévő, modern nagyvállalati szektor közötti teljesítménybeli eltérés mérséklése érdekében. Az ország elmaradott régióinak felzárkóztatásában fontos szerepet játszhat a megtelepedett vállalakozások által gyakorolt multiplikátor hatás, amely a beszállítói háló kialakulásával erősíti a hazai, jellemzően kkv szektorba tartozó beszállítók helyzetét. A prioritási tengelyben megjelenő beavatkozások esetében különösen fontos az egyes vállalkozásfejlesztési projekteken belül a vállalati szervezet és humánerőforrás fejlesztésének, az IKT technológia és alkalmazások használatának, illetve az üzlet- és piacfejlesztési tevékenységeknek az integrálása.[68]

[67] Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".

[68] A vállalkozások együttműködésének ösztönzése a Regionális Operatív Programokból kerül finanszírozásra.

Vállalkozások technológiai korszerűsítése

Intézkedés célja

Az intézkedés célja a technológia- és tudásintenzív iparágak hazai megtelepítése, kiemelten szem előtt tartva az ország elmaradott régióinak felzárkóztatását. A modernizációt eredményező innovatív eljárások széleskörű alkalmazása által az intézkedés célja növekedési potenciállal rendelkező vállalkozások (főként kkv-k) nemzetközi versenyképességének növelése, külpiaci érvényesülése, beszállítói pozícióik megszilárdítása, és a megvalósuló beruházások által munkalehetőség teremtése hátrányos helyzetű térségekbe.

Intézkedés tartalma

A hazai vállalkozások jelentős hányada technológiailag elavult termelő-berendezésekkel, IKT eszközökkel és alkalmazásokkal rendelkezik, termelőkapacitásuk javarészt a privatizáció során szerzett berendezésekben testesül meg. Az intézkedés keretében a **növekedési potenciállal rendelkező** vállalkozásoknál (kiemelten kkv-k) nagy **hozzáadott érték tartalmú versenyképes**, magas minőségű termékek/szolgáltatások gyártására/nyújtására alkalmas csúcstechnológiának számító termelőkapacitások létrehozását, bővítését támogatjuk az alábbi speciális területeken:

- Innovatív technológiák adaptációjához kapcsolódó beruházások (licenc, know-how, szabadalom, gyártási technológia);
- Vállalkozások nemzetköziesedéséhez kapcsolódó fejlesztések;
- Beszállítói státusszal rendelkező vagy beszállítóvá váló vállalkozások kiemelt fejlesztései;
- Gazdaság fenntartható fejlődését biztosító környezetvédelmi (energia-, anyagtakarékos) technológiaváltást megvalósító fejlesztések;
- Munkalehetőség teremtéséhez kapcsolódó beruházások a hátrányos és leghátrányosabb kistérségekben;
- Nemzetközi szolgáltatóközpontok létrehozása, fejlesztése

Intézkedés célcsoportja: **növekedési potenciállal rendelkező** vállalkozások (kiemelten kkv-k)

Támogatható tevékenységek:

- Műszaki eszközök beszerzése;
- Az eszközbeszerzéshez kapcsolódó infrastrukturális és ingatlan beruházás;
- Az eszközbeszerzéshez kapcsolódó gyártási licenc, gyártási know-how beszerzések;
- Információs technológia-fejlesztés;
- Piacra jutás támogatása;
- Vállalati HR fejlesztés a projekthez kapcsolódóan;
- Fejlesztéshez kapcsolódó tanácsadás

A nagyvállalatok támogatása érdemben járul hozzá a kkv szektor fejlődéséhez a multiplikátor hatáson keresztül (pl. közvetett foglalkoztatási hatás, beszállítói kapcsolatok, legjobb gyakorlatok elterjedése). Ugyanakkor a nagyvállalatok közvetlen vállalati támogatásait a teljes program időszak alatt folyamatosan nyomon követjük a monitoring rendszerben. A piactorzító hatást elkerülve a második prioritásban a konstrukcióknak csak egy része lesz nyitott a kkv-k mellett a nagyvállalatok számára is. A nagyvállalatok számára is elérhető konstrukcióknál az elnyerhető támogatás felső korlátja úgy kerül megállapításra, hogy az semmiképpen sem jár az egyes vállalatok magatartását döntően befolyásoló piactorzító hatással. Emellett a nagyvállalati támogatások esetében a támogatások feltétele, hogy a létrehozott kapacitást öt évig szükséges fenntartani.

Vállalati szervezet-fejlesztés, korszerű folyamat-menedzsment ösztönzése

Intézkedés célja

A beavatkozás keretében az informatikai eszközök által nyújtott lehetőségek kihasználásának ösztönzése révén a kis- és középvállalkozások működési hatékonyságát segíthetjük elő. A vállalkozói kultúra erősítéséhez, a vállalati folyamat-menedzsment hatékonyságának növeléséhez elengedhetetlen a vállalatok közötti üzleti kapcsolatokat, a belső vállalati folyamatok hatékonyságát, a hálózatbiztonság és a szolgáltatások minőségének javítását, a hatékony tudásmenedzsmentet elősegítő vállalatirányítási (vezetői döntéstámogató és információs, ellátási és ügyfélkapcsolati) rendszerek kiépítése, illetve a minőség-, környezet- és más irányítási rendszerek bevezetése.

Intézkedés tartalma

A korszerű, elektronikus, integrált, valós idejű és kiterjesztett vállalati működési modell elterjesztését megcélozva a vállalati informatizáltság szintjének emelését komplex vállalati infokommunikációs fejlesztési programok támogatásával kívánjuk elérni, többek között a virtuális tér lehetőségeinek kihasználását növelő alkalmazások és intelligens üzleti megoldások elterjedésének elősegítésével, fejlesztve a fogyasztói elektronikus kereskedelmet és a vállalatok közötti üzleti kapcsolatok informatizáltságát.

Intézkedés célcsoportja: kis- és középvállalkozások

Támogatható tevékenységek:

- Vállalati folyamatmenedzsment támogatása;
- Minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésének támogatása;
- E-kereskedelem és egyéb e-szolgáltatások támogatása

A prioritási tengely keretében kiegészítő jelleggel minden műveletben alkalmazásra kerülhet az ú.n. átjárhatóság, azaz a 1083/2006/EK rendelet 34. cikk (2) bekezdésben biztosított lehetőség, hogy a közösségi támogatás 10%-ának erejéig finanszírozható lesz az Európai Szociális Alap támogatási körébe tartozó művelet, elsősorban a 1081/2006/EK rendelet 3. cikk (1) bekezdés a) pontban felsorolt „munkavállalók fokozott humánerőforrás-beruházásai", illetve „innovatív és termelékenyebb munkaszervezeti formák kidolgozása és terjesztése".

Javasolt indikátorok a 2. prioritási tengely szintjén:

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[69]
1/b. A vállalati szektor által megtermelt bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a 2. prioritás hatására – vállalatméret szerinti bontásban	mkv: 1,8% középv.: 1,8% nagyv.: 0,7%	mkv: 1,5% középv.: 1,5% nagyv.: 0,5%	mkv: 3 499 középv.: 2 198 nagyváll.: 5 052 (2005, Mrd Ft, létszám alapján, alapáron)
8. A vállalati szektor által elért nettó árbevétel növekedése a 2. prioritás hatására	2%	3%	41 273 (2003, Mrd Ft, társas vállalkozások)

[69] *Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".*

3.3. A MODERN ÜZLETI KÖRNYEZET ERŐSÍTÉSE

A modern üzleti környezetért prioritási tengely keretében nem elsősorban közvetlenül a vállalkozások, hanem azok külső, működési környezetének fejlesztése részesülhet támogatásban, a Nemzeti Akcióprogramban megfogalmazott szabályozási intézkedéseket kiegészítve.

Korszerű infokommunikációs infrastruktúra

Intézkedés célja

A versenyképesség javításához kapcsolódó IKT-infrastruktúra fejlesztése érdekében szükséges egy korszerű IKT hálózati infrastruktúra kialakítása, a szélessávú hálózatokhoz való hozzáférés elősegítésén keresztül. A fejlesztés célterületei a hátrányos helyzetű, gazdaságilag elmaradott vidéki kistelepülések, cél azok felzárkóztatása, versenyképességük növelése, illetve a helyi lakosság információs társadalomba való bekapcsolódásának elősegítése szélessávú infrastruktúra elérhetőségének biztosításával. Ezeken a területeken a piaci elégtelenségek indokolják az állami beavatkozás szükségességét. A piactorzító hatás minimalizálása érdekében pontosan lehatárolásra kerülnek az infrastruktúra fejlesztés kiemelt területei.

Intézkedés tartalma

Az intézkedés a szélessávú távközlési infrastruktúra fejlesztését segíti elő az üzleti és magán jellegű Internet-hozzáférés biztosítása érdekében szélessávú hálózati infrastruktúra kiépítésének támogatása révén. Ezáltal a hozzáférés kínálati korlátját számoljuk fel azokban a gazdaságilag elmaradott, üzletileg kevésbé vonzó**,** lemaradó és hátrányos helyzetű térségekben, ahol eddig üzleti alapon nem épült ki szélessávú hálózati infrastruktúra, illetve belátható időn belül nem is fog kiépülni.

A költséghatékonyság érdekében ösztönözzük a korszerű, integrált hozzáférést biztosító és interaktív, illetőleg a nyílt forráskódú és az interoperabilitást biztosító infokommunikációs megoldásokat. A fejlesztések során kiemelt figyelemetfordítunk az információbiztonság (adat- és hálózatbiztonság) erősítésére, ezzel az informatikai rendszerekbe és hálózatokba vetett bizalom is erősíthető. A monopolhelyzetek elkerülése, ezzel az árak mérséklése érdekében a piacszabályozás mellett fejlesztéspolitikai eszközökkel is (nyílt hozzáférés biztosításával vagy megfelelő ár indikációval) ösztönözzük az alternatív szolgáltatók és szolgáltatások megjelenését azaz a különböző szélessávú technológiák közti versenyt.

Intézkedés célcsoportja

Gazdasági társaságok, amelyek az Nemzeti Hírközlési Hatóság regisztrálása alapján jogszerűen elektronikus hírközlési tevékenységet folytatnak

Támogatható tevékenység:

- szélessávú infrastruktúra fejlesztése

Logisztikai központok fejlesztése

Intézkedés célja

A vállalatok alaptevékenységükre való koncentrálásának, a külföldi befektetések vonzásának elősegítésében jelentős szerepe van a logisztikai infrastruktúra kiépítettségének, a magas színvonalú, komplex logisztikai szolgáltatások elérhetőségének, ami szükségessé teszi a logisztikai szektor fejlődésének erősítését, a logisztikai központok (kiemelten az intermodális és regionális logisztikai központok) által nyújtott szolgáltatások (beleértve az IKT alkalmazásokat is) bővítését, színvonalának emelését.

Intézkedés tartalma

A komplex szolgáltatást nyújtó logisztikai központok iránti igény szükségessé teszi a logisztikai szektor fejlődésének erősítését, a logisztikai központok (kiemelten intermodális és regionális logisztikai központok) által nyújtott magas szintű szolgáltatások (beleértve az IKT alkalmazásokat is) bővítését, színvonalának emelését, és az ehhez kapcsolódó „kerítésen belüli" infrastruktúra fejlesztését. A logisztikai kiszolgálás javítását célzó beruházások közvetetten támogatják a kkv-k beszállítói és elosztó tevékenységét, elősegítve ezzel versenyképes működésüket.[70]

Intézkedés célcsoportja:

- Intermodális, regionális hatáskörű logisztikai központok;

Támogatható tevékenységek:

- Intermodális és regionális logisztikai központok komplex szolgáltatásfejlesztése

Vállalkozások részére befektetésösztönzési és piacfejlesztési tanácsadás, szolgáltatás nyújtása.

Intézkedés célja

Hatékonyságuk növelése, túlélési, növekedési esélyeinek javítása érdekében a kis- és középvállalkozások számára rendkívül fontos a vállalkozások fejlődéséhez, beszállítóvá válásához, külpiacra jutásához szükséges vállalatvezetési, üzleti, (pl. (kül)piaci érvényesülést biztosító, marketing, márkaépítési, piacfejlesztési, vállalati fúziós, tőzsdei bevezetéshez kapcsolódó) ismeretek elsajátítása és a szolgáltatások igénybevétele.

Intézkedés tartalma

Pro-aktív beruházás-ösztönzési, külpiacra jutáshoz kapcsolódó szolgáltatások támogatása. A szolgáltatások elősegítik mind az új befektetők vonzását, mind pedig a betelepült vállalkozások profitjának újrabefektetését. A szolgáltatások magukban foglalják:

- Magyarország, mint vonzó beruházási cél népszerűsítésére indított marketing-kampányokat;
- lehetséges befektetők és helyi önkormányzatok, valamint külföldi tulajdonú nagyvállalatok és beszállító vállalkozások közötti ún. „match-making" tevékenységet;
- információ-nyújtást a lehetséges befektetési telephelyekről;
- megvalósult beruházásokat követő „gondoskodó", „follow-up" tevékenységek támogatását

Pénzügyi eszközökhöz kapcsolódó tanácsadás keretében:

- A visszatérítendő támogatásokat igénybe vevő ügyfél csoportok számára, a pénzügyi közvetítők részéről igényként merül fel az új ügyfél csoportok, új típusú kockázatainak kezelésének igénye. A pénzügyi közvetítőknek képesnek kell lenniük az ügyfél és portfólió kockázatok pontos felmérésére, kezelésére. Ezért az intézkedés keretében támogatjuk a pénzügyi közvetítők felkészítési, oktatási programját.
- A visszatérítendő pénzügyi programokat igénybe vevő ügyfelek, jellemzően nem vettek igénybe eddig külső forrást a vállalkozásuk tevékenységének fejlesztésére. Szükségessé válik a vállalkozásokat segítése a külső forrásokkal való gazdálkodás problémáinak megértésében, és a visszatérítendő pénzügyi eszközök pénzügyileg tudatos hasznosításában. Ezért az intézkedés keretében támogatjuk a vállalkozások által igénybe vett pénzügyi eszközök felhasználásához kapcsolódó tanácsadást.

---

[70] A Gazdaságfejlesztési Operatív Programban helyet kapó logisztikai központok fejlesztése intézkedés tartalma kiegészül a Közlekedésfejlesztési Operatív Program ezen területet érintő, a közlekedési és logisztikai infrastruktúra fejlesztését előirányzó intézkedésével.

Intézkedés célcsoportja: Vállalkozások, kiemelten mikro- és kisvállalkozások

Támogatható tevékenységek:

- Üzleti, piacfejlesztési, befektetés-ösztönzési tanácsadás
- Pénzügyi közvetítők felkészítési, oktatási programja;
- Vállalkozások által igénybe vehető visszatérítendő pénzügyi eszközökhöz kapcsolódó tanácsadás

A prioritási tengely keretében kiegészítő jelleggel minden műveletben alkalmazásra kerülhet az ú.n. átjárhatóság, azaz a 1083/2006/EK rendelet 34. cikk (2) bekezdésben biztosított lehetőség, hogy a közösségi támogatás 10%-ának erejéig finanszírozható lesz az Európai Szociális Alap támogatási körébe tartozó művelet, elsősorban a 1081/2006/EK rendelet 3. cikk (1) bekezdés a) pontban felsorolt „munkavállalók fokozott humánerőforrás-beruházásai", illetve „innovatív és termelékenyebb munkaszervezeti formák kidolgozása és terjesztése".

Javasolt indikátorok a 3. prioritási tengely szintjén:

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[71]
2. Gazdasági, IKT és logisztikai szolgáltatások területén a 3. prioritás hatására előállított BHÉ-növekedése – TEÁOR alapján	6%	8%	4 731 (2005, Mrd Ft, alapáron)
9. Szélessávú hálózatot elérő háztartások arányának növekedése	6%-pont	10%-pont	89 (2006, %)
10. A logisztikai központok szolgáltatási árbevételének növekedése a program hatására	15%	25%	208 (2005, Mrd Ft, TEÁOR: 6311-6323)

3.4. PÉNZÜGYI ESZKÖZÖK

A prioritási tengely az Európai Bizottság JEREMIE[72] mechanizmusával összhangban különböző pénzügyi eszközökkel és a hozzájuk kapcsolódó tanácsadással tervezi javítani a kis- és középvállalkozások külső forrásbevonásának lehetőségeit. Az OP forrását egy ún. holdingalapba helyezzük, amely a döntően magánszektorba tartozó pénzügyi közvetítők refinanszírozásán, illetve társfinanszírozásán keresztül javítja a kkv-k forráshoz jutási lehetőségeit. A végrehajtásba bevonható pénzügyi közvetítők köre nyitott, elsősorban a programok első éveiben, ők versenyeznek a végrehajtás lehetőségéért. A pénzügyi eredményt és a kezdeti időszakban adott működési támogatást különválasztva kezeljük, ami lehetővé teszi a szervezetek hatékonyságának folyamatos értékelését.

A helyzetelemzésben leírt pénzügyi piacokat érintő piaci elégtelenségek orvoslására – a fent leírt működési elv alapján – az alábbi beavatkozásokat tervezzük, amelyek jelentősen hozzájárulnak a vállalkozások finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének megkönnyítéséhez:

---

[71] Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".

[72] Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises, a Bizottság, az EIB és az EIF közös kezdeményezése a KKV-k finanszírozási forrásokhoz való hozzáférésének javítására. L. http://www.eif.org/jeremie/ és http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/jeremie_en.htm .

- Mikrofinanszírozás
- Garanciaeszközök
- Tőkepiac fejlesztése (kockázati tőke, magvető tőke)

Mikrofinanszírozás. A magas relatív tranzakciós költségek miatt a hazai bankrendszer számára a mikrovállalkozások kis összegű hiteligényei nehezen kezelhetők, így ezt a vállalati kört legjobban a mikrohitelezésre szakosodott szervezetek tudják elérni. A probléma megoldására a konstrukció a mikrofinanszírozás módszereinek fejlesztése, és a rendelkezésre álló források növelése a célunk. A mikrofinanszírozó szervezetek számára refinanszírozást, illetve garanciát biztosítunk, ami lehetővé teszi számukra hitelportfolió kiépítését.

Garanciaeszközök. A bankok számára a legnagyobb problémát a hitelfedezetek hiánya és a kisvállalkozások sajátos kockázatainak kezelése jelenti. A kkv-k banki finanszírozásának fejlesztését a garanciaeszközök alkalmazásával tervezzük elérni, hiszen a hitelgarancia intézményrendszerének javításával, támogatásként (garanciaként) a ténylegesen nyújtott összeg sokszorosát tudjuk a piaci hitelek útján megmozgatni. Így az egyes tranzakciók és a kisvállalati hitelportfoliók után vállalt garanciák növelni fogják a banki kockázatkezelés hatékonyságát. A holdingalap a kereskedelmi bankok számára viszontgaranciát, illetve közös kockázatvállalást teljesít.

A hazai **tőkepiac** fejlesztését a magántulajdonban levő alapok társfinanszírozásán keresztül tervezzük megvalósítani. A magánbefektetőket a költségek és a hozamok nem arányos megosztásával ösztönözzük a kisebb cégekbe történő befektetésekre. A tőkealapok számára társfinanszírozást teszünk lehetővé, amennyiben befektetési politikájuk összhangban van az OP céljaival. A kockázati és magvető tőke eszköze kiegészíti, és időben követi az első prioritás pre-seed fázisban működő start-up vállalkozásoknak juttatott vissza nem térítendő támogatásokat.

Javasolt indikátorok a 4. prioritási tengely szintjén:

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[73]
11. A hitellel nem rendelkező mikro-, kis- és középvállalkozások arányának csökkenése a 4. prioritás hatására	4,3%-pont	12,8%-pont	76,8 (2004, %, rövid lejáratú hitellel nem rendelkező kkv-k, létszám alapján a működő vállalkozások köréből)
12. A pénzügyi közvetítés mélysége a kkv-szektor tekintetében (hitelállomány/BHÉ)	4%-pont	10%-pont	25,7 (2005, %, nem pénzügyi vállalatok hitelállománya/GDP)
13. A teljesen vagy részben magántőke részvételével működő intézményi befektetők által kihelyezett tőke állománya a kkv-szektor által megtermelt BHÉ arányában	0,4 %-pont	1,4%-pont	131 (2005, M euró,) 0,6% (2005, %, kockázati és magántőke befektetés /BHÉ)

[73] *Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke terméeszetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".*

3.5. A GOP LEBONYOLÍTÁSÁNAK FINANSZÍROZÁSA (TECHNIKAI SEGÍTSÉGNYÚJTÁS)

3.5.1. Cél

Az operatív program műveleteinek eredményes és hatékony megvalósítása

3.5.2. Technikai segítségnyújtás az ÚMFT-ben

Az Európai Tanács 1083/2006/EK Rendeletének 46. cikke szerint az alapokból lehetőség nyílik az operatív programok előkészítési, menedzsment, monitoring, értékelési, tájékoztatási és ellenőrzési tevékenységeinek finanszírozására, beleértve az alapok megvalósításához szükséges adminisztratív kapacitás megerősítését.

A 2007-2013 közötti időszakban a technikai segítségnyújtás forrásai két helyen jelennek meg: az operatív programok technikai segítségnyújtási prioritásaiban és a horizontális Végrehajtás operatív programban (VOP).

A VOP és az OP-szintű TA tevékenységek közötti elhatárolás az intézményrendszer egyes szintjei közötti munkamegosztás, valamint az intézmények működtetéséből fakadó tevékenységek és költségeik megoszlásának figyelembe vételével került kialakításra.

Mindezek alapján

- az OP-k technikai segítségnyújtás prioritásai az egyes programok operatív, elsősorban projektszintű végrehajtásához kötődő tevékenységeit,
- a VOP prioritásai pedig az ÚMFT, illetve az operatív programok végrehajtásához kötődő, stratégiai, rendszer-szintű tevékenységeket hivatottak támogatni.

A rendelkezésre álló technikai segítségnyújtási források megoszlása az alábbiak szerint alakul:

TA forrás	**Források megoszlása (az ÚMFT százalékában)**
VOP	1,3%
Operatív program TA prioritások összesen	2,6%
Összesen	3,9%

3.5.3. A technikai segítségnyújtás prioritás által támogatott tevékenységek

- ***Az operatív program technikai-adminisztratív lebonyolítása (közreműködő szervezeti feladatok)***

Az operatív program végrehajtásában a közreműködő szervezet az irányító hatóságtól kapott felhatalmazás és iránymutatás alapján végzi a felelősségi körébe utalt prioritás(ok) lebonyolítását, így többek között:

- a pályázati kiírások és támogatási szerződések mintáinak elkészítését,

- projekt javaslatok befogadását és értékelését,
- támogatási szerződések megkötését és módosítását,
- projektek megvalósításának nyomon követését,
- támogatások kifizetését, projektek zárásával kapcsolatos feladatok elvégzését,
- ellenőrzések lebonyolítását, szabálytalanságok feltárását és jelentését,
- az operatív programhoz, vagy OP prioritáshoz kötődő, célzott kommunikációs tevékenység ellátását, az NFÜ által elfogadott éves kommunikációs terv alapján.

(A közreműködő szervezet feladatainak részletes felsorolását ld. a Végrehajtási fejezetben).

A közreműködő szervezet feladatai az irányító hatóság és a közreműködő szervezet közötti feladat-ellátási szerződésben kerülnek rögzítésre. A **közreműködő szervezetnek az OP lebonyolításával kapcsolatos feladatai** az elvégzett tevékenységek és a teljesítmény alapján **jelen TA prioritási tengely terhére kerülnek finanszírozásra**.

A közreműködő szervezetek finanszírozásával kapcsolatos egyik legfőbb problémát a 2004-2006 közötti programozási időszakban az jelentette, hogy a finanszírozás a felmerült költségek alapján történt, ami nem teremtett motivációt a költség-hatékonyság javítására. Ezt orvosolandó a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség a 2007-2013-as programozási időszak közreműködő szervezeteit az ÚMFT-hez kötődő feladatok ellátásáért kizárólagosan, a teljesítmény elv érvényesítésével, vállalkozási jellegű szerződéseken keresztül finanszírozza. Ahol lehetséges, a finanszírozás alapja az egységár (pl. értékelt projektjavaslatok száma, teljesített kifizetések száma stb.). (*A KSz-ek finanszírozási módjáról ld. bővebben a Végrehajtási fejezet „A végrehajtás adminisztratív kapacitása" c. pontját.)*

- ***Az operatív program lebonyolításával kapcsolatos egyéb feladatok ellátása***

A fenti, KSz által ellátott feladatokon túl, a TA prioritási tengely keretében szükséges támogatni a következő, az Operatív Program megvalósításához kapcsolódó tevékenységeket:

- az OP monitoring bizottságának működtetése, beleértve titkársági feladatainak ellátását;
- éves megvalósítási jelentések, OP végrehajtását érintő tanulmányok, elemzések, az ÚMFT-szintű értékelési tervben nem szereplő, valamint a monitoring bizottságok kezdeményezésére indított értékelések.

3.5.4. Indikátor

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[74]
16. Támogatott projektek megvalósulásának aránya*	90%	100%	-

** Az eldöntött (pozitív támogatási döntés) fejlesztések és a ténylegesen (lezárt projektekben) megvalósított fejlesztések aránya*

[74] *Mivel minden számszerűsített indikátor a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadja meg, az indikátorok kiinduló értéke természetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".*

4. PÉNZÜGYI TÁBLA

Az 1083/2006/EK rendelet 37. cikk (e) bekezdés szerinti, a pénzügyi terv részét képező két táblázat:

A Gazdaságfejlesztési OP finanszírozási terve

Az operatív program hivatkozási (CCI) száma:			2007HU161PO001	
				folyó áron, euró
	Év	**ERFA (1)**	**Kohéziós Alap (2)**	**Európai Unió összesen (3)=(1)+(2)**
2007	Átmeneti támogatás nélküli régióban	349 782 391		349 782 391
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	349 782 391		349 782 391
2008	Átmeneti támogatás nélküli régióban	339 388 697		339 388 697
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	339 388 697		339 388 697
2009	Átmeneti támogatás nélküli régióban	323 261 469		323 261 469
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	323 261 469		323 261 469
2010	Átmeneti támogatás nélküli régióban	334 787 073		334 787 073
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	334 787 073		334 787 073
2011	Átmeneti támogatás nélküli régióban	379 936 601		379 936 601
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	379 936 601		379 936 601
2012	Átmeneti támogatás nélküli régióban	373 572 834		373 572 834
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	373 572 834		373 572 834
2013	Átmeneti támogatás nélküli régióban	395 040 050		395 040 050
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Összesen	395 040 050		395 040 050
Összesen	**Átmeneti támogatás nélküli régióban**	**2 495 769 115**		**2 495 769 115**
	Átmenetileg támogatott régióban			
	Mindösszesen	**2 495 769 115**		**2 495 769 115**

A Gazdaságfejlesztési OP finanszírozási terve

Az operatív program hivatkozási (CCI) száma: 2007HU161PO001

folyó áron, euró

Prioritási tengely	Forrás	Társfinanszírozás számítási módja*	Európai Uniós finanszírozás (a)	Hazai finanszírozás (b)(=(c)+(d))	Hazai indikatív felosztása		Összes finanszírozás (e)=(a)+(b)	Társfinanszírozás aránya (f)=(a)/(e)	Tájékoztató adatok	
					Állami (c)	Magán (d)			Egyéb pénzügyi	EIB hitelek
K+F és innováció a versenyképességért	ERFA	Közkiadások	842 072 499	148 601 030	148 601 030		990 673 529	85,0%	n.a.	n.a.
A vállalkozások komplex fejlesztése	ERFA	Közkiadások	773 938 003	136 577 295	136 577 295		910 515 298	85,0%	n.a.	n.a.
A modern üzleti környezet erősítése	ERFA	Közkiadások	191 675 068	33 825 013	33 825 013		225 500 081	85,0%	n.a.	n.a.
Pénzügyi eszközök	ERFA	Közkiadások	598 235 857	105 571 033	105 571 033		703 806 890	85,0%	n.a.	n.a.
Technikai segítségnyújtás	ERFA	Közkiadások	89 847 688	15 855 475	15 855 475		105 703 163	85,0%	n.a.	n.a.
Összesen			**2 495 769 115**	**440 429 846**	**440 429 846**		**2 936 198 961**	**85,0%**	**n.a.**	**n.a.**

* A Tanács 1083/2006/EK rendeletének 53. cikk (1) bekezdése alapján a) az elszámolható kötségek - ideértve a köz- és magánkiadásokat is - teljes összege b) az elszámolható közkiadás összege

5. AZ EURÓPAI MEZŐGAZDASÁGI ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAP ÉS AZ EURÓPAI HALÁSZATI ALAP ÁLTAL FINANSZÍROZOTT INTÉZKEDÉSEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉS

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által koordinált Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv és az ennek keretében megfogalmazott Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) a már említett stratégiákkal (OFK, OTK, NAP, Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégiája, Nemzeti Környezetvédelmi Program) összhangban, a Közösségi Stratégiai Iránymutatásokban megfogalmazott irányelvekre, az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapról szóló 1698/2005 EC rendeletre és a Stratégiai Iránymutatásokról szóló 2006/144/EK Tanácsi Határozat rendelkezéseire alapozva készül. A stratégiailag szoros kapcsolat a GOP és az ÚMVP között az alábbiakban valósul meg:

A hatékony agrárágazat és a vidékfejlesztési támogatás nagyban hozzájárul a GOP-ban megfogalmazott fő célhoz, azaz *„a magyar gazdaság tartós növekedésének elősegítése a produktív szektor versenyképességének erősítése révén”* célkitűzéshez, amit nagyban elősegít az egyes vállalkozások (akár az agrárszektorban, akár a feldolgozóiparban) termelékenységének, illetve jövedelemtermelő képességének növekedése. Ennek értelmében a GOP és az ÚMVP között erős kapcsolat van, és a két program teljes mértékben kiegészíti egymást.

A GOP-pal szembeni lehatárolást az ÚMVP első és harmadik intézkedéscsoportjára szükséges megtenni:

GOP prioritásainak kapcsolódása az UMVP-hez		
GOP prioritás	**Lehatárolandó UMVP intézkedés csoport**	**Lehatárolás szabálya**
1. prioritás: K+F és innováció a versenyképességért	I. Intézkedéscsoport: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének növelése;	▪ Fejlesztendő tevékenység alapján: a GOP nem támogat olyan innovációs és technológia parkot, amely olyan innovációs klaszterhez kapcsolódik, amely az Európai Közösséget létrehozó szerződés (konszolidált verzió, 1997) 1. számú mellékletében (Annex I.) szereplő mezőgazdasági termékek termelésére vagy feldolgozására vagy forgalomba hozatalára irányul abban az esetben, ha annak eredményeként az Annex I-ben szereplő termék keletkezik – a fa termékek kivételével, amelyeket támogat a GOP. Ez a lehatárolási elv minden lehetséges kedvezményezettre vonatkozik függetlenül a kedvezményezett mezőgazdasági tevékenységből származó árbevételére. ▪ Kedvezményezettek alapján: a GOP az előző pontban kizárt mezőgazdasági termékek termelésére/feldolgozására/forgalomba

		hozatalára irányuló innovációs klaszterekhez kapcsolódó innovációs és technológiai parkokon túl nem támogat olyan innovációs és technológiai parkot amely olyan innovációs klaszterhez kapcsolódik, amelynek valamennyi tagvállalkozása mezőgazdasági vállalkozásnak minősül – olyan természetes vagy jogi személyek, amelyek nettó árbevételének vagy adóalapba beszámított bevételének több, mint 50%-át TEÁOR szerinti mezőgazdasági tevékenység teszi ki.
2. prioritás: A vállalkozások (kiemelten a kkv-k) komplex fejlesztése	I. Intézkedéscsoport: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének növelése; III. Intézkedéscsoport: A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság	I. Intézkedéscsoport: ▪ Fejlesztendő tevékenység alapján: a GOP nem támogat olyan projekteket, amelyek az Európai Közösséget létrehozó szerződés (konszolidált verzió, 1997) 1. számú mellékletében (Annex I.) szereplő mezőgazdasági termékek termelésére vagy feldolgozására vagy forgalomba hozatalára irányulnak abban az esetben, ha annak eredményeként az Annex I-ben szereplő termék keletkezik – a fa termékek kivételével, amelyeket támogat a GOP. Ez a lehatárolási elv minden lehetséges kedvezményezettre vonatkozik függetlenül a kedvezményezett mezőgazdasági tevékenységből származó árbevételére. ▪ Kedvezményezettek alapján: a GOP az előző pontban kizárt mezőgazdasági termékek termelésére/feldolgozására/forgalomba hozatalára irányuló projekteken túl nem támogat olyan projekteket, amelyeket mezőgazdasági vállalkozások hajtanak végre – olyan természetes vagy jogi személyek, amelyek nettó árbevételének vagy adóalapba beszámított bevételének több, mint 50%-át TEÁOR szerinti mezőgazdasági tevékenység teszi ki. III. Intézkedéscsoport: A lehatárolás alapja a vállalatméret és a beruházás helyszíne alapján kerül meghatározásra. UMVP: azon **mikrovállalkozások** beruházásainak támogatása, amely

	diverzifikálása;	vállalkozások projektjeiket **vidéki településeken valósítják meg**. GOP: Kizárja azon mikrovállalkozások beruházásaikat, amely vállalkozások projektjeiket vidéki településeken[75] valósítják meg.
3. prioritás: A modern üzleti környezet erősítése	I. Intézkedéscsoport: A mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének növelése; III. Intézkedéscsoport: A vidéki élet minősége és a vidéki gazdaság diverzifikálása	I. Intézkedéscsoport: ▪ Fejlesztendő tevékenység alapján: a GOP nem támogat olyan projekteket, amelyek az Európai Közösséget létrehozó szerződés (konszolidált verzió, 1997) 1. számú mellékletében (Annex I.) szereplő mezőgazdasági termékek termelésére vagy feldolgozására vagy forgalomba hozatalára irányulnak abban az esetben, ha annak eredményeként az Annex I-ben szereplő termék keletkezik – a fa termékek kivételével, amelyeket támogat a GOP. Ez a lehatárolási elv minden lehetséges kedvezményezettre vonatkozik függetlenül a kedvezményezett mezőgazdasági tevékenységből származó árbevételére. ▪ Kedvezményezettek alapján: a GOP az előző pontban kizárt mezőgazdasági termékek termelésére/feldolgozására/forgalomba hozatalára irányuló projekteken túl nem támogat olyan projekteket, amelyeket mezőgazdasági vállalkozások hajtanak végre – olyan természetes vagy jogi személyek, amelyek nettó árbevételének vagy adóalapba beszámított bevételének több, mint 50%-át TEÁOR szerinti mezőgazdasági tevékenység teszi ki. III. Intézkedéscsoport: A lehatárolás alapja a vállalatméret és a beruházás helyszíne alapján kerül meghatározásra. UMVP: azon **mikrovállalkozások** beruházásainak támogatása, amely

[75] Vidéki településnek minősül, az a városnak nem minősülő település, amelyre az alábbi két állítás közül valamelyik teljesül:

- népsűrűsége nem nagyobb, mint 100 fő/km², vagy
- állandó népessége nem haladja meg az 5 000 főt

		vállalkozások projektjeiket **vidéki településeken valósítják meg**. GOP: Kizárja azon mikrovállalkozások beruházásaikat, amely vállalkozások projektjeiket vidéki településeken[76] valósítják meg.
4. prioritás: Pénzügyi eszközök	Nincs lehatárolandó intézkedéscsoport	-

„A Nemzeti Halászati Stratégiai Terv alapján finanszírozásra kerülő program nem finanszíroz a Gazdaságfejlesztési Operatív Programmal átfedésben lévő tevékenységet."

[76] Vidéki településnek minősül, az a városnak nem minősülő település, amelyre az alábbi két állítás közül valamelyik teljesül:

- népsűrűsége nem nagyobb, mint 100 fő/km², vagy
- állandó népessége nem haladja meg az 5 000 főt

6. AZ OPERATÍV PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

A végrehajtási rendszer kialakításával kapcsolatos alapvető szempont a 2004-2006-os időszak tapasztalatainak összegzése, egy koordinált és hatékony rendszer kialakítása, a feladat- és felelősségi körök világos elválasztása, az egyes folyamatokban meglévő átfedések megszűntetése, az eljárások átláthatóvá tétele és egyszerűsítése, valamint egy ügyfélbarát rendszer kialakítása.. Ezen alapvető szempontokat a folyamat minden szereplőjének, a végrehajtási rendszer minden szintjének folyamatosan figyelembe kell vennie.

A következő nemzeti jogszabályok szabályozzák a végrehajtást:

1. a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának szabályairól és felelős intézményeiről szóló 255/2006 (XII.8.) Korm.rendelet rögzíti.
2. a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának általános szabályairól szóló 16/2006. (XII.28.) MeHVM-PM együttes rendelet szabályozza.
3. a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások fogadásához kapcsolódó pénzügyi lebonyolítási és ellenőrzési rendszerek kialakításáról szóló 281/2006. (XII.23.) Korm.rendelet szabályai rögzítik.

6.1. MENEDZSMENT

6.1.1. Stratégia és koordináció

A tervezés és végrehajtás során a koordináció alábbi szempontjait folyamatosan biztosítani kell:

- A nemzeti ill. EU forrásból finanszírozott fejlesztések összhangját;
- Az EU különböző fejlesztési alapjai – EMVA, EHA, strukturális alapok, Kohéziós Alap – által nyújtott támogatások koordinált tervezését és felhasználását;
- Az ÚMFT-n belül az egyes operatív programok közötti szinergiák kihasználását, a célkonfliktusok, párhuzamosságok kiküszöbölését;
- Az ágazati jellegű operatív programokban a regionális szempontok figyelembe vételét, a regionális fejlesztési tanácsok folyamatos bevonását;
- A regionális operatív programokon belül az ágazati politikai keretek érvényesülését, a szakminisztériumok részvételét a fejlesztéspolitika alakításában;
- Az egyes operatív programok határain túlterjedő zászlóshajó programok, ezen belül a több régióra kiterjedő területi fejlesztési programok kialakítását és megvalósítását;
- A horizontális célok – a 1083/2006/EK rendelet 16. cikkben foglaltaknak megfelelően a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség érvényesülésének elősegítése, a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés tilalma, a fogyatékossággal élő személyek

hozzáférésének biztosítása, valamint, a 17. cikk rendelkezéseinek megfelelő fenntarthatóság – érvényesülésének előmozdítását és betartását.

A **koordináció intézményi garanciái** egyaránt átfogják a tervezés, a végrehajtás, a monitoring, az értékelés és a visszacsatolás fázisait. Az intézmények hatékony együttműködése érdekében a **koordináció folyamatai**t jogszabályok rögzítik.

Intézményi keretek

A stratégiai tervezés átfogó koherenciáját a Kormány biztosítja. Ennek érdekében a Kormány jóváhagyja

- a Nemzeti Stratégiai Referenciakeretet (a továbbiakban: Új Magyarország Fejlesztési Tervet (ÚMFT)) és az operatív programokat az Európai Bizottság számára történő benyújtásukat megelőzően;
- az operatív programokban megvalósítandó támogatási konstrukciókat részletesen kibontó akcióterveket – azok megvalósításának bemutatását, tervezett ütemezését, indikatív forrásmegosztását, célrendszerét és célcsoportjait, valamint a pályázat nélkül megvalósítandó projektek, és a nagyprojektek listáját;
- az operatív programok módosítási javaslatait a monitoring bizottságok által történő elfogadást megelőzően.

A Kormány rendszeresen értékeli az ÚMFT és az operatív programok megvalósításának előrehaladását.

A stratégiai tervezés koordinációjának elősegítésére a Kormány felállította a **Fejlesztéspolitikai Irányító Testületet (FIT)**, amely összehangolja az ÚMFT, a Nemzeti Lisszaboni Akcióprogram, a Fenntartható Fejlődés Nemzeti Stratégia és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégia stratégiai tervezésével kapcsolatos feladatokat. A FIT feladata a Kormány elé kerülő javaslatok és jelentések – így az operatív programoknak, akcióterveknek, pályázati kiírások tartalmának – előzetes megtárgyalása és a Kormány számára történő javaslattétel. (Ezen feladatai ellátása során nem korlátozza a Monitoring Bizottságok feladat- és hatáskörét.)

Felállításra került továbbá egy magas szintű kormánytanácsadói szerv, a **Nemzeti Fejlesztési Tanács** (NFT), melynek tagjai:

- a miniszterelnök;
- a Regionális Fejlesztési Tanácsok képviselői;
- a Gazdasági és Szociális Tanács képviselői;
- neves szakértők;
- a FIT meghívott tagjai

Az NFT értékeli a fejlesztéspolitikai célok megvalósulását, nyomon követi az ÚMFT-ben rögzített célok teljesülését, és az EU fejlesztési irányelvek érvényesülését és összhangját, és ennek alapján javaslatokat fogalmazhat meg a Kormány számára. (Ezen feladatai gyakorlása során nem korlátozza a Monitoring Bizottságok feladat- és hatáskörét.)

Az ÚMFT tervezésének és végrehajtásának koordinációjával megbízott Kormány ügynökség a **Nemzeti Fejlesztési Ügynökség** (NFÜ). Az NFÜ felel:

- az ÚMFT tervezésének, programozásának, értékelésének és végrehajtásának összehangolásáért,
- az operatív programok tervezésének, programozásának és megvalósításának koordinációjáért
- a 1083/2006/EK tanácsi rendelet 27. cikk 4. bekezdés g) pontjában foglaltaknak megfelelően az operatív programok, illetve – az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program irányító hatóságával együttműködésben – az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alap (EMVA), valamint az Európai Halászati Alap (EHA) támogatásainak összehangolásáért;
- továbbá mindezen támogatásoknak az Európai Beruházási Banktól, az Európai Beruházási Alapból és egyéb forrásokból származó támogatásokkal való összehangolásáért;
- az ÚMFT-t és a több operatív programot érintő kérdések tekintetében az Európai Bizottsággal való kapcsolattartásért;
- az ÚMFT és az OP-k általános eljárásrendjének szabályozásáért, beleértve az egységes működési kézikönyv kidolgozását;
- az egységes monitoring és informatikai rendszer kifejlesztéséért, működtetéséért, folyamatos továbbfejlesztéséért;
- a közösségi politikák és horizontális szempontok, így a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, és a diszkrimináció tilalma, a partnerség, a közbeszerzések, illetve – a Pénzügyminisztérium Támogatásokat Vizsgáló Irodájával (PM TVI) együttműködve – az állami támogatási szabályok érvényesítéséért. Ennek keretében az ezekkel kapcsolatos dokumentumok, útmutatók, stb. elkészítéséért, ezen elvek pályázati kiírásokban történő megjelenéséért, valamint nyomon követéséért.
- az ÚMFT megvalósítására vonatkozó egységes kommunikációs stratégia kidolgozásáért, továbbá az ÚMFT egészére vonatkozó tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítéséért;
- az intézményrendszer szervezetfejlesztéséért (pl. képzések biztosítása, tananyagok fejlesztése, jó gyakorlatok terjesztése, ösztönzése, jogszabályi koordináció biztosítása);
- az ÚMFT végrehajtásának vonatkozásában egységes pályázati ügyfélszolgálat kialakításáért és működtetéséért.

Koordinációs eljárások

Az egyes **operatív programok** tartalmi összehangolása, az átfedések elkerülése érdekében a tervezés során az elhatárolás biztosítása érdekében az egyes operatív programokban részletes lehatárolási (demarkációs) elvek kerülnek meghatározásra.

A végrehajtás során a tartalmi koordinációt az – egyes operatív programok tervezési-végrehajtási részleteit tartalmazó, kétéves kitekintéssel készülő – az egy OP-ra vagy annak prioritási tengelyére vonatkozó **akciótervek** biztosítják. Az akcióterv-dokumentumban be kell mutatni a megvalósulást szolgáló támogatási konstrukciókat, ezek ütemezését és indikatív forrásfelosztását. Ezen felül, részletesen be kell mutatni a tervezett támogatások indokoltságát és célját, beleértve:

- a közösségi politikákhoz (ideértve a Közösségi stratégiai iránymutatásokat és a Lisszaboni Akciótervet), valamint az ágazati és regionális stratégiákhoz és programokhoz való kapcsolódást (ideértve a zászlóshajó programokat is),
- a nemzeti finanszírozásból megvalósuló fejlesztésekkel való összhangot.

Az akcióterveket az irányító hatóság vezetésével az érintett tárcák ill. régiók és a közreműködő szervezetek szakembereiből álló tárcaközi munkacsoport (Operatív Program Tervezési Koordinációs Bizottság (OPTKB)) készíti elő, amelyben valamennyi tárca és régió képviselteti magát.

A vidékfejlesztéssel és halászattal való komplementaritás megteremtése és biztosítása, valamint a kettős finanszírozás kizárásának megteremtése érdekében az OPTKB-kben tagként ill. a monitoring bizottságokban tanácsadói minőségben jelen vannak az EMVA és EHA végrehajtásával foglalkozó szervezetek képviselői. Az ÚMFT, valamint az EMVA-EHA kistérségi tanácsadói hálózatai szoros együttműködésben dolgoznak egymással.

A partnerség alapelvének kiterjesztéseként, valamint a programok és beavatkozások közötti koordináció érvényesülésének erősítése érdekében az NFÜ – az ÚMFT-n és az OP-kon túlmenően – lehetővé teszi a társadalmi partnerek és civil szervezetek véleményének kifejtését az egyes akciótervek és pályázati kiírások **társadalmi egyeztetés**e során is. Az írásos, vagy ilyen célú konzultáció során tett javaslatok a műveletek véglegesítésekor figyelembe vételre kerülnek.

A koordináció érvényesülését teszi lehetővé az egyes programozási végrehajtási dokumentumok társadalmi egyeztetése is, valamint az, hogy a projektszelekció során a bíráló bizottságba tagot delegálhat az érintett szakminiszter, ill. – a ROP-ok esetében – az érintett Regionális Fejlesztési Tanács. A monitoring bizottságok tagjaként a régiók részt vesznek a projektszelekciós kritériumok kialakításáról szóló döntés meghozatalában is.

6.1.2. Irányító Hatóság (IH)

2006. júliusától valamennyi OP irányító hatósága a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség önálló szervezeti egységeként működik.

A végrehajtás irányításának koncentrációja elősegíti az OP-k végrehajtása közötti koordináció hatékonyságának növelését, a tapasztalatcserét (amely az eljárásrendek egységesítése miatt még inkább felértékelődik), az átláthatóságot, az elszámoltathatóságot, valamint a feladatszervezés racionalizálását

Az irányító hatóság helye

A 1083/2006/EK rendelet 59. cikk (1) a) pontjának megfelelően a Gazdaságfejlesztési Operatív Program Irányító Hatósági feladatait a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Gazdaságfejlesztési Programok Irányító Hatóság főosztálya látja el.

Az IH feladatköre és felelőssége

A 1083/2006/EK rendelet 60. cikkében foglaltaknak megfelelően az irányító hatóság felelős az operatív programnak a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvével összhangban történő irányításáért és végrehajtásáért, és különösen a következőkért:

- Koordinálja a felelősségi körébe utalt operatív programok és kapcsolódó dokumentumok tervezését. Ennek keretében létrehozza és az érintett tárcák/régiók és szakértők részvételével működteti a Tervezési Operatív Bizottság albizottságaként az Operatív Program Tervezési Koordinációs Bizottságát (OPTKB).
- Biztosítja, hogy a finanszírozásra kiválasztott műveletek összhangban álljanak az operatív programra alkalmazandó feltételekkel, valamint, hogy végrehajtásuk teljes időtartama alatt megfeleljenek a vonatkozó közösségi és nemzeti szabályoknak.

- Biztosítja az operatív program minden egyes műveletének számviteli nyilvántartását számítógépes formában nyilvántartó és tároló rendszer naprakész adatokkal való feltöltését, valamint azt, hogy a pénzügyi ellenőrzéshez, monitoringhoz, ellenőrzéshez és értékeléshez szükséges végrehajtási adatok gyűjtése megtörténjen.
- Biztosítja, hogy a kedvezményezettek és a műveletek végrehajtásába bevont egyéb szervezetek – a nemzeti számviteli szabályok sérelme nélkül – vagy külön számviteli rendszert, vagy a művelettel kapcsolatos valamennyi ügylet számára megfelelő számviteli kódot alkalmazzanak.
- Jóváhagyja a pályázati kiírásokat és a támogatási szerződésmintákat; jóváhagyja a projektjavaslatokról szóló döntéseket.
- Befogadja és ellenőrzi a KSz-ek által készített forráslehívásokat, ellenjegyzi és az igazoló hatóságnak továbbítja a KSz-ek által készített hitelesítési jelentéseket.
- Biztosítja, hogy az operatív programok értékelései a vonatkozó közösségi rendelkezésekkel összhangban történjenek. Az IH – együttműködésben a Monitoring Bizottsággal – vezető szerepet tölt be az értékelési prioritások és tevékenységek meghatározása során. (Ld. még az értékelésre vonatkozó alfejezetet.)
- Elkészíti, és folyamatosan aktualizálja az operatív program ellenőrzési nyomvonalát. Eljárásokat dolgoz ki annak érdekében, hogy a megfelelő ellenőrzési nyomvonal biztosításához előírt valamennyi költség- és ellenőrzési dokumentumot a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően megőrizzék.
- Biztosítja, hogy az Igazoló Hatóság a költségekkel kapcsolatban igazolás céljából folytatott eljárásokról és vizsgálatokról valamennyi szükséges információt megkapja.
- Működteti az operatív program monitoring bizottságát és biztosítja az ehhez szükséges dokumentumokat annak érdekében, hogy a monitoring bizottság az operatív program végrehajtásának minőségét – figyelemmel annak konkrét céljaira – felügyelhesse.
- Felel az éves és záró végrehajtási jelentések elkészítéséért, valamint – a monitoring bizottság általi jóváhagyásukat követően – a Bizottsághoz történő benyújtásukért.
- A Bizottság részére átadja a nagyprojektek értékeléséhez szükséges információkat.
- Kidolgozza az operatív program módosítására vonatkozó javaslatokat.
- Biztosítja az OP a Monitoring Bizottság döntésének megfelelő kiválasztási kritériumainak megfelelő végrehajtását, az akciótervek végrehajtását, valamint a műveletek szabályosságát és megvalósíthatóságát.
- Felügyeli a felelősségi körébe utalt programok végrehajtását.
- Az operatív program(ok)kal kapcsolatos ügyek tekintetében az Európai Bizottság illetékes főigazgatóságával/-aival kapcsolatot tart.
- Részt vesz vagy – amennyiben a feladat delegálásra kerül – felügyeli az ÚMFT egészére, illetve a felelősségi körébe utalt operatív programra vonatkozó tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos feladatok ellátásában és ügyel az ezzel kapcsolatos követelmények betartására.
- Ellenjegyzi a végrehajtásra vonatkozó többéves programozási dokumentumokat.
- Gondoskodik az operatív program szakmai segítségnyújtási keretének kezeléséről.

- Kezeli a rendszerszintű szabálytalanságokat, megteszi a szükséges korrekciós intézkedéseket.
- Az illetékes miniszter és regionális fejlesztési tanács véleményének kikérésével és bemutatásával, javaslatot tesz a kormány számára a kiemelt projektek azonosítására.

Az OP IH feladatainak ellátásában – jellemző módon a horizontális, több OP-t érintő feladatok , pl. pénzügy, kommunikáció tekintetében – részt vesznek az NFÜ további szervezeti egységei is.

A végrehajtás egyes delegált adminisztratív, pénzügyi és technikai feladatait végző **közreműködő szervezetek** (továbbiakban: KSZ) tekintetében az IH:

- Szakmai felügyeletet gyakorol a KSZ OP végrehajtásával kapcsolatos tevékenységei vonatkozásában.
- Jóváhagyja a KSz OP-források felhasználásával kapcsolatos belső eljárásrendjét.
- Az operatív program megvalósításának részleteit szabályozó utasítások kidolgozása és kiadása a KSz részére.
- Rendszeresen ellenőrzi és értékeli a KSz tevékenységét.

A közreműködő szervezetek a rájuk delegált feladatokat feladat-ellátási szerződés alapján látják el, mely szerződés biztosítja, hogy a KSz szolgáltatásaiért cserébe teljesítményalapú finanszírozásban részesüljön.

6.1.3. Közreműködő szervezet

A közreműködő szervezet feladatai

A KSz egy vagy több prioritás tekintetében különösen az alábbi feladatokat látja el:

- Részt vesz a feladatkörébe tartozó akcióterv kidolgozásában.
- Az Irányító Hatóság által meghatározott követelményeknek megfelelően éves munkatervet készít, amely tartalmazza a pályázatok meghirdetésének és beadási határidejének tervezett dátumait, a kötelezettségvállalásra, támogatási szerződések megkötésére és kifizetésre vonatkozó éves irányszámokat.
- Közreműködik a pályázati kiírások és támogatási szerződések mintáinak elkészítésében az IH-val és a szakminisztériumokkal együttműködésben.
- Befogadja és értékeli a projekt javaslatokat, az irányító hatósággal történt megállapodásnak megfelelően szükség szerint bíráló bizottságokat állít fel és működtet, amennyiben ezt az Irányító Hatóság a közreműködő szervezetre delegálta.
- Vizsgálja a társfinanszírozott termékek és szolgáltatások teljesítését, valamint ellenőrzi, hogy a műveleteknek a kedvezményezettek által bejelentett költségei valóban felmerültek, és a közösségi és nemzeti szabályokkal összhangban állnak.
- Megköti és módosítja a támogatási szerződéseket.
- Nyomon követi a projektek megvalósítását, elvégzi a támogatások kifizetését és a projektek zárásával kapcsolatos feladatokat, lebonyolítja az ellenőrzéseket, feltárja és jelenti a szabálytalanságokat (ennek kapcsán szabálytalanságkezelési rendszert alakít ki és működtet).

- Folyamatosan rögzíti az adatokat az egységes monitoring informatikai rendszerben, valamint biztosítja az adatbázis naprakészségét és megbízhatóságát.
- Az operatív program és annak részleteit tartalmazó akcióterv és az éves munkaterv megvalósításában történt előrehaladásról negyedévente beszámolókat készít, amelyek tartalmazzák a szükséges intézkedésekre vonatkozó javaslatokat is.
- Elkészíti és folyamatosan aktualizálja az ellenőrzési nyomvonalat.
- Tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos feladatok ellátása, az NFÜ által elfogadott éves kommunikációs terv alapján.

KSz minősítése, kiválasztása és finanszírozása

Az operatív program végrehajtásában közreműködő szervezet az intézményes-szakmai felkészültségét előre rögzítő, objektív szempontrendszer alapján a közreműködő szervezet intézményi kapacitását és szakmai kompetenciáját mérő **minősítési rendszer** keretében került kiválasztásra. A feladat tényleges delegálásának előfeltétele volt, hogy a leendő közreműködő szervezet a minősítés során a feladat elvégzéséhez szükséges szervezeti feltételek, technikai és emberi erőforrások, és szakmai kompetenciák meglétéről bizonyítottan számot adjon. *(A kiválasztási folyamatról bővebben ld. az adminisztratív kapacitásról szóló alfejezetet.)*

A végrehajtás hatékonyságának biztosítása érdekében, a közreműködő szervezet teljesítménye rendszeresen értékelésre kerül.

Az operatív programok közreműködő szervezetei a fenti pontban említett minősítési eljárás eredményének függvényében, a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának szabályairól és felelős intézményeiről szóló 255/2006 (XII.8.) Korm.rendelet 10.§-ának rendelkezései értelmében együttes miniszteri rendeletben kerültek kijelölésre. Ezt követően a KSz-ek konkrét feladat-, felelősség- és hatásköreinek, valamint finanszírozásuk módjának és feltételeinek rögzítése többoldalú feladat-ellátási szerződés keretében került meghatározásra, melyet az NFÜ, a KSz és – amennyiben releváns volt – a KSz tulajdonosi jogainak gyakorlója írt alá.

A program hatékony végrehajtása érdekében egyes támogatási konstrukciók esetében egyedi döntés alapján közvetítőként gazdasági társaságok, kereskedelmi bankok, civil szervezetek is bevonhatók (pl. indirekt támogatások vagy tőkealapok lebonyolítóiként).

A KSz fenti feladatainak finanszírozása a feladat-ellátási szerződés keretében az OP szakmai segítségnyújtás prioritásának terhére történik. A KSz a felmerült működési költségek kapcsán, valamint az általa igazolt költségek helytállóságának és szabályszerűségének, valamint a megbízható pénzügyi gazdálkodás biztosítása érdekében a szerződés többek között a következő kötelezettségeket írja elő:

- a KSz a közreműködői feladatok ellátásával kapcsolatos bevételeit és költségeit nyilvántartásában és analitikusan teljes körűen elkülöníteni köteles. Amennyiben az egységárak nem versenyeztetés eredményeként kerülnek kialakításra, a KSz-feladatok ellátásával kapcsolatos bevételek profit elérésére és/vagy a szervezet egyéb tevékenységeiből eredő veszteségek finanszírozására nem fordíthatóak;

- az IH a KSz-nél a végrehajtásra vonatkozó ellenőrzéseket végez, mely kiterjed a KSz közreműködői feladatokkal kapcsolatos ráfordításainak, költségeinek és kiadásainak elkülönített nyilvántartására, eredményességére, szabályosságára és valódiságára is.

Az IH szabálytalanság felmerülése esetén felfüggesztheti a KSz által elkövetett szabálytalansággal érintett, indokolt esetben az összes a szerződéssel kapcsolatos tevékenységet.

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program közreműködő szervezete

A minősítési eljárás alapján az OP végrehajtásában közreműködő szervezetként az alábbi szervezet került kijelölésre:

- Magyar Gazdaságfejlesztési Központ (MAG) Zrt.

  A MAG a GOP-pal és a KMOP-val kapcsolatos pályázatkezelési közreműködői feladatokat az NFÜ-vel kötött szerződésnek, valamint a hatályos uniós és hazai jogszabályokban foglaltaknak megfelelően látja el.

  A szervezet 2006 szeptemberében került felállításra, mely a korábban szintén pályázatkezelési feladatokat ellátó MFB Támogatásközvetítési Igazgatósága, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Kht (MVf), és az Információs Társadalom Kht (IT), valamint a Kutatás-fejlesztési Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda egy részének integrálásával jött létre, annak érdekében, hogy egy hatékony, átlátható és ügyfélbarát szervezet lássa el a pályázók felé a támogatásközvetítés feladatát. Az elődszervezetek a 2004-2006-os programozási időszak során valamennyien közreműködő szervezeti feladatokat láttak el, így az integráció biztosítja a felhalmozott tudás és kompetenciák továbbélését.

  Az összeolvadás eredményeképpen a 2007-2013-as EU-s költségvetési időszakban egyszerűbben áttekinthető intézményrendszer szolgálja a támogatásra pályázót, különös tekintettel a mikro-, kis- és középvállalatokra. A MAG az elődszervezetek összevonásával számos párhuzamosságot szüntet meg, így ez várhatóan csökkenti a költségeket. A korábban alkalmazott különböző működési eljárások alapján kialakítja, és az egész pályázatkezelési rendszer követendő standardjává emeli a legjobb gyakorlatokat (best practice), ami növeli a pályázatkezelés hatékonyságát és eredményességét.

  A kapacitások és kompetenciák rendelkezésre állása biztosított a közreműködő szervezeti feladatok ellátásához.

Az egyes közreműködő szervezetek a 255/2006 (XII.8.) Korm.rendelet 10. §-ában foglalt feltételek mellett lecserélhetőek.

Annak érdekében, hogy a 2004-2006-os időszakban tapasztalt duplikációk és hatásköri átfedések kiküszöbölhetőek legyenek, főszabályként egy KSz önállóan felel egy vagy több prioritási tengely (vagy minimum támogatási konstrukció) lebonyolításáért. A KSz-ek közötti feladatmegosztás tematikus és nem horizontális, mint az előző időszakban volt. A pályázó vagy kedvezményezett csak egy szervezettel (KSz) áll kapcsolatban, amely felel a támogatási konstrukció lebonyolításának egészéért.

6.1.4. Az OP lebonyolítása során használt eljárások

A végrehajtás hatékonyságának és eredményességének növelése, valamint átláthatóságának további elősegítése érdekében szükséges a végrehajtási folyamatok egységesítése és egyszerűsítése.

A projekt kiválasztási szempontoknak általánosan biztosítaniuk kell, hogy olyan projektek kerüljenek kiválasztásra, amelyek

- megvalósulása hozzájárul az ÚMFT és az operatív program, illetve az adott prioritás társadalmi-gazdasági céljaihoz;
- egyértelmű, mérhető és elérhető célokkal rendelkeznek;
- költség-hatékonyak;
- pénzügyileg és szervezetileg fenntarthatók;
- hozzájárulnak a fenntarthatóság, valamint az esélyegyenlőség és diszkrimináció tilalmának érvényesítéséhez;
- sikeres megvalósulásuk valamennyi feltétele biztosított.

A kiválasztási kritériumokat az operatív program monitoring bizottsága fogadja el.

Az OP végrehajtás során az allokációs döntések meghozatala az alábbi eljárások mentén folyik:

- Nagyprojekt: A 1083/2006/EK rendelet 39-41. cikkei rendelkezésével összhangban, az ERFA vagy KA által finanszírozott olyan, munkálatok, tevékenységek és szolgáltatások sorából álló műveletek, amelyek célja valamely pontos gazdasági vagy műszaki természetű oszthatatlan feladat elvégzése, amely egyértelműen meghatározott célkitűzésekkel rendelkezik és, melynek összköltsége meghaladja az 50 millió eurót (környezetvédelem területén a 25 millió eurót). Azon esetekben ahol nagyprojekt kerül végrehajtásra a projektek indikatív listáját az operatív program és az akcióterv is tartalmazza, így az társadalmi egyeztetés tárgyát képezi.
- Kiemelt projekt: A projekt kiválasztás olyan esete, amikor nincs szükség pályáztatásra. Ezen projektek is gondosan kiértékelésre kerülnek az értékelési eljárás során, először amikor előzetesen kiválasztásra kerülnek az akciótervben történő nevesítés előtt (az előzetes projektjavaslat alapján) és másodszor a jóváhagyási döntést megelőzően (részletes projektjavaslat alapján). A partnerségi elv mindkét fázisban érvényesül, hiszen az akciótervek társadalmi vitán vesznek részt és a civil szervezetek mindkét esetben helyet kapnak a bíráló bizottságokban. Elsősorban azon projektek tartoznak ebbe a kategóriába, amelyek megvalósítása a gazdaságra, a társadalomra, a térszerkezetére stb. jelentős hatást gyakorolnak. Kedvezményezettjeik többnyire – de nem kizárólagosan – állami vagy önkormányzati szervezetek. (pl. *közcélú infrastruktúra projektek, kiemelt foglalkoztatási hatással járó befektetések állami támogatása*).
- Egyfordulós nyílt pályázat: Olyan támogatási konstrukciók esetében alkalmazott eljárás, ahol a pályázók száma, ill. összetétele (pl. magán szervezetek) indokolja a versenyeztetést.
- Kétfordulós pályázat: Olyan esetekben alkalmazott pályázatos projekt-kiválasztási eljárástípus, ahol a célcsoport és a várható pályázatok száma limitált (tipikusan: közberuházások), és a finanszírozandó projektek összetettebbek. Az eljárás során először előzetes (kevésbé részletes) projekt-javaslatok kerülnek kiválasztásra. Az első körben sikeres projekt-javaslatok a KSz-től segítséget kapnak részletes, támogatható projektté történő kidolgozásukhoz.

- Közvetett támogatás: az eljárásnak két típusa lehet:
  - Indirekt támogatás: olyan, meghatározott értékhatár alatti pályázatok esetében használt eljárás, amelynek kapcsán a támogatások elosztását, a projektek szabályos és szerződésszerű végrehajtásának felügyeletét – az irányító hatósággal kötött támogatási szerződés alapján – szakmai lebonyolító szervezet – pl. civil szervezet – látja el.
  - Pénzügyi támogatási eszközök: olyan eljárás, amelyben a projektek kiválasztását, megvalósulásának nyomon követését, ellenőrzését, a támogatás kifizetését pénzügyi közvetítők (pl. bankok) végzik. (pl. hitel, tőke, garancia eszközök).

Az egyes támogatáscsoportok esetében alkalmazandó projekt-kiválasztási eljárásokat a részletes akciótervek tartalmazzák.

6.1.5. A végrehajtás adminisztratív kapacitása

Az új időszakban a fejlesztési terv költségvetése – és ezen belül a felhasználandó EU-támogatás nagysága – igen jelentős mértékben megemelkedett. Magyarország elkötelezett az intézményrendszer olyan továbbfejlesztése mellett, hogy az EU-támogatások hatékony, eredményes és időben történő felhasználásához szükséges szervezeti kapacitás folyamatosan és teljeskörűen rendelkezésre álljon.

Annak érdekében, hogy a feladatnak meg tudjon felelni, figyelembe véve a 2004-2006 közötti tapasztalatokat, Magyarország az intézményrendszer jelentős strukturális átalakítása mellett döntött. A szerkezeti átalakítás kiterjed a hatékonyabb feladat- és munkafolyamat-szervezésre, valamint ezzel összefüggésben – előzetes felméréseknek megfelelően – a rendelkezésre álló adminisztratív kapacitások bővítésére.

Ennek érdekében:

- Az összes irányító hatóság egyetlen intézményben került összevonásra. Ennek eredményeként:
  - Egységessé vált a programok tervezésének és végrehajtásának teljes szabályrendszere. Ez növeli a rendszer átláthatóságát, megkönnyíti a „legjobb gyakorlatok" elterjesztését.
  - A minden IH esetében azonos tartalmú technikai háttérfunkciókat (pl. pénzügy, számvitel, kommunikáció, jogi feladatok) összevontan, az NFÜ horizontális szervezeti egységei látják el valamennyi IH számára. Így növelhető volt a feladatellátás hatékonysága.
- A Kormány a tervezéshez és a végrehajtáshoz kötődő feladatokat egységes elvek alapján az IH-k és a KSz-ek között újra osztotta. Az IH az OP végrehajtásával kapcsolatos stratégiai feladatokért felel, míg a KSz nagyobb döntési jogosultságot és felelősséget kap a konkrét pályáztatást érintő ügyekben. Ennek eredményeként megszűnik a párhuzamos feladatellátás (duplikáció), csökken a hibák lehetősége, minden szereplő teljesítménye egyértelműen mérhetővé és számonkérhetővé válik.
- Az NFÜ 2006 őszén a potenciális közreműködő szervezeteknél – a 2003-ban követett gyakorlathoz hasonlóan – független szervezeti audit, ún. minősítési eljárást folytatott le. A minősítés célja egyrészt az volt, hogy megállapítsa a szervezet alkalmasságát a KSz feladatokra, másrészt, hogy felmérje az adott szervezetnél a feladat ellátása érdekében még továbbfejlesztendő területeket. A minősítés szempontjai különösen:
  - rendelkezik-e a szervezet megfelelő szakmai tapasztalattal és felkészült humán erőforrás kapacitással;

- a szervezeti forma lehetővé teszi-e a munkatársak teljesítményének ösztönzését;
- a szervezet működése kellőképpen szabályozott-e;
- a szervezeti forma lehetővé teszi-e a 2007-2013-as időszakban a KSz-hez delegált feladatok önálló ellátását.

A minősítés eredményeként a szervezet fejlesztésére vonatkozóan **konkrét intézkedési terv készült minden egyes KSz számára**, Ennek keretében a KSz-ek pontosan megállapított határidőkkel kötelezettséget vállalnak a kapacitások ill. kompetenciák tekintetében szükséges intézkedések mielőbbi végrehajtására (amely adott esetben a megfelelő feladatellátáshoz szükséges adminisztratív kapacitások bővítését, vagy a személyi állomány képzését is jelenti).

Az intézkedési tervek az NFÜ-KSz feladatellátási szerződések részét képezik és ezek megvalósítását az IH folyamatosan nyomon követi. Ezáltal biztosított, hogy minden IH megfelelő létszámú és képzettségű humán kapacitással rendelkezzen.

- Átfogó teljesítménymérési és ösztönzési rendszer került bevezetésre mind szervezeti, mind egyéni szinten. Így az intézményrendszer minden tagja érdekeltté válik a programok hatékony, tartalmi szempontból eredményes végrehajtásában.
- Rugalmas, teljesítményarányos, hosszú távon kiszámítható intézmény-finanszírozási rendszer került bevezetésre a KSz-ek esetében. Ahol lehetséges a finanszírozás alapja az egységár (pl. értékelt projektjavaslatok száma, teljesített kifizetések száma stb.). Az NFÜ és a KSz között kötött feladat-ellátási szerződés biztosítja a KSz magas szintű, gyors projekt-kiválasztási és –menedzsment feladatok ellátásában való pénzügyi érdekeltségét. Egyben garantálja, hogy a közreműködő szervezetek a feladatellátáshoz szükséges létszámot és technikai feltételeket – saját hatáskörben – rugalmasan meg tudják teremteni: középtávú feladataiktól függően szabadon növelhetik vagy csökkenthetik kapacitásaikat. A KSz-költségek pénzügyi fedezetét a 2004-2006-os időszak részletes intézményi költségfelmérésének eredményei alapján kialakított OP TA-prioritások biztosítják.

A KSz-szintű feladat- és kapacitásigény kielégítésére a szakmai segítségnyújtás források kb. 2/3-át különítettük el.

6.2. MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉS

6.2.1. Monitoring

Monitoring Bizottság

Feladat és hatásköre:

Az operatív program monitoring bizottság felelősségi körébe tartozó feladatokat – különös tekintettel a végrehajtás eredményességére és minőségére – ill. a bizottság összetételére vonatkozó szabályokat a 1083/2006/EK rendelet 65. cikke és a 255/2006-os Korm.rendelet 14.§-a tartalmazza:

- az operatív program jóváhagyásától számított hat hónapon belül megvizsgálja és jóváhagyja a finanszírozott műveletek kiválasztási kritériumait, és jóváhagyja ezen kritériumoknak a programozási igények szerinti bármely felülvizsgálatát;

- az irányító hatóság által benyújtott dokumentumok alapján rendszeres időközönként felülvizsgálja az operatív program konkrét céljainak megvalósítása felé tett előrelépést;
- megvizsgálja a végrehajtás eredményeit, különösen az egyes prioritási tengelyek mentén kitűzött célok elérését, valamint az értékeléseket;
- megvizsgálja és jóváhagyja az éves és záró végrehajtási jelentéseket, valamint az évente aktualizált értékelési tervet;
- tájékoztatást kap az éves ellenőrzési jelentésről vagy a jelentésnek az operatív programra vonatkozó részéről, valamint a jelentés vizsgálatát követően, vagy a jelentés említett részére vonatkozóan, a Bizottság által tett esetleges észrevételekről;
- az Irányító Hatóságnak javasolhatja az operatív program bármely olyan felülvizsgálatát vagy vizsgálatát, amely elősegíthetné az alapok célkitűzéseinek elérését, illetve a program irányításának javítását, a pénzügyi ellenőrzést is beleértve;
- megvizsgálja és jóváhagyja az alapokból származó hozzájárulásról szóló bizottsági határozat tartalmának módosítását célzó javaslatokat.

A monitoring bizottság továbbá megtárgyalja a 6.1.1. fejezetben hivatkozott akcióterveket. A 1083/2006/EK tanácsi rendelet 63. cikk (1) bekezdésével összhangban egy monitoring bizottság több operatív program végrehajtását is felügyelheti.

Összetétele:

A monitoring bizottságok felállításáért az irányító hatóságok felelnek.

A 1083/2006/EK rendelet 64. cikkében foglaltaknak megfelelően az operatív program Monitoring Bizottságának összetétele az alábbiak szerint alakul:

A 1083/2006/EK rendelet 64. cikk (1) bekezdésének megfelelően a Monitoring Bizottság elnökét a tagállam jelöli ki, aki a Fejlesztéspolitikai Irányító Testület adott tématerületért felelős mindenkori tagja.

A Monitoring Bizottság tagjai:

- az Irányító Hatóság,
- az OP végrehajtásában érintett szakminiszterek delegált képviselője,
- az OP végrehajtásában érintett közreműködő szervezetek,
- az államháztartásért felelős miniszter képviselője,
- az érintett regionális fejlesztési tanácsok delegált képviselője,
- önkormányzati szövetségek közösen jelölt egy képviselője,
- környezetvédelmi civil szervezetek által delegált legalább egy képviselő,
- az Országos Érdekegyeztető Tanács munkavállalói és munkáltatói oldalának egy-egy képviselője,
- a romákat, a fogyatékossággal élő embereket és a nők és férfiak esélyegyenlőségét képviselő civil szervezeteknek legalább egy-egy delegált képviselője,
- az érintett szakmai és társadalmi szervezetek egy-egy delegált képviselője.

Tanácsadói minőségében részt vesz:

- saját kezdeményezésére vagy a monitoring bizottság kérésére az Európai Bizottság egy képviselője;
- az OP végrehajtásával érintett másik OP Irányító Hatóságának egy képviselője;
- az Igazoló Hatóság és az Ellenőrzési Hatóság és a központi harmonizációs egység egy-egy képviselője;
- azon operatív programok esetében, amelyekhez az EIB vagy az EIF hozzájárul, az EIB és az EIF egy-egy képviselője;
- állandó meghívottként az EMVA és az EHA végrehajtásáért felelős szervezet egy képviselője.

Monitoring információs rendszer leírása – indikátorok és adatgyűjtés

A pályázók és a támogatást igénybevevők által szolgáltatott adatok a monitoring információs rendszerbe, az Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) továbbfejlesztett változatába kerülnek. A rendszer adatokkal történő feltöltése a közreműködő szervezetek feladata, az NFÜ biztosítja a rendszer folyamatos működtetését és fejlesztését.

A rendszer biztosítja az adatok gyűjtését, feldolgozását és továbbítását, valamint a végrehajtás támogatását, segíti az ÚMFT végrehajtásában résztvevő valamennyi szervezet napi munkáját csakúgy, mint az Európai Bizottságét és más hazai intézményekét.

A 2007-2013-as programozási időszakban alapkövetelmény, hogy a pályázók és a támogatást igénybe vevők adatszolgáltatási kötelezettségeiknek minden támogatási forma esetében lehetőleg elektronikusan tegyenek eleget. A rendszer ezen szempontok figyelembevételével került kialakításra.

Az informatikai rendszer valós idejű adatokat szállít a megvalósítási rendszer minden egyes szintjéről, valamint elektronikus kommunikációs eszközként szolgál az Európai Bizottság és Magyarország között.

A rendszer az átláthatóság biztosítása érdekében nyilvántartja

- az egyes prioritások esetében az 1083/2006/EK Rendelet 34. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően alkalmazott – az ERFA és az ESzA támogatásterületei közötti – „átjárhatóság" teljesülését, és az időszak során nyomon követi maximumainak teljesülését, beleértve az Európai Parlament és a Tanács 1081/2006/EK Rendelet 3. cikk, (7) bekezdésében, valamint az 1080/2006/EK Rendelet 8. cikkében foglalt speciális eseteket is,
- a 1083/2006/EK Tanácsi rendelet II. melléklet 15. pontja szerint a Közép-magyarországi régióra jutó addicionális támogatások felhasználását.

6.2.2. Értékelés

Értékelési terv

Az OP-k értékelése ÚMFT szinten biztosított koordináció mentén, szisztematikus rendszerben, értékelési terv keretében történik. Az értékelési terv biztosítja az értékelések elvégzésére való

felkészülést, a külső és belső értékelő kapacitásokkal való hatékony gazdálkodást, valamint az értékelések összehangolásában rejlő lehetőségek kihasználását.

Az OP értékelési terve 3 éves kitekintésben készül, évente felülvizsgálatra, illetve kiegészítésre kerül a folyamatos értékelési rendszer jellegéből adódóan.

Az OP értékelési tervét az OP IH – az értékelés ÚMFT szintű koordinációját biztosító szervezeti egységgel egyetértésben – terjeszti az OP Monitoring Bizottsága elé, amely azt évente jóváhagyja. (A Monitoring Bizottságnak szintén joga van értékelés lefolytatását kezdeményezni.) Az értékelési terv a végrehajtás 2015-ig terjedő időszakára vonatkozóan előre tervezett értékeléseket, illetve a folyamatos értékelés rendszerében évente kiválasztásra kerülő értékeléseket is tartalmaz.

Az értékelési terv az alábbi értékeléseket tartalmazza:

- az OP stratégia és végrehajtási rendszer félidei felülvizsgálata (2009-2010);
- az OP utólagos értékelése (2015-2016);
- az akciótervek éves operatív értékelése (2008, 2010, 2012, 2014);
- az akciótervek utólagos értékelése (2009, 2011, 2013, 2015);
- akciótervek és egyedi beavatkozások, nagyprojektek OP célok és horizontális célkitűzések érvényesüléséhez való hozzájárulásának előzetes értékelő vizsgálata (2006, 2008, 2010);
- az operatív program horizontális céljai teljesülésének átfogó értékelése (pl. esélyegyenlőség, megkülönböztetés tilalma, fenntarthatóság stb.) (2008, 2010, 2012)

Az értékelés kiterjed az Operatív Program klímaváltozással kapcsolatos hatásaira (lehetőség szerint számba véve a kapcsolódó természeti, társadalmi és gazdasági költségeket és hasznokat is), hogy megalapozza a hatékony fellépést a klímaváltozás elleni küzdelemben.

Az értékelések tervezett felhasználására (közzététel, értékelési jelentések hozzáférhetősége, eredmények bemutatása és terjesztése, ajánlások nyomon követése) vonatkozó szabályokat az egységes működési kézikönyv tartalmazza. Ezen szabályok összhangban vannak a Bizottság folyamatos értékelésre vonatkozó munkadokumentumainak *(Working Documents on on-going evaluations)* ajánlásaival.

A folyamatos értékelés kiválasztási mechanizmusa

Az előre tervezett (átfogó, stratégiai) értékelések mellett az ÚMFT egységes értékelési terve évről-évre kiegészül az akciótervekhez kapcsolódó értékelésekkel, amelyekre az OP IH tesz javaslatot a monitoring bizottsággal egyetértésben. Az értékelési terv keretében értékelést kell indítani:

- az akcióterv azon műveletei esetében, amelyek végrehajtása során a végrehajtási ütemtervben meghatározott indikátor-értékektől jelentős eltérés mutatkozik;
- az akcióterv műveleteihez kapcsolódó I. NFT-ben megvalósított intézkedés(ek) tapasztalatainak összegyűjtésére;
- az innovatív, hazai végrehajtási előzménnyel nem rendelkező műveletek lezárása után 2 évvel a végrehajtás tapasztalatainak összegyűjtésére, valamint a hatásmechanizmusok feltárására;
- 2009-től kezdődően évente prioritásonként legalább 1 művelet szándékolt és nem szándékolt hatásainak utólagos értékeléssel történő felmérésére.

Az értékelési tervtől függetlenül ad-hoc értékelés indítása indokolt a végrehajtás rendszerében (KSZ, IH) felmerülő előre nem látható igények, valamint a Monitoring Bizottság igényei alapján.

Értékelés menedzsment

Az értékelés horizontális, ÚMFT szintű koordinációját biztosító szervezeti egység:

- előkészíti és lefolytatja az előre tervezett, átfogó stratégiai értékeléseket;
- biztosítja a rendszerszerűen lebonyolított értékelések forrásait, módszertani egységességét és az értékelési terv betartatását;
- előkészíti és lefolytatja a több OP-t érintő kérdésekben lefolytatott értékeléseket;
- előkészíti és lefolytatja az innovatív, hazai előzményekkel nem rendelkező műveletek értékelését.
- biztosítja, hogy az értékelések eredményei a közvélemény számára hozzáférhetővé váljanak.

Az IH megfelelő kapacitást tart fenn az értékelésekhez kapcsolódó menedzsment feladatok elvégzésére, amely

- felelős az OP és a hozzá kapcsolódó akciótervek és műveletek értékeléséhez kapcsolódó feladatok elvégzéséért, az ÚMFT értékelési tervének OP-t érintő részeinek megvalósulásáért;
- koordinálja, fejleszti és ösztönzi az OP-hoz kapcsolódó értékelési tevékenységet;
- javaslatot tesz az ÚMFT 3 éves értékelési tervéhez;
- biztosítja az értékelések eredményeinek tervezésbe és végrehajtásba való becsatornázását;
- gondoskodik az OP értékelési indikátorok adatainak előállításáról és monitoring információs rendszerben való tárolásukról;
- kétévente, az akciótervek lezárásakor, felülvizsgálja az OP prioritásszintű indikátorainak célértékeit;
- indokolt esetben – pl. a monitoring bizottság kezdeményezésére – az OP értékelési tervében nem szereplő értékeléseket indít a műveletekhez kapcsolódóan, azok végrehajtásának támogatására.

Tervezett értékelési kapacitások

Pénzügyi erőforrások:

Az ÚMFT-szintű értékelések, valamint az értékelési módszertanok kidolgozása, az értékelési tevékenységek koordinációja, illetve az éves értékelési tervben szereplő értékelési tevékenységek pénzügyi feltételeit a Végrehajtás Operatív Program teremti meg.

További – pl. a Monitoring Bizottság kezdeményezésére lefolytatott – értékelések finanszírozási forrását jelen OP szakmai segítségnyújtás prioritása jelenti.

Humán erőforrások:

Az NFÜ értékelésért felelős 6 fős horizontális egységének kapacitásain kívül az IH-k megfelelő mértékű címzett humán erőforrást biztosítanak az értékelési tevékenységek ellátására.

6.3. PÉNZÜGYI IRÁNYÍTÁS ÉS ELLENŐRZÉS

6.3.1. Igazoló Hatóság – feladatai

Az Igazoló Hatóság felépítése

A strukturális alapok és a Kohéziós Alapból támogatott fejlesztések megvalósítására szolgáló operatív programok igazoló hatósága a Pénzügyminisztérium elkülönült szervezeti egysége. Az igazoló hatósági feladatok ellátása az előző programozási időszak kifizető hatósági (Pénzügyminisztérium NAO Iroda) szervezetére és gyakorlatára épül.

Az Igazoló Hatóság a következő **feladatokat** látja el:

- átutalások fogadása az Európai Bizottságtól;
- az uniós hozzájárulások átutalása a Nemzeti Fejlesztési Ügynökségnek a vonatkozó fejezeti kezelésű előirányzat-felhasználási keretszámlájára;
- a költségnyilatkozatok és átutalás igénylések elkészítése, igazolása és benyújtása a Bizottsághoz;
- annak igazolása, hogy a költségnyilatkozat pontos, megbízható számviteli rendszerekből származik, és ellenőrizhető bizonylatokon alapul, továbbá, hogy az igazolt költségek megfelelnek az alkalmazandó közösségi és nemzeti szabályoknak, és a programra alkalmazandó kritériumokkal összhangban finanszírozás céljából kiválasztott, valamint a közösségi és nemzeti szabályoknak megfelelő műveletek tekintetében merültek fel;
- igazolás céljából az ellenőrzési hatóság által vagy annak hatáskörében elvégzett valamennyi ellenőrzés eredményének figyelembevétele;
- a költségek megfelelőségének ellenőrzése érdekében saját hatáskörében kockázatelemzésen alapuló mintavétel alapján tényfeltáró vizsgálat és tényfeltáró látogatás elvégzése a pénzügyi lebonyolításban résztvevő szervezeteknél
- az átutalások fogadására szolgáló kincstári számlák forgalmáról, a követelésekről és a kötelezettségekről számviteli nyilvántartás vezetése;
- a visszafizetendő, valamint az adott művelethez történő hozzájárulás egészének vagy egy részének visszavonásából eredő összegek nyilvántartása;
- az adminisztratív hibák, valamint az operatív program megvalósítása során bekövetkezett szabálytalanságok következtében szükségessé váló pénzügyi korrekciók végrehajtása, a visszafizetett uniós hozzájárulások Európai Bizottság felé történő elszámolása;
- az adott pénzügyi évre, valamint a következő pénzügyi évre vonatkozó, előrelátható átutalási igénylésekkel kapcsolatos ideiglenes előrejelzések megküldése az Európai Bizottság részére minden évben legkésőbb április végéig.

6.3.2. Pénzügyi irányítás szabályai

Az IH felelőssége:

- Az Irányító Hatóság felel az Operatív Programnak a megbízható pénzügyi gazdálkodás elvével összhangban történő irányításáért és végrehajtásáért.
- Az IH a kedvezményezettek elszámolásainak befogadását, feldolgozását és ellenőrzését közreműködő szervezetre – amennyiben van KSZ - delegálja.
- Az IH a delegált feladatok ellátását folyamatosan nyomon követi.
- Az IH biztosítja, hogy igazolás céljából az igazoló hatóság kellő információval rendelkezzen az operatív program végrehajtása során felmerült költségekkel kapcsolatban folytatott eljárásokról, továbbá a közreműködő szervezet hitelesítési jelentésének ellenjegyzésével nyilatkozik az igazoló hatóság felé az általa delegált feladatokat ellátó közreműködő szervezet által alkalmazott eljárások uniós és hazai előírásokkal való összhangjáról. Az irányító hatóság gondoskodik a közreműködő szervezet által összeállított hitelesítési jelentés igazoló hatóság részére történő benyújtásáról.
- Kockázatelemzésen alapuló helyszíni ellenőrzés a KSz-eknél a KSz által ellenőrzött és jóváhagyott támogatási összegek tekintetében. Ezen feladat hatékony ellátásának erősítése érdekében az IH-nak lehetősége van arra, hogy a Magyar Államkincstár (MÁK) egy vagy több munkatársát (kincstárnokok) a KSz-hez delegálja, annak érdekében, hogy biztosítsa a KSz által ellenőrzött és jóváhagyott támogatási összegek szabályosságát és pontosságát, beleértve az adatok monitoring rendszerben (EMIR) történő rögzítésének pontosságát.

A KSz felelőssége:

- A közreműködő szervezet felelős az irányító hatóság által delegált feladatok uniós és hazai előírásokkal összhangban való ellátásáért.
- A közreműködő szervezet gondoskodik az Operatív Program keretében jóváhagyott projektek uniós és hazai előírásokkal összhangban történő végrehajtásának ellenőrzéséről.
- A közreműködő szervezet gondoskodik a kedvezményezett elszámolásainak befogadásáról, feldolgozásáról és folyamatba épített ellenőrzéséről, valamint kockázatelemzés alapján helyszíni ellenőrzés lefolytatásáról, és az elvégzett ellenőrzéseknek hitelesítési jelentésben való összegzéséről az irányító hatóság és az igazoló hatóság tájékoztatása céljából. A KSz gondoskodik a támogatásoknak kedvezményezettek részére történő kifizetéséről.

6.3.3. Kedvezményezett részére történő kifizetés folyamata

A kedvezményezett a projekt megvalósítása során keletkezett számláit az előrehaladási jelentéssel együtt rendszeres időközönként benyújtja a közreműködő szervezethez.

A közreműködő szervezet az elszámolásokat pénzügyileg, tartalmilag és formailag ellenőrzi, a kockázatelemzés alapján készített ellenőrzési tervnek megfelelően helyszíni ellenőrzést is végezhet.

A KSz a jóváhagyott elszámolások alapján gondoskodik a támogatások kedvezményezettek részére történő kifizetéséről. Az elvégzett ellenőrzések eredményéről hitelesítési jelentésben tájékoztatja az irányító hatóságot és az igazoló hatóságot.

A kedvezményezett részére kifizetendő támogatás uniós részét az irányító hatóság a központi költségvetésből megelőlegezi, majd a rendelkezésre álló előfinanszírozási forrásból és a későbbi időközi kifizetésekből az igazoló hatóság az irányító hatóság részére megtéríti.

6.3.4. Az Európai Uniós támogatások ellenőrzése

Pénzügyi irányítás és ellenőrzés (kontroll)

Az irányító hatóság, az igazoló hatóság és a közreműködő szervezet kialakítja és működteti a pénzügyi irányítás és kontroll rendszerét. A pénzügyi irányítás és kontroll rendszerének biztosítania kell, hogy a szervezetek tevékenysége szabályszerű és megfelelően szabályozott, gazdaságos, hatékony és eredményes legyen, az információk pontosak legyenek és megfelelő időben rendelkezésre álljanak. A tervezés, pályáztatás, pénzügyi lebonyolítás, számvitel, ellenőrzés és monitoring feladatait funkcionálisan el kell különíteni, ezen feladatok megfelelő szabályozásáról a vonatkozó belső szabályzatokban gondoskodni kell.

Az irányító hatóság, az igazoló hatóság és a közreműködő szervezet gondoskodik az ellenőrzési nyomvonal, a kockázatkezelési és szabálytalanságkezelési szabályzat kialakításáról és az esetleges változások haladéktalan átvezetéséről.

A pénzügyi lebonyolítás során az irányító hatóságnak, illetve a közreműködő szervezetnek gondoskodnia kell a kifizetéseket megelőző dokumentum alapú, valamint a – kockázatelemzés alapján történő – helyszíni ellenőrzések lefolytatásáról. Ennek keretében ellenőrizni kell a programok, illetve projektek támogatási szerződéseknek megfelelő fizikai és pénzügyi előrehaladását, valamint azt, hogy a benyújtott számla vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat összhangban van a pályázatra vonatkozó döntéssel és a szerződéses feltételekkel, a fizikai és teljesítmény mutatószámok teljesítésével, a közbeszerzésre vonatkozó közösségi és nemzeti jogszabályokkal.

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség vezetője és a közreműködő szervezet vezetője, valamint az Igazoló Hatóság és az Ellenőrzési Hatóság – minden évben, jogszabályban meghatározott tartalommal és határidőre – köteles nyilatkozni az általa működtetett irányítási és kontroll rendszerek megfelelő működéséről.

Az államháztartásért felelős miniszter a központi harmonizációs egységen keresztül látja el az alapokból származó támogatások ellenőrzésének szabályozásával, harmonizációjával, koordinációjával kapcsolatos feladatokat. A központi harmonizációs egység kidolgozza és folyamatosan továbbfejleszti az alapokból származó támogatások ellenőrzésére és a belső kontrollokra vonatkozó hazai jogszabályokat és módszertani útmutatókat; az ellenőrzési erőforrások harmonizálása révén biztosítja az alapokból származó támogatások vonatkozásában végzett átfedésektől mentes, hatékony és eredményes ellenőrzéseket; minőségértékelés keretében vizsgálja a belső kontroll rendszerek vonatkozásában a jogszabályi előírások, módszertani útmutatók alkalmazását és végrehajtását.

Az államháztartásért felelős miniszter, az európai uniós támogatások felhasználásának átláthatósága érdekében, az európai uniós támogatások lebonyolításában résztvevő szervezetek bevonásával audit bizottságot hoz létre és működtet.

Az Ellenőrzési Hatóság feladata, felelőssége

Az Ellenőrzési Hatóság a közösségi és nemzeti jogszabályok előírásaival összhangban kijelölt, az irányítási és ellenőrzési rendszerek eredményes működésének ellenőrzéséért felelős szervezet, amely működésében független az irányító hatóságtól, az igazoló hatóságtól és a közreműködő szervezetektől. Magyarországon valamennyi operatív program vonatkozásában ugyanazon szervezet látja el az Ellenőrzési Hatóság feladatait. A Kormányzati Ellenőrzési Hivatalról szóló 312/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet rendelkezéseinek megfelelően az Ellenőrzési Hatóság feladatait a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal (KEHI) látja el, amely Pénzügyminisztérium fejezet alá tartozó önálló fejezeti jogosítványokkal rendelkező költségvetési szerv (központi hivatal).

Az Ellenőrzési Hatóság feladatai:

- az 1083/2006/EK rendelet 71. cikk (2) bekezdésének megfelelően kidolgozza az irányítási és ellenőrzési rendszerek értékelési kritériumrendszerét, lefolytatja az értékelést, valamint elkészíti az értékelésről szóló jelentést és véleményt;
- gondoskodik a nemzeti ellenőrzési stratégia, valamint az éves beszámolási kötelezettségek (éves ellenőrzési jelentések és vélemények) elkészítéséről és teljesítéséről, valamint a Bizottsággal a szükséges egyeztetési eljárások lefolytatásáról;
- gondoskodik a rendszer- és mintavételes ellenőrzések elvégzéséről, a nemzeti ellenőrzési stratégia teljesülésének, az ellenőrzési jelentések elkészítéséről;

- gondoskodik az Európai Bizottság felkérésére végzendő ellenőrzések ellátásáról;
- gondoskodik az ellenőrzési jelentések megállapításainak, javaslatai hasznosulásának, az intézkedési tervek végrehajtásának nyomon követéséről;
- elkészíti a részleges zárásról szóló nyilatkozatokat, valamint a zárónyilatkozatokat és az azokat megalapozó ellenőrzési jelentéseket;
- részt vesz az Európai Bizottság által végzett ellenőrzésekre adandó tagállami válaszok kialakításában, a szükséges tárgyalások lefolytatásában;
- részt vesz az 1083/2006/EK rendelet 73. cikke szerinti – Európai Bizottsággal történő – egyeztetéseken az ellenőrzési tervek összehangolása az ellenőrzések eredményeinek kicserélése érdekében.

6.4. INFORMÁCIÓ ÉS NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA

6.4.1. Tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos rendelkezések.

A hazai és közösségi jogszabályi követelmények figyelembevételével az NFÜ felel az ÚMFT és az operatív programok tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó feladatainak ellátásáért, különös tekintettel a következőkre:

- A potenciális kedvezményezettek, gazdasági és szociális partnerek tájékoztatása a támogatások nyújtotta lehetőségekről. Ezen belül kiemelt szerepet kap a potenciális pályázók hatékony mozgósítása, a jól megalapozott projektgeneráló tevékenység, és a pályázati lehetőségek megismertetése.
- A közvélemény tájékoztatása arról a szerepről, amelyet az Európai Unió betölt a fejlesztések megvalósításában. Ennek során a kommunikáció az uniós társfinanszírozással megvalósuló tevékenységek eredményeinek bemutatására koncentrál.

A tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos tevékenységek megvalósítása mind az intézményrendszer szereplői (NFÜ, közreműködő szervezetek), mind pedig a kedvezményezettek részéről kötelezettségekkel jár. Az ÚMFT egészére vonatkozó általános, illetve az operatív programokhoz kötődő általános kommunikációs tevékenységeket, partnerségi akciókat központi szinten szükséges megszervezni. A közreműködő szervezetek részt vesznek a támogatási lehetőségek megismertetéséhez kapcsolódó egyéb kommunikációs feladatok ellátásában (szakmai és információs napok, fórumok szervezése a programokról a potenciális pályázók számára, országos, regionális, megyei és kistérségi szinten), a kedvezményezettek kommunikációs tevékenységének támogatásában, valamint adatgyűjtést és adatszolgáltatást is végeznek.

A kedvezményezettek az NFÜ által kiadott arculati kézikönyv és útmutató alapján, kötelező jelleggel végzik saját projektjük megismertetését a lehető legszélesebb körben.

A tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos teendők megvalósítására vonatkozóan a jogszabályi kötelezettségeknek megfelelően, az NFÜ ÚMFT egészére vonatkozóan egységes kommunikációs stratégiát készít, amely meghatározza a vonatkozó intézkedések célját, üzenetét, végrehajtásuk stratégiáját, tartalmát, a megcélzott társadalmi és gazdasági csoportokat, az intézkedések hatékonyságát mérő értékelési kritériumokat, az intézkedések ajánlott költségvetését, azok várható időbeli ütemezését, valamint a megvalósításért felelős adminisztratív egységeket és azok kötelezettségeit. A kommunikációs terv a kommunikációs stratégia alapján készül évente. A

közreműködő szervezet feladata a kezelésében lévő operatív programhoz és/vagy prioritások összességéhez kapcsolódó kommunikációs terv elkészítése és benyújtása az NFÜ-nek jóváhagyás céljából.

Főbb területek:

- *Támogatási lehetőségek megismertetése, pályázók hatékony mozgósítása, projektgenerálás*
  A fejlesztési források sikeres és eredményes felhasználásához nélkülözhetetlen a lehetséges kedvezményezettek hatékony mozgósítása, a támogatási lehetőségek megismertetése. E területeken különösen aktív, hatékony és koncentrált, a jól behatárolható célcsoportokra (a potenciális kedvezményezettek körének különböző szegmenseire) fókuszáló kommunikációra van szükség. Ennek során külön hangsúlyt kell fordítani a leghátrányosabb helyzetben lévő csoportokat képviselő szervezetek direkt módon való informálására, ill. az ilyen csoportokat érintő projektgenerálásra és szükség esetén a megvalósítás során nyújtandó szakmai segítségre is.
- *A társfinanszírozással megvalósuló fejlesztési programok eredményeinek bemutatása*
  A megvalósult projektek bemutatása a strukturális alapok hazai felhasználásának sikerességét hirdeti, egy gyorsan és lendületesen fejlődő Magyarország képét tudatosítja a közvéleményben, az Európai Unió imázsát erősíti, valamint – a jó példa elvén – ösztönzőleg hat a potenciális pályázók körére.
- *Partnerség*
  A partnerség elvének alkalmazásával kapcsolatos módszertani feladatok – partnerségi stratégia, partnerségi akciók, partnerségi beszámolók – ellátása a társadalmi egyeztetés kapcsán, a kiemelt partnerekkel történő kapcsolattartás és a partnerek szakmai együttműködésekbe történő bevonása, valamint a partnerség elvének alkalmazásával kapcsolatos stratégia és beszámolók elkészítése a magyar kormány és az Európai Bizottság részére rendkívüli fontosságú. Minden egyes OP és akcióterv egyenként kerül társadalmi egyeztetésre. A meghatározott felelősségi rendnek megfelelően a partnerséggel kapcsolatos feladatokat ágazati OP-k esetében az NFÜ horizontális szervezeti egysége látja el a KSz-ek bevonásával, a VOP-ból finanszírozva. A monitoring bizottság működését minden esetben az OP TA forrása fedezi.
- *Ügyfélszolgálat*
  Kiemelt feladata az intézményrendszernek a lehetséges és már nyertes pályázókkal való kapcsolattartás. Ez az intézményrendszer szolgáltató jellegének erősítése, valamint az átláthatóság szempontjából hangsúlyos terület. Ennek megfelelően központi és helyi szinten is szükséges az ügyfél-tájékoztatási és információs feladat egységes rendszerben történő ellátása. Az egységes ügyfél-tájékoztatási rendszer fő elemei: internetes pályázó-tájékoztató felület, online és telefonos ügyfélszolgálat működtetése *(Contact Center)*, a közreműködő szervezetek információs tevékenységének koordinálása, az információk áramlását koordináló belső információs rendszer kialakítása és működtetése.

6.5. KÖZÖSSÉGI POLITIKÁK ÉS HORIZONTÁLIS ELVEK – FENNTARTHATÓSÁG, ESÉLYEGYENLŐSÉG ÉS PARTNERSÉG, ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK, KÖZBESZERZÉSEK

6.5.1. Fenntarthatóság, esélyegyenlőség és a diszkrimináció tilalma

A 1083/2006/EK rendelet 17. cikkében foglaltaknak megfelelő fenntarthatóság kritériumait (különös tekintettel a környezeti fenntarthatóságra) a tervezés és a végrehajtás teljes folyamatában garantálni kell. Ennek érdekében az NSRK és az operatív programok vonatkozásában stratégiai környezeti vizsgálat készült. Az ÚMFT-t és az operatív programokat az Országos Környezetvédelmi Tanács elé terjesztettük.

A programvégrehajtás valamennyi szintjén megfelelő irányítási rendszerek kerülnek kialakításra annak érdekében, hogy az esetlegesen nem fenntartható vagy környezeti szempontból kedvezőtlen hatások, különös tekintettel a klímaváltozásra, a biológiai sokféleség és ökoszisztémák fenntartására valamint a természeti erőforrások igénybevételére vonatkozó hatásokra, kiküszöbölhetőek vagy minimalizálhatóak legyenek, és így az OP környezeti költségei összességében klíma- és erőforrás-semlegessége biztosítható legyen. Az OP pozitív környezeti hatásait és a szinergiából adódó környezeti fenntarthatósághoz történő hozzájárulás optimalizálásának lehetőségeit a lehető legnagyobb mértékig ki kell használni és amennyiben lehetséges meg kell erősíteni.

Az irányító hatóságok közös működési kézikönyve iránymutatást tartalmaz annak érdekében, hogy a közbeszerzési eljárások során a fenntarthatósági szempontok is érvényesüljenek (zöld közbeszerzés).

A partnerségi folyamat keretében az NSRK és OP dokumentumokhoz nagyszámú – többek között környezetvédelmi, illetve az esélyegyenlőség különböző aspektusaival foglalkozó – civil szervezet fűzött észrevételeket, amelyeket feldolgoztunk, és a dokumentumok véglegesítése során lehetőség szerint érvényesítettünk. A partnerségi konzultáció mechanizmusát az akciótervekre és a pályázati kiírások tervezeteire is kiterjesztettük.

Az ÚMFT és az egyes operatív programok végrehajtásának valamennyi szintjén elő fogjuk segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését, valamint a nemen, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékosságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló bármilyen megkülönböztetés megakadályozását. A megkülönböztetés tilalmának elve a végrehajtás minden szakaszában betartásra kerül, különös tekintettel a támogatásokhoz való hozzáférésre. A különböző operatív programok műveleteinek meghatározása során és a végrehajtás valamennyi szintjén különös tekintettel leszünk a fogyatékkal élő emberek hozzáférhetőségének kritériumára.

A Koordinációs Irányító Hatóság irányelveket, útmutatót készít, és Működési Kézikönyvet állít össze a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség és megkülönböztetés tilalma horizontális céljainak a végrehajtás valamennyi szintjén történő és az intézményrendszerrel kapcsolatos érvényesítése érdekében. Az OP irányító hatósága az Alap, a program, valamint a potenciális kedvezményezettek és célcsoportok sajátosságainak figyelembevételével specializálja ezen útmutatókat. Ezen felül az IH folyamatosan keresi, díjazza, és terjeszti a legjobb gyakorlatokat, a kedvezményezettek számára a projekt-megvalósítás során a horizontális szempontok gyakorlati érvényesítésére vonatkozó tanácsadást biztosít. A monitoring során speciális figyelmet fordít az esélyegyenlőségi és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó célkitűzések program szintű elérésében történt előrehaladásra.

A műveletek kiválasztása során a környezeti fenntarthatóság, az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalma szempontrendszerének érvényesítését (kötelező minimum követelményként) jogszabály garantálja. Ennek érvényesítésére – újdonságként – a pályázatok értékelésekor bevezettük az ún. kétszintű értékelést, melynek során a horizontális szempontokhoz való hozzájárulás minden projektjavaslat vonatkozásában kötelező befogadhatósági feltételként szerepel.

A Monitoring Bizottságokba kötelező jelleggel meg kell hívni legalább egy környezetvédelmi civil szervezet, valamint a romákat, a fogyatékossággal élő embereket, a nők és férfiak esélyegyenlőségét képviselő, legalább egy-egy civil szervezet képviselőjét.

A fenntarthatóság, az esélyegyenlőség és a megkülönböztetés tilalma szempontjainak érvényesüléséről a program végrehajtásáról szóló értékelésekben rendszeres, a Kormány, a Monitoring Bizottságok, a FIT, az NFT illetve az Országgyűlés számára készülő jelentésekben külön is számot adunk.

Az ÚMFT környezetvédelmi hatásairól, valamint a fenntarthatóság horizontális szempontjainak teljesüléséről évente tájékoztatást adunk az Országos Környezetvédelmi Tanács számára.

A végrehajtás során kiemelt figyelmet kell szentelni

- a nemek közti egyenlőség monitoringjának (különös tekintettel a nemek szerinti adatgyűjtésre);
- a partnerség elvének érvényesülésére;
- valamint a hátrányos helyzetű csoportok (különös tekintettel a romákra) hatékony részvételének elősegítésére.

A fentieknek megfelelően az intézményrendszer működése során a pályázók számára széles körű információs és ügyfélszolgálati támogatást nyújt. Ezen belül a hátrányos helyzetű csoportoknak célzott tájékoztatási és támogatási tevékenységet tervezünk. Az ügyfélszolgálati munkatársak számára külön, a célcsoport szükségleteihez igazodó képzést szervezünk. A fogyatékkal élők eligazodása érdekében - középtávon - tervezzük honlapunk akadálymentesítését. A hátrányos helyzetű térségekben működő pályázókat országos, kistérségi szintű tanácsadói hálózatunkon keresztül közvetlenül is elérjük, számukra helyben is tanácsadási lehetőséget biztosítunk.

Nemzeti szintű szakértői hálózat segíti a potenciális kedvezményezetteket valamennyi kistérségben. Roma szakértők révén speciális segítség áll rendelkezésére a roma kedvezményezetteknek.

A végrehajtási rendszer teljes mértékben elkötelezett a fenntarthatóság, valamint a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és a diszkrimináció tilalma horizontális elveinek érvényesülése és elősegítése mellett, ezért az NFÜ tervezi az Európai Unió Hitelesített környezetvédelmi vezetési rendszer (EMAS) minősítésének megszerzését. Továbbá intézkedéseket teszünk a családbarát munkahely kialakítására.

A partnerség elve a végrehajtás minden szintjén érvényesül:

- (mind a projekt koncepciókat, mind pedig a már előkészített projekteket) bíráló bizottságokban szavazati joggal vesznek részt a civil szervezetek képviselői;
- a monitoring bizottságokban a tagok fele nem kormányzati intézményt képvisel;

- a jelentős hatású projektek előkészítése során készülő Környezeti Hatásvizsgálat keretében a lakossági egyeztetés kötelező.

A végrehajtás egyes szereplőinek partnerséggel kapcsolatos feladatait részletesen a működési kézikönyv tartalmazza.

6.5.2. Állami támogatások:

Az NFÜ maximális mértékben figyelembe veszi a hatályos állami támogatási szabályokat. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályozás biztosítása érdekében a **Pénzügyminisztérium** Támogatásokat Vizsgáló Irodája (PM TVI) részt vesz a programok és akciótervek előkészítésében (ld. később). Ezen túlmenően pedig a társfinanszírozandó tevékenység vonatkozásában minden esetben megvizsgálja az állami támogatási szabályok relevanciáját. Az IH felel az operatív programnak az állami támogatási szabályokkal összhangban való végrehajtásáért, a TVI pedig ezen követelmény teljesülésének szakmai kontrollját biztosítja. Ennélfogva a TVI valamennyi támogatási konstrukciót megvizsgálja.

6.5.3. Közbeszerzés

A magyar Közbeszerzési törvényt a Parlament 2003-ban fogadta el. A közbeszerzések egyes részletes szabályait több mint 10 végrehajtási rendelet szabályozza pl. a pályázati felhívások formátumát, a felhívás közzétételének módját, építési beszerzésekre vonatkozó speciális szabályokat, tervpályázatot, stb.

A kedvezményezettek által lefolytatott közbeszerzések utólagos ellenőrzéséért a KSz-ek felelnek. Az NFÜ külön szervezeti egységet állított fel a közbeszerzések szabályosságának az eljárás folyamatában történő biztosítására. Az Európai Uniós Közbeszerzési Koordinációs és Szabályossági Egység (EKKE) feladata, hogy folyamatba épített ellenőrzést gyakoroljon a közbeszerzési eljárások lebonyolítása során.

A folyamatba épített és utólagos ellenőrzésekre vonatkozó eljárási szabályokat a fejlesztéspolitikáért felelős miniszter és az államháztartásért felelős miniszter közös rendelete tartalmazza (16/2006 (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet).

6.6. AZ ELEKTRONIKUS ADATKÖZLÉSRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK A BIZOTTSÁG ÉS A TAGÁLLAM KÖZÖTT

Az Európai Bizottság fejlesztés alatt álló SFC2007 rendszere a Bizottság elvárásai szerint elektronikus adatszolgáltatás alapján működik. Az informatikai rendszer két különböző módon érhető el a tagországok intézményei számára (honlapon keresztül – Web Application, illetve közvetlenül a tagállami rendszerrel elektronikus kapcsolaton keresztül – Web Service). A rendszerhez akár kizárólag az egyik módszer használatával, akár a két módszer kombinálásával is lehet kapcsolódni. A rendszerben az egyes OP komponensek szintjéig kell megjeleníteni a rendelet mellékleteiben kötelezően megjelölt adatokat.

Azon adatok esetében, melyek szerepelnek az EMIR-ben, a Bizottság által megadott specifikációnak megfelelően biztosítjuk az adatfeltöltést. Azokat az adatokat, amelyek rögzítése nincs előírva az EMIR-ben (duplikált adatkezelés elkerülésére) közvetlenül a felelős központi

intézmények kulcsfelhasználói (úgymint központi koordináció, igazoló hatóság és ellenőrzési hatóság) viszik fel az SFC-be.

A rendszerrel kapcsolatos teendőkért felelős tagállami szervezet (Member State Organisation – MSO) a hazai jogszabályoknak megfelelően az NFÜ, így a tagállami összekötő (MS Liaison), illetve az „MS System Owner", a technikai kérdésekért felelős tagállami személy is az NFÜ állományából kerül kijelölésre

Az adatszolgáltatás rendje

Az adott adatra vonatkozóan adatszolgáltatás módja attól függ, hogy a kijelölt intézmények a két kapcsolódási módszer közül melyiken keresztül szolgáltatnak a kijelölt intézmények adatot:

- amennyiben az adatokat a honlap felületen keresztül töltik fel az SFC2007 rendszerbe, a fentiekben megbízott intézmények (központi koordináció, igazoló hatóság és ellenőrzési hatóság) erre képesített kulcsfelhasználói feltöltik adatokkal a szervezetük hatáskörébe tartozó táblákat az ott kért formában, illetve verifikálják azokat.
- amennyiben az adatokat a közvetlen elektronikus kapcsolaton keresztül küldi meg a tagállami rendszer a SFC2007 rendszerbe, a fentiekben megbízott intézmények (központi koordináció, igazoló hatóság és ellenőrzési hatóság) erre jogosított kulcsfelhasználói a tagállami rendszerbe töltik fel az adatokat, majd verifikálják és küldik meg azokat az SFC2007-nek.

Az ezzel megbízott intézmények (központi koordináció, igazoló hatóság és ellenőrzési hatóság) feladata – függetlenül az adatok rögzítésének módjától – az adatok közvetlen és hibátlan feltöltése a rendszer(ek)be olyan módon, hogy mind a számukra megszabott határidők betartásra kerüljenek, mind az ő jelentésükhöz kapcsolódóan más intézmények által végzendő adatszolgáltatás megvalósulhasson az arra megszabott határidőn belül.

A dokumentumok továbbításának időpontja azok rendszerbe történő feltöltésének időpontja. A dokumentumok csak akkor számítanak elküldöttnek a Bizottság számára, ha annak érvényesítése megtörtént a rendszerben az erre felhatalmazottak által.

A rendszer tartós elérhetetlensége esetén, különösen, ha az információ leadására megfogalmazott határidő betartását ez az elérhetetlenség fenyegeti, a tagország papír alapú dokumentum formájában továbbítja a Bizottság számára az információkat a vonatkozó jogszabályban megadott formátumban. Az elérési probléma elmúltával a tagország, illetve a kijelölt illetékes szervezet pótlólag az információk rendszerbe (SFC2007) történő feltöltését. Ilyen esetben a dokumentumok megküldésének hivatalos dátuma a papír alapú dokumentumok megküldésének dátuma.

7. NAGYPROJEKTEK

A Gazdaságfejlesztési Operatív Program keretében 50 millió euró értékhatár fölötti, az Európai Bizottság által jóváhagyandó ún. nagyprojekt[77] támogatása jelenleg nem szerepel a tervek között.

[77] *1083/2006/EK rendelet 2. szakasz 39-41. cikkek*

MELLÉKLETEK

1. A GOP partnerségi egyeztetésébe bevont szervezetek
2. GOP-ROP lehatárolás szabályai
3. A GOP számszerű céljai
4. A közösség alapjaiból származó források kategóriánkénti hozzájárulása az operatív programhoz

1. MELLÉKLET: A GOP PARTNERSÉGI EGYEZTETÉSÉBE BEVONT SZERVEZETEK, SZEREPLŐK

Megnevezés	Székhely	Telefon	E-mail
Szakmai társadalmi partnerek			
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara	1055. Bp. Kossuth Lajos tér 6-8.	474-5100; 474-51-90	elnök@mkik.hu; kompakt@mkik.hu
Ipari Parkok Egyesülete	1012. Bp. Attila u. 123.	201-7954	iparipark@ipe.hu
CHIC Közép-magyarországi Innovációs Központ	2040 Budaörs, Gyár u. 2.	23/887-500 30/9429-963	info@chic.hu bus@chic.hu polgarne@chic.hu
Magyar Tudományos- Technológiai és Ipari Parkok Szövetsége	1144 Bp, Füredi út 74-76	467-0236 20/9342-756	consulting@dckft.t-online.hu
Joint Venture Szövetség	1012 Bp. Kuny Domonkos u. 13-15. (1525 Bp. Pf.88.)	212-2506; 489-0368; 255-1060;	info@jointventure.hu
Magyar Innovációs Szövetség	1036 Bp. Lajos u. 103.	453-6572	innovacio@innovacio.hu
Kereskedők és Vendéglátók Országos Érdekképviseleti Szövetsége (KISOSZ)	1061 Bp. Andrássy út 43.	342-5574; 322-0464; 68	kisosz@axelero.hu
Magyar Tudományos Akadémia	1051 Bp. Roosevelt tér 9.	411-6367; 331-316w	szego@office.mta.hu h526mos@ella.hu
Amcham (The American Chamber of Commerce in Hungary)	1052 Bp. Deák Ferenc u. 10. V.em.	266-9880	info@amcham.hu; peter.fath@amcham.hu

Megnevezés	Székhely	Telefon	E-mail
Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara	1024 Budapest, Lövőház u. 30.	345-7600 345-7642	info@ahkungarn.hu franyo@ahkungarn.hu
Magyar Európai Üzleti Tanács	1113 Budapest Villányi út 24/c,	216-0487 30/99-29-351	lobbypartnersltd@t-online.hu
Magyar Biotechnológiai Szövetség	Magyar Biotechnológiai Szövetség Cím: H-6722 Szeged, Béke u. 5/a.	(62) 424-729 30-998-5800	info@hungarianbiotech.org duda@solvo.hu www.hungarianbiotech.org
Informatikai Vállalkozások Szövetsége	East-West Business Center 1088 Budapest Rákóczi út 1-3	235-7617 70/3800051	peter.morenth@ivsz.hu csz@center.hu istvan.balogh@ivsz.hu
ITD-H	1061 Budapest, Andrássy út 12.	472-8100	retfalvi@itd.hu
Általános Fogyasztási Szövetkezetek és Kereskedelmi Társaságok Országos Szövetsége (ÁFEOSZ)	1054 Bp. Szabadság tér 14.	353-4222	afeosz@afeosz.hu
Budapesti Vállalkozásfejlesztési Közalapítvány	1072 Bp, Rákóczi út 18.	268-1720	nagym@bvk.hu
Országos Vállalkozásfejlesztési Hálózat Konzorcium Kht.	4400 Nyíregyháza, Váczi Mihály u. 41.	42/502-133	primomvk@nyirinku.hu
Menedzserek Országos Szövetsége	1012 Bp. Kuny Domonkos u. 13-15.	225-8791	menszov@axelero.hu
Nemzetközi Vállalatok Magyarországi Tanácsa (HAIC)	1036 Bp. Lajos u. 48-66.	436-1317; 250-8441	nvmt@elender.hu
Ipartestületek Országos Szövetsége (IPOSZ)	1054 Bp. Kálmán Imre út 20.	354-3140; 269-2946; 40	szucs@iposz.hu; iposz@elender.hu; titkarsag@iposz.hu
Magyar Iparszövetség (OKISZ)	1146 Bp. Thököly út 58-60.;	343-5140; 343-5188; 81;	okisz@okiszinfo.hu; okisz@mail.elender.hu

Megnevezés	Székhely	Telefon	E-mail
Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ)	1055 Bp. Kossuth Lajos tér 6-8. VI.em. 621-622.	474-2065; 2040; 269-2227;	szelesgabor@ikarus.hu
Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetsége (VOSZ)	1107 Bp. Mázsa tér 2-6.	414-2181; 82	center@vosz.hu
VOSZ Kereskedelmi és Szolgáltató Szekció	1054 Budapest Tüköry u. 3. I. em.	269-1397	kszsz@vosz.axelero.net
Gazdasági és Tudományos Társaságok Szövetsége	1027 Bp. Fő u. 68.	201-8737	gttsz@mtesz.hu
Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége	1055 Bp. Kossuth Lajos tér 6-8.	474-7908	mteszelnok@mtesz.hu
Magyar Közgazdasági Társaság	1051 Bp. Sas u. 25. VI.em.	331-6906; 302-1798	szef@mail.tvnet.hu
Informatikai Érdekegyeztető Fórum	1055 Budapest, Kossuth tér 6-8.	302-7211	info@inforum.org.hu
Magyar Logisztikai, Beszerzési és Készletezési Társaság	1061. Budapest, Király u. 12.	267-8740	info@logisztika.hu
Magyar Logisztikai Szolgáltató Központok Szövetsége	1087 Budapest, Kerepesi út 3.	432-5085; 432-5089	mlszksz@t-online.hu nogradib@t-online.hu
Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület	1055. Budapest, Balaton u. 27.	311-7030	ofebp@matav.hu
Magyar Tartalomipari Szövetség (MATISZ)	H-1012 Budapest, Kuny Domokos u. 13.	213-5089	info@matisz.hu jmlinarics@matisz.hu
IFUA Horváth & Partners Kft.	1119. Budapest, Fehérvári út 79.	382 88 09	company@ifua.hu, viktoria.bodnar@ifua.hu
ICEG Európai Központ	1118. Budapest, Dayka Gábor utca 6/B	248-1160	pgaspar@icegec.hu aoszlay@icegec.hu
GKI Gazdaságkutató Rt.	1461. Budapest, Pf. 232.	318-18-68	losoncz@gki.hu
Országos Kereskedelmi Szövetség	1012 Budapest Kuny D. u. 13/15.	212-2107	oksz@dbassoc.hu

Megnevezés	Székhely	Telefon	E-mail
Magyar Márkaszövetség	Budapest 1132 Alig u. 14.	320-9094	brand@brand.hu
Magyar Vendéglátók Ipartestülete	Budapest 1138 Párkány utca 46.	349-6092	aranykacsa@axelero.hu
Magyar Vendéglátó Szövetség	Budapest 1077 Király u. 77.	341-0197	info@mvsz01.axelero.net
Magyar Franchise Szövetség	Budapest 1537 Pf. 446.	212-4124	franchise@franchise.hu
Világgazdasági Kutatóintézet	1014. Bp.,Országház u.30. 1525..Bp., Pf.: 936.	224-6700; 30/233-6937	tszemler@vki.hu
Humán Egészségügyi Magánszolgáltatók Egyesülete	1081 Budapest, Népszínház u. 27. II/10.	210-9072, 210-9074	kurucz.beata@invitel.hu
Magyar Bankszövetség	1051 Bp, József Nádor tér 5-6.	483-1866	bankszovetseg@bankszovetseg.hu
Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége			csasziac@t-online.hu
Szakszervezetek Együttműködési Fóruma	1051 Budapest, Sas u. 10.	301-8730	szef@mail.tvnet.hu
CovySoft Networks Rt.	Budapest 1181 Üllői út 365.	814 24 24	norbert.mocsai@covysoft.net
Microsoft Magyarország Kft	1031 Budapest, Graphisoft Park 3.	437 2843 30 688 99	v-gaborv@microsoft.com
Főpolgármesteri Hivatal		327-1927 06-20-916-6896	kocsism@budapest.hu
Számadó Kft	1091 Bp., Üllői út 119		csiba.andras@szamado.hu
Berkes és Tsa Tanácsadó Kft	1239 Budapest, Vetés utca 28.	2839558 06-30-9524989	agota.berkes@interware.hu
Közreműködő szervezetek			
Magyar Fejlesztési Bank	1051. Budapest, Nádor u. 31. 1365. Budapest, 5. PF. 678	428-1695 475-1217	almasi.akos@mfb.hu szegedi.gyula@mfb.hu
MVF Kht.	1139 Budapest, Váci út. 99.		kende.gabor@mvf.hu balogh.arpad@mvf.hu
IT Kht.	1077. Bp., Csengery u.14-16.	30/92-20-348	sandor.kisgergely@itkht.hu laszlo.kincses@itkht.hu
Kutatásfejlesztési, Pályázati és Kutatáshasznosítási Iroda (KPI)	1117.Bp., Neumann J.u. 1/c. 1519. Bp., Pf. 558.		anita.kiss@kpi.gov.hu ors.kovacs@kpi.gov.hu
Szakértők, értékelők			

Megnevezés	Székhely	Telefon	E-mail
PricewaterhouseCoopers Kft.	1077. Budapest, Wesselényi u. 16.	461 9476, 70 436 4752	judit.habuda@hu.pwc.com mate.vincze@hu.pwc.com
KPMG Advisory Services	1139. Budapest, Váci út 99.	887 7281	janos.matolcsy@kpmg.hu
Tétényi Tamás		30/9826212	tetenyi@t-email.hu
Régiós partnerek			
Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	1146. Budapest, Hermina út 17.	471-8955	tamas@proregio.hu
Észak-Alföldi Reg.Fejl.Ügyn.Kht.	4028. Debrecen, Simonyi út 14.	52/524-760	fdebreczeni@eszakalfold.hu
Dél-Alföldi Reg.Fejl.Ügyn.Kht.	6720. Szeged, Oroszlán u.2.	62/424-215	gyurcsekt@del-alfold.hu
Észak-Mo-i Reg.Fejl.Ügyn.Kht.	3529. Miskolc, Csabai kapu 37.	46/503-989	laszlo.francsics@norda.hu
Közép-Dunántúli Reg.Fejl.Ügyn.kht	8000. Székesfehérvár, Rákóczi út 25.	22/513-370 22/513-377	info@kdrfu.hu gabor.kigyossy@kdrfu.hu
Dél-Dunántúli Reg.Fejl.Ügyn.Kht.	7621. Pécs, Tímár u. 23.	72/513-769	miszler@ddrft.hu
Ny-Dunántúli Reg.Fejl.Ügyn.Kht.	8800. Nagykanizsa, Király u. 47.	93/509-527	gabor.gyorffy@westpa.hu
Társminisztériumok			
GKM szakfőosztályai			

2. MELLÉKLET: A GOP ÉS A KONVERGENCIA CÉLKITŰZÉS ALÁ TARTOZÓ REGIONÁLIS OPERATÍV PROGRAMOK KÖZÖTTI LEHATÁROLÁS SZABÁLYAI

Az OP-ban kifejtett alapelv:

Azon műveletek, melyek hatása helyi, illetve térségi jelentőségű, régiós kompetenciába sorolandók, míg a régión túlmutató, országos vagy nemzetközi hatáskörű műveletek az ágazati – Gazdaságfejlesztési – OP kompetenciájába tartozzanak.

A beavatkozás célja szerint a GOP és az egyes ROP-ok gazdaságfejlesztési célú beavatkozásai az alábbi csoportokra bonthatók:

1. Közvetlen vállalkozásfejlesztés, modernizáció (visszatérítendő pénzügyi eszközökkel, ill. vissza nem térítendő támogatással)
2. Kutatás-fejlesztés és innováció (vállalati, ill. vállalat-egyetem-kutatóintézet együttműködésben) ösztönzése
3. **Kutatási infrastruktúra és szolgáltatások (kutatási központok, részben az innovációs/technológiai parkok) fejlesztése;**
4. Induló innovatív start-up vállalkozások támogatása (magvető tőkével)
5. Innovációs hídképző intézmények (innovációs/technológiai parkok) és szolgáltatásaik (kapcsolódó tanácsadás, képzés) fejlesztése
6. Gazdasági infrastruktúra (ipari park, logisztikai központ, inkubátorok) fejlesztése
7. Hálózatosodást szolgáló szolgáltatásnyújtás, klaszter-menedzsment támogatása
8. Egyéb vállalkozásokat érintő üzleti környezet (IKT, üzleti tanácsadás, információnyújtás) fejlesztése

A fenti csoportokon belül, az alapelv figyelembe vételével az alábbiak szerint lehet a régiós ágazati kompetenciákat meghatározni:

1. Közvetlen vállalkozásfejlesztés, modernizáció (visszatérítendő pénzügyi eszközökkel, ill. vissza nem térítendő támogatással)

a) Vállalkozásfejlesztést, modernizációt szolgáló visszatérítendő pénzügyi eszközök – **Gazdaságfejlesztési OP**
b) Komplex vállalkozásfejlesztést, technológiai modernizációt szolgáló vissza nem térítendő támogatás. A fejlesztendő terület, az alábbi specifikumokkal.

Gazdaságfejlesztési OP specifikumai:

A komplex vállalkozásfejlesztés közvetlen támogatása

- Vállalatok nemzetköziesedése
- Beszállítói kapacitások fejlesztése
- Adaptív innováció (nagyobb méretű)
- Anyag-energiatakarékosság, környezettudatosság
- Munkaintenzív technológiai fejlesztés (regionális szolgáltató központ – elsősorban elmaradott térségekben)
- Vállalati folyamat menedzsment és IT szolgáltatások fejlesztése

Regionális OP-k specifikumai:

- Turisztikai célú fejlesztések[78].

2. Kutatás-fejlesztés és innováció: a **Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe** tartozik a K+F, innováció folyamatának egésze, a vállalati kutatásokra koncentrálva beleértve az

- Egyetemek, kutatóintézetek és vállalkozások közötti innovációs és K+F együttműködések ösztönzését
- Vállalati kutatás-fejlesztést és innovációt.

3. Kutatási infrastruktúra és szolgáltatások (kutatási központok, részben az innovációs/technológiai parkok) fejlesztése: Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe tartozik

4. Induló innovatív start-up vállalkozások (magvető tőke): Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe tartozik

5. Innovációs hídképző intézmények (innovációs/technológiai parkok) és szolgáltatásaik (kapcsolódó tanácsadás, képzés) fejlesztése:

Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe tartozik:

- K+F infrastruktúra és szolgáltatások (kutató központok, technológia/innovációs parkok)
- Hídképző intézmények (technológia/innovációs parkok)

Regionális OP hatáskörébe tartozik:

- Hídképző intézmények közül a technológiai transzfer irodák;

6. Gazdasági infrastruktúra

Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe:

- Logisztikai központok

Regionális OP hatáskörébe:

- Ipari parkok,
- Inkubátorház fejlesztés
- Ipari parki címmel nem rendelkező telephelyek;

7. Hálózatosodást szolgáló szolgáltatásnyújtás, klasztermenedzsment

Gazdaságfejlesztési OP hatáskörébe:

A nemzetközi jelentőségű eredményt célzó, országosan egységes szempontok szerint akkreditált gazdasági együttműködések (pólus innovációs klaszterek).

Regionális OP hatáskörébe

[78] Természetesen a szálláshely-szolgáltatással és vendéglátással (TEÁOR H55) főtevékenységként foglalkozó vállalkozások csak a GOP közvetlen vállalkozásfejlesztési célú támogatásaira nem jogosultak, pl. a vállalati folyamatmenedzsmentjük fejlesztésére irányuló projekttel indulhatnak GOP-pályázaton.

A vállalkozások közötti együttműködési (közös beruházások), hálózati tevékenységek támogatása a **regionális OP-k** hatáskörébe tartozik (a pólus program innovációs klasztereit kivéve)

8. Egyéb vállalkozásokat érintő üzleti környezet

A **Gazdaságfejlesztési OP** hatáskörébe tartozik:

- A minőség-, környezet és egyéb irányítási rendszerek, szabványok bevezetésének támogatása
- Vállalati folyamatmenedzsment fejlesztése
- E-kereskedelem, e-szolgáltatások kialakításának támogatása
- Hálózati infrastruktúra létrehozása (szélessáv).
- Pro-aktív beruházás-ösztönzési, külpiacra jutáshoz kapcsolódó szolgáltatások támogatása
- Pénzügyi eszközökhöz kapcsolódó tanácsadás

Regionális OP hatáskörébe

- Vállalkozás- és piacfejlesztéshez kapcsolódó üzleti tanácsadás (kivéve a GOP hatáskörébe tartozó Pro-aktív beruházás-ösztönzési, külpiacra jutáshoz kapcsolódó szolgáltatások támogatása és a pénzügyi eszközökhöz kapcsolódó tanácsadás).

3. MELLÉKLET: A GAZDASÁGFEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM SZÁMSZERŰ CÉLJAI

Indikátor neve	Célérték (2010)	Célérték (2015)	Kiinduló kontextus[79]	Adatok forrása[80]	Bontás
1. A vállalati szektor által megtermelt bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a program hatására	5%	4%	11 469 (2005, Mrd Ft, alapáron)	KSH, EMIR	regionális, vállalatméret
1/b. A vállalati szektor által megtermelt bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a 2. prioritás hatására – vállalatméret szerinti bontásban	mkv: 1,8% középv.: 1,8% nagyv.: 0,7%	mkv: 1,5% középv.: 1,5% nagyv.: 0,5%	mkv: 3 499 középv.: 2 198 nagyváll.: 5 052 (2005, Mrd Ft, létszám alapján, alapáron)	KSH, EMIR	regionális
2. Gazdasági, IKT és logisztikai szolgáltatások területén a 3. prioritás hatására előállított BHÉ-növekedése – TEÁOR alapján	6%	8%	4 731 (2005, Mrd Ft, alapáron)	KSH, EMIR	regionális
3. A létrehozott bruttó új munkahelyek száma	24000	80000	2 777 (2007. jan., M fő, alkalmazásban állók száma a versenyszférában)	KSH, EMIR	regionális, vállalatméret
4. e-Business index változása (a legjobb eredményt elérő uniós tagállam indexének %-ban)	64%	70%	56% (2006, a legjobb eredményt elérő uniós tagállam indexének %-ában))	EU E-business watch felmérés	-
5. A vállalkozások K+F ráfordításainak növekedése az 1. prioritás hatására	55,8%	15,5%	89,7 (2005, Mrd Ft)	KSH, EMIR	regionális, K+F tev. típusa, vállalatméret

[79] Mivel a számszerűsített indikátorok a konkrétan a GOP intézkedéseinek hatására bekövetkezett változást ragadják meg, kiinduló értékük természetesen 0%. A program hatásának relatív fontosságának megítélését segíti az alapadatok kiinduló értékének közlése, ezért szerepel a táblázatban a „kiinduló kontextus".

[80] Az aggregált alapadatokat a megjelölt elsődleges forrásokból nyerjük, azonban az indikátorértékek kiszámítása, a felmerülő módszertani kérdések kezelése az NFÜ Elemző, Értékelő és Modellező főosztályának a feladata lesz.

6. Megadott EPO szabadalmi, használati és formatervezési mintaoltalmi bejelentések számának növekedése a program hatására	19%	30%	181 (2005, MSZH hazai intézményi bejelentés) 243+250 (2005, MSZH hazai bejelentés) 191 (2003, EPO magyar bejelentés)	KSH, EMIR, MSZH	K+F tev. típusa, vállalatméret
7. Kutatási személyzet számított létszámának növekedése a program hatására	4%	8%	7 393 (2005, fő, teljes munkaidejű foglalkoztatottakra átszámítva a vállalkozási K+F helyeken)	KSH, EMIR	regionális, K+F tev. típusa, vállalatméret
8. A vállalati szektor által elért nettó árbevétel növekedése a 2. prioritás hatására	2%	3%	41 273 (2003, Mrd Ft, társas vállalkozások)	APEH, EMIR	regionális, vállalatméret
9. Szélessávú hálózatot elérő háztartások arányának növekedése	6% pont	10% pont	89 (2006, %)	EMIR	regionális
10. A logisztikai központok szolgáltatási árbevételének növekedése a program hatására	15%	25%	208 (2005, Mrd Ft, TEÁOR: 6311-6323)	APEH, EMIR	regionális
11. A hitellel nem rendelkező mikro-, kis- és középvállalkozások arányának csökkenése a 4. prioritás hatására	4,3%pont	12,8%pont	76,8 (2004, %, rövid lejáratú hitellel nem rendelkező kkv-k, létszám alapján a működő vállalkozások köréből)	APEH, PSZÁF, EMIR	regionális, vállalatméret
12. A pénzügyi közvetítés mélysége a kkv-szektor tekintetében (hitelállomány/BHÉ)	4% pont	10%pont	25,7 (2005, %, nem pénzügyi vállalatok hitelállománya/GDP)	MNB, EMIR	-
13. A teljesen vagy részben magántőke részvételével működő intézményi befektetők által kihelyezett tőke állománya a kkv-szektor által megtermelt BHÉ arányában	0,4 %pont	1,4%pont	131 (2005, M euró,) 0,6% (2005, %, kockázati és magántőke befektetés /BHÉ)	MKME, EMIR	regionális
14. Támogatott projektek megvalósulásának aránya	90%	90%	-	EMIR	-

15. Kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportba (nők, fogyatékkal élők és romák) tartozók aránya a program hatására létrehozott új munkahelyeken	40%	40%	32 (2004-2006, %, nők aránya a GVOP keretében létrehozott munkahelyeken)	EMIR	regionális
16. Az egységnyi energiafelhasználásra jutó vállalati bruttó hozzáadott érték (BHÉ) növekedése a releváns GOP-beavatkozások keretében támogatott vállalkozásoknál	80%	80%	1,87 (2004, euró/kg olajegyenértékes, a gazdaság energiaintenzitásának reciproka)	EMIR	regionális
17. A program beavatkozásaihoz kötődő magánberuházás (*induced investment*)	170%	200%	n.a. (az állami támogatás %-ában)	EMIR	regionális, vállalatméret

Indikátor számítási alapelv („a program hatására" terminus jelentése): az ÚMFT/GOP indikátorrendszer összeállítása során alkalmazott módszertani alapelv, hogy az adott GOP-beavatkozás célcsoportjának állapotában bekövetkezett változást oly módon mérjük, hogy az adott indikátor értékének relatív változását vizsgáljuk a célcsoporton belül, a kedvezményezettek[81] körében a nem kedvezményezettekéhez képest. Az indikátor értékének megállapításához a kapott relatív változást általában az egész célcsoportra vetítve értelmezzük.

Példa: a „program hatására a vállalati szektor által megtermelt BHÉ növekedését" úgy számítjuk, hogy a rendelkezésre álló adatbázis-állományt két csoportra bontjuk a GOP-ból kapott támogatás függvényében. A „kontroll/baseline trend/támogatást nem kapó" csoport keretében megfigyelhető BHÉ-növekedéshez képest vizsgáljuk a (meghatározott időtávon belül) kedvezményezettek körében megfigyelt BHÉ-növekedés többletét. Végül az indikátor százalékos formában kifejezett értékét e növekedési többletnek a teljes vállalati szektor (célcsoport) BHÉ-éhez képest vett arányaként állapítjuk meg.

Az indikátor előállítása:

$$\frac{BHÉnöv._{kedvezményezett,MrdFt} - \left(BHÉ_{kedvezményezett,MrdFt} * BHÉnöv._{nem-kedvezményezett,százalék}\right)}{BHÉ_{teljescélcsoport,MrdFt}}$$

[81] *A kedvezményezettek közé számítva a 2007-2013 időszakban az indikátor képzésének időpontjáig az adott művelet keretében támogatásban részesülő valamennyi kedvezményezettet (a projekt megkezdésének időpontjától).*

Megj.: BHÉnöv. – BHÉ növekedése (az indextől függően konkrét érték vagy %)
BHÉ – bruttó hozzáadott érték

4. MELLÉKLET: A KÖZÖSSÉG ALAPJAIBÓL SZÁRMAZÓ FORRÁSOK KATEGORIÁNKÉNTI HOZZÁJÁRULÁSA AZ OPERATÍV PROGRAMHOZ

Az OP CCI száma: 2007HU161PO001

Az operatív program neve: Gazdaságfejlesztési Operatív Program

Az adatok euróban, folyó áron értendők

1. dimenzió: Prioritási téma

Kód	**euró**
01	26 954 306
02	227 489 355
03	162 973 723
04	117 176 360
05	116 053 265
06	44 424 690
07	457 037 719
08	1 055 647 941
11	107 567 649
15	90 596 419
85	80 862 919
86	8 984 769
Összesen:	**2 495 769 115**

2. dimenzió: A finanszírozás formája

Kód	euró
01	1 897 533 258
02	413 798 519
03	184 437 338
Összesen	**2 495 769 115**

3. dimenzió: Területi megoszlás

Kód	**euró**
01	1 968 518 442
05	437 402 985
00	89 847 688
Összesen:	**2 495 769 115**